

PRIJATELJ

Š T E V. 2
FEBRUAR 1940
LETO XIV

PRILOGA: *Za pridne roke*

Otona Ring-a tekoči lep
Syndetikon
skeleji, zlepi, skita vse.

Zahtevajte za Vaše žimnice in tapecirano pohištvo žimo samo z zaščitno plombo

»STERILIZIRANO«

Naša žima je higiensko očiščena in sterilizirana na pari 115° C, ne diši, je brez maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v ta namen z najmodernejšimi stroji in aparati.

Odklanjajte žimo iz prepovedanih sušmarskih obratov, ker je slabo in nehigiensko izdelana, ni desinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej se zaredijo molji in mrčes.

Prepričajte se pred nakupom! — Naše cene so najsolidnejše!

Zato zahtevajte samo žimo z zaščitno plombo!

»STERILIZIRANO«

Jože Žabjek

KNJIGOVEZNICA
LJUBLJANA
DALMATINOVA 10

Najmoderneje urejena delavnica za vsa knjigoveška dela. Hitra in točna postrežba pri nizkih cenah. Izdelovanje posebnih akcidenčnih vezav po individualnih osnutkih. Trgovske knjige po naročilu, lastni črtni stroj za vse vrste rastriranih tiskovin. Izvirne platnice za »ŽENO IN DOM«

TELEFON 24-87

Tehnično dovršene pisalne stroje

deal

Erika

dobite pri

The Rex Co. Ljubljana

Godišče št. 10

Telefon št. 22-68

KLIŠEJE

ENO- IN VECBARVNE

JUGOGRAFIKA

LJUBLJANA, SV. PETRA NASIP 23

★ Zjutraj,
zlasti pa zvečer

SARGOV

KALODONT

Proti
zobnemu
kamnu

Zdrav je samo tisti,
ki lahko
pravilno žveči hrano!

Slabo pregrizena hrana obtežuje želodec in večkrat povzroči obolenje. Zaradi tega pazite zlasti na nego zob in se varujte zobnega kamna, ki lahko razmaja zobe in povzroči, da pre-rano izpadejo.

Trdni in zdravi so samo tisti zobje, ki so brez zobnega kamna. Uporabljajte za nego zob vedno Sargov Kalodont! Ta izvrstna zobna pasta vsebuje sulforicin oleat, ki razkrajja polagoma, vendar zanesljivo, zobni kamen in prepreči njegovo ponovno tvorjenje.

Ponos ALI OŠABNOST?

Pogosto se ponos in ošabnost zamenjujeta, v resnici pa sta ti dve lastnosti čisto različni. Ponos je plemenita lastnost, ošabnost pa neumnost. Človek je lahko zelo ponosen, ne da bi bil količkaj ošaben. Nekoga drugega pa je sama ošabnost, in vendar nima nobenega ponosa. Če pravimo o kom, da je ponosen človek, naj bo to po večini priznanje; ako pa rečemo, da je ošaben, je to zmeraj graja.

V čem je razlika med obema lastnostima? Na kaj so ljudje ponosni? Zakaj so ošabni?

Če kdo v življenju mnogo dobrega in vrednega stori, je lahko z vso pravico na to ponosen. Ta ponos pa se ne bo izražal s tem, da bo ta človek prevzeto gledal na tiste, ki se niso nikamor povzpeli. Prav on dobro ve, da so sposobnost, nadarjenost, genialnost darovi dobre narave, ki jih ni vsak

deležen. Komur narava teh darov ni dala, kdor je torej samo dober in povprečen človek, ne zasluži, da bi ga gledali čez ramo. Samo tisti, ki jim je usoda naklonila velike darove, pa jih iz lenobe, malomarnosti in značajne slabosti ne izkoriščajo, zaslužijo grajo.

Če ima mati zdrave in dobro vzgojene otroke, bo upravičeno ponosna nanje. Imela bo svoje otroke za najpametnejše, srečna bo, da jih ima. Ako pa bi ob tem pogledu na druge otroke, ki so manj dobro uspeli, s prezirljivim smehljajem in poudarjeno samozavestjo podčrtovala odlike lastnih otrok, bi bila to ošabnost, ki žali druge matere.

Tudi telesna lepota nas ne sme nikoli zapeljati, da bi bile zaradi tega prevzetne. Lepota je prirojena, torej ni zasluga. Na žalost pa se le prepogosto srečujemo s čednimi ljudmi, ki s prevzetnostjo v obrazu dokazujejo, kako se imajo za očarljive. Taki ljudje pa navadno nimajo dosti pravega ponosa v sebi.

Čisto brez vzroka so ošabni večkrat ljudje, ki sami niso mnogo storili, pač pa so v življenju na odličnem položaju po golem naključju svojega rojstva. Ker imajo vse dobrine in podegovano, slavno ime, si domišljajo, da so več ko ljudje, ki jih sreča ni obdarila z brezskrbnim življenjem. S tem dokazujejo, da jim manjka razsodnost in modrost.

Ponos in ošabnost sta zelo neenaka brat in sestra. Razločujeta se po tem, da ponos ni slep za lastne napake, medtem ko se ošabnost samoljubno ogleduje v zlatem zrcalu. Če ji bo nekega dne to zrcalo kdo iz roke izbil, bo spoznala svojo slabost in razumela, kako se je s svojim prevzetovanjem osmešila.

Ošabnost je znamenje, da je človek po srcu majhen, ponos pa je dar človeku, da se nikoli ne kaže majhnega, temveč dostojno nosi svojo srečo in svojo nesrečo.

Oh ta --- jeziček!

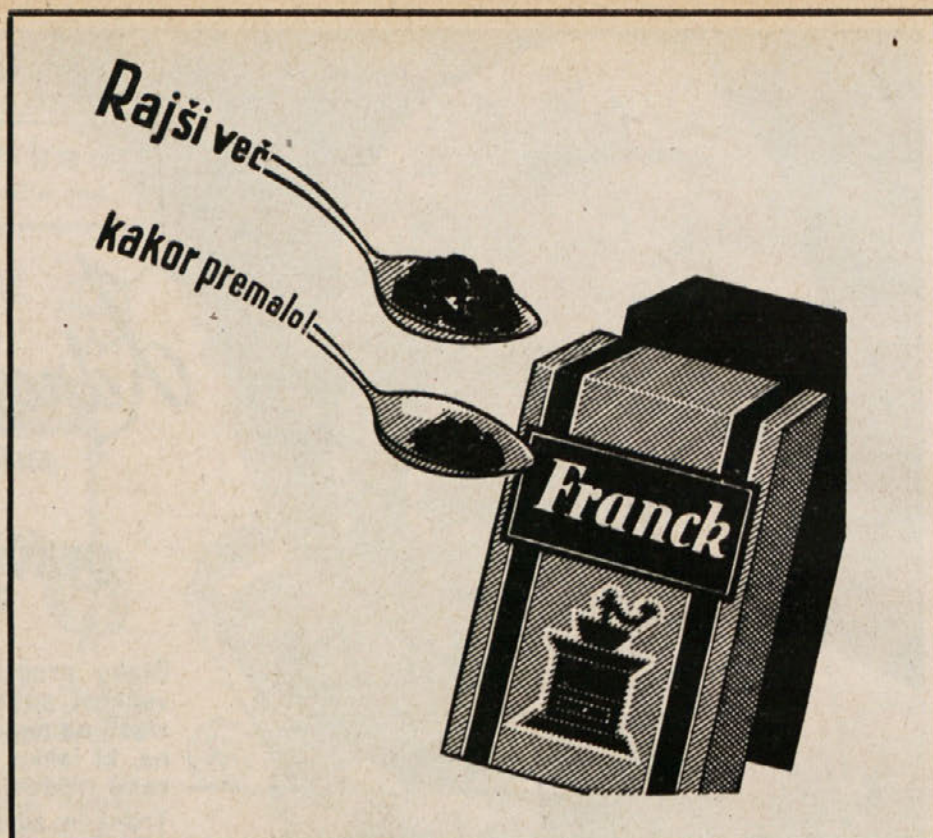
Govoriti o predolgem, odnosno preveč gibčnem jeziku je zelo kočljiva zadeva. Toda potrebna je. Zato jemljem vso veliko odgovornost, da se morda po nedolžnem komu zamerim, ponižno nase.

Predvsem moram pibiti, da je grda laž, da bi bil ženski jezik daljši od moškega. Če bi ga izmerili z najnatanejšimi merili in še stehali, bi ugotovili, da je prav tolikšen kakor moški jezik. Očitek, da je ženski jezik daljši, je najbrž zrasel na zelniku kakšnega zakrknjenega samca ali premalo spokorjenega zakonskega grešnika. Vendar pa tega pravila ne moremo popolnoma izpodbiti, ker smo žal menda že po pramateri Evi pode-dovale grdo razvado, da svoj jeziček prevečkrat po nepotrebnem rabimo. To je bridka resnica, ki jo moramo ponižno vzeti na svoja ramena, ker nam nič drugega ne kaže.

Če malo poiščemo v svoji preteklosti, bomo najbrž kmalu našli na kakšno nevšečnost, ki nam jo je pripravil naš predolgi, odnosno preveč gibčni jezik. Takole na primer smo mimogrede kaj zvedele o svoji znanki, in seveda naš preurni jeziček tega ni mogel obdržati zase. Pri prvi priložnosti smo se o vsem na dolgo in široko razgovorile z drugo znanko, ki je potem vso reč z našimi in še s svojimi pripombami prenesla hitro drugam. Tako je iz neznanega dogodka s pomočjo gibčnih jezičkov nastala cela gromozanska povest, ki seveda glavni junakinji ni mogla biti všeč, ko je zvedela zanjo. Posledice, ki so iz tega nastale, pa si lahko mislite same.

Na sodišču imajo posebno »sobo prepirov« ali po domače »špetircimer«. Tam se pred sodniki spleta in razpletajo takšni dogodki, ki so jih nasnovali prehudi jezički. Če si tja poklicana in potem obsojena zaradi jezikanja, seveda ni nič prijetnega in tudi ne častnega. Tudi ni posebno prijetno pisati takšne izjave za časopise, ki jih bere toliko naših znancev in znank: Obžalujem, kar sem govorila o gospe T.T. in izjavljam, da so vsi očitki iz trte izviti, ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od kazenskega pregona...

Zadnjič sem v kolodvorski čakalnici naletela na mlado družinico: na očka, mamico in nekako petletnega fantička.

Vsi trije so bili zelo lepo in skrbno oblečeni, da je človek o njih takoj mislil, da spadajo k tako imenovanim boljšim ljudem. V čakalnici je bilo dosti potnikov, med njimi tudi starejši duhovnik. Fantiček se je začel smukati okrog gospoda, ki se mu je prijazno nasmehnil in ga vprašal, kako mu je ime.

«Borut!» je ponosno povedal fant.

«Ali si kaj priden?» je vprašal gospod.

Otrok je odkimal.

«Ne posebno,» je odkrito priznal, »mama me večkrat ozmerja, da sem pankrt.»

Mamica je zardela prav do platinstih umetnih kodrcev.

«Ampak, Borut, kaj vendar govoriš! Da te ni sram! Kdo te je naučil takšnih grdih besed? Najbrž Ančka?»

«O ne, mamica, ti si mi rekla, še danes zjutraj si mi tako rekla.»

Vsi v čakalnici so se zasmejali. Mož je jezno odrinil ženo, trdo pograbil otroka za roko in ga odvedel ven. Mlada lepa gospa z najmodernejšim klobučkom na glavi se je kakor pijana opotekala za njim. Za seboj je še vedno slišala smeh. Nekdo je rekel glasno:

«Kaj se bodo zdaj jezili nad otrokom! Otrok je otrok, kar sliši doma, to pove.»

Oh, kako jo je bilo sram! Najrajši bi se v zemljo vdrla.

Take in enake nam nagode naš jezik, če ga rabimo preveč in ob nepravem času. Prav je imel tisti, ki je

rekel, da je strupen jezik nevarnejši ko najbolj krvoločne zveri. Koliko gorja je strupeni jezik že povzročil v družinah! Dostikrat je nekaj pikro izrečenih besed za vse večne čase razbilo srečo, ki smo jo zgradile s tolikšno ljubeznijo in s trpljenjem.

Življenje je dandanes že tako samo po sebi dosti bridko, zakaj bi ga še s svojim jezikom zastrupljale. Zato se trenirajmo, da bo postal manj uren in drzek ter bo spregovoril šele, ko mu bosta to ukazala naš razum in naše srce. Da, tudi srce moramo vselej vprašati za svet. Nanj tako rade pozabljamo, ko je vse tako trdo in mrzlo okrog nas, in zlasti še, če nas zaslepi jeza. Toda naj bo naša jeza še tolikšna in storjena krivica morda vnebovpijoča, ne prenačimo se! Jezik naj počaka, čeprav težko, in prepusti sodbo in obsodbo razumu in srcu, ki bosta najpravičnejša sodnika.

Če bi bile v tem vse dosledne, bi najhitreje spravile s sveta rek o dolgem jeziku, pa tudi drugače bi marsikaj na svetu in v našem življenju postalo lepše in boljše. Is.

Brez težav

deluje Darmol. K temu priložnost pri uporabi: nobenega kuhanja čaja, niti požiranja kroglic in ne grenkih soli. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z nepreizkušenimi preparati, temveč uredite svojo prebavo z dobrim odvajalnim sredstvom.

DARMOL
Dobro do v vseh lekarnah

Kvalitetna optika

Zajec

LJUBLJANA
PASAŽA
NEBOTIČNIKA

Ralf Urban:

Številka 41-40 se ne javi...

«Ljuba moja punčka,» je rekel pri kosilu gospod Andrej Bitenc svoji ženi, «nocoj pa ne pridem k večerji. Ne bom utegnil. Imam zelo važne poslovne razgovore, ki se bodo nemara zavlekli...»

«Tvoji poslovni razgovori se vselej zavlečejo,» je menila gospa Vlasta, «in tudi vedno pogostnejši so. Le ne pretegni se! Preveč garanja škoduje!»

«Moram pač, moram! Neodložljive zadeve so to, dušica moja,» je zatrjeval gospod Andrej Bitenc, kakor da je ženske besede o pretegnenju in garanju sploh preslišal.

«Jaz, seveda,» je nadaljevala Vlasta, «jaz naj pa večer za večerom lepo sama posedam doma in pletem nogavice... Zdaj mi je že dovolj! Nocoj pojdem z doma!»

Gospod Andrej Bitenc je momljaval nekaj prijaznega, zakaj kadar je imel zvečer važne poslovne razgovore, je bil že opoldne vedno zelo ljubezniv in uslužen...

Dobra volja pa se mu je še stopnjevala, ko je zvečer po končanih važnih poslovnih razgovorih sedel v gostilni pri «Vitezu Tomažu», kjer se je vsaj trikrat na teden zbrala pisana družba razboritih gospodov; to so bili: poštni inšpektor Miha Babšek, univerzitetni profesor Fran Pogrebničnik, kulturni referent Janko Počasne, železniški uradnik in pisatelj Joža Deček, profesor matematike Tone Ošaben, slikar Mirko Resnica, ekonom Janko Pagat, urednik Pavel Ježičnik in še drugi ugledniki.

Gospod Andrej Bitenc se je v tej družbi vedno dobro počutil, kar je bila tudi neovrgljiva zasluga krčmaričinih poslastic, ob katerih je po navadi hitro pozabil na domačo večerjo, in slastnega traminca, ki mu je mladil in medil kri... To pot pa ga je ob desetih nenadoma vgriznil črni črv kesanja. Nervozno je trikrat zapored pogledal na uro in potem po tihem ugotovil sam pri sebi: Vlasta se pravkar spravlja spat, nemara celó že leži v postelji in čita. Saj ima na nočni omarici vedno kakšno «slovstveno» senzacijo, ki jo sijajno zaziblje v spokojni sen — — — toda, čakaj, ali mu ni rekla pri kosilu, da pojde nocoj sama z doma? Sicer je bilo to itak vse bolj na koncu jezika... ampak —

«Zdajle moram pa poklicati ženo,» je rekel gospod Andrej Bitenc svojim prijateljem, ko je četrtrič pogledal na uro, «in ji povedati, naj nikar ne čaka name.»

S tem izgovorom je stopil k telefonskemu aparatu, zavrtel številke 41-40 in prislonil slušalko tesno k uhlju... Zasedeno. Zzzzzzz...

«Hoho,» je zamrmral gospod Andrej Bitenc, «to je vendar čudno. S kom naj bi se ob tem nemogočem dnevnem času pogovarjala moja žena?»

Še nekajkrat je poskusil svojo srečo, potem pa jo je z nejevoljno gubo na čelu odkuril k omizju nazaj. Tam se je sicer še dalje udeleževal burnih pogovorov, toda zaradi notranjih motenj ni bil več prav pri stvari.

Kmalu jo je znova ubral k aparatu. Spet tisto zoprno: zzzzzzz...

Kaj neki naj to pomeni? Gospod Andrej Bitenc je ostal pri aparatu in z naraščajočo zagrizenostjo vrtel kar neprestano 41-40, 41-40, 41-40... Toda iz slušalke je samo brnelo: zzzzzzz...

Ali se je bilo nemara kaj zgodilo? Saj se je že pripetilo, da so ljudje v stiski potegnili slušalko z vilic, več pa niso zmogli, ker je že kruta roka morilčeva...

Gospod Andrej Bitenc je ves vztrepetal. Opustil je svoje brezsmiselno prizadevanje in zbežal iz gostilne pri «Vitezu Tomažu», ne da bi se bil poslovil od svojih prijateljev, ki so bili ravno zatopljeni v pogovor tako, da spočetka tovariševga francoskega slovesa sploh opazili niso.

Troje nevarnih točk za lepoto vsake ženske!

Prve gube se pojavljajo navadno pri sencih, na čelu in okrog ust. Skrbite, da pri Vas ne pride tako kmalu do tega!

Mnogo žen misli: za nego polti zadostuje uporaba kakršne koli kreme. One pa pozabljajo, da je prvi pogoj za nego lepote dobro milo. Samo tako čisto in tako blago milo kod Elida milo, je najboljša za nego tudi najbolj občutljive polti.

**ELIDA
MILA**

Za žene, ki imajo rade dermatološko preizkušeno milo: ELIDA 7 CVETIC MILO

Pravilna
nega ust

Uporabljajte peneči PEBECO!
Ta razvija obilo mehke pene, ne vsebuje pa nikakega mila. Peneči PEBECO napravi zobe bleščeče bele, osveži sapo in obenem tudi desinficira. Samo peneči PEBECO vsebuje Pebecin. Uporablja se v majhnih količinah in je zato zelo poceni.

PZ 10

Na cesti je zbegani gospod Andrej Bitenc — kolikor je spričo svoje prijazne obilnosti pač mogel — tekkel do bližnjega ogla, kjer je brž sédel v taksi in velel šoferju, naj ga čim hitreje zapelje v Vegasto ulico.

Ko je težko sopel po stopnicah v drugo nadstropje, je ginjen momljajal sam pri sebi:

«Oh, Vlasta, če je vse v redu s teboj, dobiš jeseni plašč iz kožuhovine, prav gotovo ga dobiš... Poleg tega te prihodnjič vzamem s seboj...»

Pred vrati stanovanja se je za trenutek oddahnil, vtaknil s tresočo se roko urno ključ v ključavnico in planil skozi temno predsobo v razsvetljeno jedilnico.

«Vlasta? Vlasta?»

«No? Lepo, da si vendar enkrat pred polnočjo našel domov, kakor to delajo spodobni ljudje.»

Mlada žena je sedela pri mizici v kotu in krpala nogavice.

Gospod Andrej Bitenc je pomirjen nekajkrat težko sopihnil skozi nos.

«Zdaj mi pa blagovoli razodeti, s kom si se skoraj pet četrti ure pogovarjala po telefonu!»

«Z nikomer! S kom neki?» je mirno odgovorila Vlasta in ga začudeno gledala.

«To ni res,» je strogo nadaljeval mož, «zakaj jaz sem te malone celo uro zaman poskušal priklicati, a naša številka 41-40 je bila neprestano zasedena.»

Trenutek se mlada žena kar ni mogla znajti, potem pa se je veselo zasmejala.

«Rada ti verjamem,» je vzkliknila, «da je bila naša številka 41-40 neprenehoma zasedena in da ti je venomer brnelo na uho: zzzzzzz. Jaz namreč nisem mogla nikjer najti lesene gobe za krpanje nogavic, pa sem si pomagala s tem, da sem snela telefonsko slušalko z vilic, potegnila čeznjo nogavico in si tako olajšala krpanje. Ali nisem pametna in iznajdljiva?»

«Izredno pametna in iznajdljiva», je potrdil gospod Andrej Bitenc. «Tebe res ni mogoče pustiti same doma, zato te bom prihodnjič vzel s seboj!»

Na plašč iz kožuhovine je bil že pozabil... Vendar ni dvoma, da ga bo pametna in iznajdljiva ženka do jeseni še spomnila nanj... Predelal d'Artagnan.

PRIJATELJ

ŠTEV. 2

FEBRUAR 1940

LETO XIV

VERUJMO V SVOJE SPOSOBNOSTI!

Težka je doba, v kateri nam je usojeno živeti. Toda ne ustrašimo se lastnega življenja! Verujmo v svoje sposobnosti, potem bodo tudi drugi verovali vanje! ...

Pogosto čujemo, kako se je ta ali oni zatekel v samoto, se zakopal v delo, ali pa se vrgel v veseljačenje. In če primerjamo številna taka opazanja, tedaj spoznamo, da pač ni nobenega načina življenja in nobenega udejstvovanja, ki bi se ne dalo porabiti za »pribežališče«. Ne samo morfij in alkohol, vzdržnost in post, temveč tudi živžav po velikih kopališčih in samotnih planinah ali puščavah, ne samo prazna igra in pusto sanjarjenje, marveč tudi napeto in naporno delo in politična borba, ne le samoumor, temveč tudi šumeče življenje lahko takemu begunu nudi nekaj časa tisto, kar je iskal. Ali, česa pa prav za prav išče? Preiskava najrazličnejših poti, ki služijo takemu begu, nas ne spravi daleč. In vendar je zelo važno, če si pojasnimo vse to čudno stanje. Kajti čim bolj razmišljamo, o njem, tem bolj se prepričujemo, da je vsak človek — tudi čitateljica ali čitatelj pričujočega članka kdaj pa kdaj na begu. In kakor je tudi navidezno lahko reči, kam bežiš, tako težko je vendarle ugotoviti, pred kom in zakaj bežiš, v koliko ti je svetovati, da sploh bežiš, in kaj je treba storiti, da zmanjšaš potrebo po begu. Kajti eno je gotovo. Vsak dezertér je strahopetec, strahopeten je tudi beg od življenja. Da pa strahopetnost ne more voditi k visokim vrednotam, nam je tudi vsem precej jasno.

Tisto še lahko pri temeljitejšem opazovanju doženemo, pred čem kdo beži ali hoče ubežati. Območje takega bega se dá prav kmalu dognati. In sicer najbolje z opazovanjem samih sebe. Le koliko moramo biti pogumni, da sami sebi priznamo, če je treba, svojo lastno smešnost. Kdor pa sam ne najde območja lastne nevarnosti, mora pač smatrati, da ga bojazen pred to smešnostjo ovira in da je torej njegova lastna smešnost tudi njegova lastna nevarnost. Sredstvo, da ugotovimo lastno območje nevarnosti, je v tem, da se vprašamo: »Kaj more zame biti hujše kakor smrt? Kakšno je stanje, ki se ga hočem na vsak način in za vsako ceno ubraniti? V kakšnem položaju imam eno samo željo, da bi se čimprej pogreznil v zemljo?»

Če smo tolikanj pogumni, da lahko to vprašanje celo spravimo v razpravo v družbi, in če smo vsi tako pogumni, da drug

drugega vprašujemo in si odgovarjamo, bomo presenečeni, v kolikih primerih bodo naši sobesedniki priznali pravkar omnejeno smešnost kot lastno nevarnost. In prav pogosto so še različne druge, navidezno čisto brezpomebne reči, katerih se pa vendarle tako zelo bojimo, da bi se od njih radi odkupili, čeprav z velikimi žrtvami. Ta ne bi rad za nobeno ceno nastopil kot javni govornik in se zatorej še na sedemdeseti rojstni dan svoje premožne tete opraviči, samo da mu ni treba nastopiti v vlogi slavnostnega govornika. Onile pa ne bi za nobeno ceno rad javno molčal in zato ne zamudi nobenega zborovanja in nobene diskusije, čeprav lahko s svojo vsiljivostjo zapravlja prijaznost svojih znanih in neznanih sodobnikov. Premnogo je na svetu ljudi, ki jim nikakor ni všeč, da bi jih kdo smatral za siromašne. Zato radi vpričo drugih zapravljajo, kolikor le morejo, in potem rajši v samotni stradajo. Zopet drugi nikakor nočejo veljati za trdoglavce in se zatorej na pamet učijo dolgovčnosti iz konverzijskega leksikona. Nekateri moški nikakor ne bi radi bili galantni in se boje žensk ko živega vraga. Narobe pa drugi ne želé izpustiti nobene prilike, da bi se ne laskali ženskam. Ženske pa bi nekatere na vsak način rade bile všeč prav slehernemu moškemu, druge bi nasprotno na noben način ne želele vzbuditi suma, da so koketne ali domišljave ali celo vsiljive.

Prav tako, kakor smo zgoraj navedli, da lahko sleherno torišče služi razočaranemu človeku za pribežališče, tako lahko tudi v vrsti nevšečnosti najdemo prav vse, kar se lahko primeri v človeškem življenju. Ta in oni »čudak« se boji celo hvale in uspeha. In so na svetu ljudje, ki so na begu pred dvema docela nasprotnima rečema. Ta ali oni se za krajšo ali daljšo dobo boji samote, potem spet družbe. In dogaja se, da se istočasno boji družbe kakor samote. Potem se nikjer več ne počuti dobro, je povsod vznemirjen in razdražen, in naposled zajde v stanje, ki ga označujemo za zlom živcev ali krizo značaja.

Vsekako je zadeva z nevarnostnim območjem le na videz zapletena. Kajti skoraj brez izjeme jo lahko docela pojasnimo, če vprašamo, od kdaj in zavoljo katerih vplivov se izogibamo tega ali onega položaja. Prav pogosto se potem izkaže, da je bil človek, o katerem govorimo, kot otrok osmešen od bratov in sester ali celo od svojih vzgojiteljev ali pa, da s ga prestrašili z nerazum-

ljivimi grožnjami. (Kdor gre poleti na javna igrišča, lahko opazuje, kako se številne matere in varuške še vedno poslužujejo zaničevanja ali posmehovanja, ali celo pretenj s psi, s črnimi možmi, s čuvaji parka in še s samimi policaji, v čermer pač vidijo najvišjo vzgojno modrost. Bilo bi res prav, če bi že pisčki, nočne prikazni, čuvaji in druga oblastva protestirali zoper zlorabljanje svoje veljavnosti.

Zasmehovanje prav tako škoduje otroku kakor grožnja, in sicer v enaki meri, kolikor resnejša in dragocenejša je bila tista reč, ki je bila otroku na ta način zagrenjena, in čim bolj je otrok dotlej imel zaupanje v onega, ki mu na tak način pogazi tisto, kar je njemu najdražje, skorajda najsvetejše. Poglejte triletnega frkolinčka, ki prileti s kamenčkom v roki pa pravi: »Na, zlato sem našel, tu ga imaš!« Varuška brezbržno zavrne kamenček in pravi: »Tepček!« — potem pa dalje čveka s tovariščico ali s svojim oboževalcem. Kjer se to venomer ponavlja in se zvrsti kar cel ducat takih primerov, tam se vzgoji značaj, ki se nikoli v življenju ne bo upal razkriti svojemu tovarišu ali tovariščici. Zakrknjenost, nezaupanje in hladna čustvenost se morajo brezpogojno roditi iz tega in potem se območje nevarnosti glasi: »Nikar nikoli razodevati svojih čustev!«

Štiriletno dekletce napeto prisluškuje pogovoru odraslih in venomer se vtika vmes z vprašanji: »Kaj je Rusija? Kaj so boljše-viki? Kaj je kapital? Kaj je davčni urad? Kaj je verižništvo? Kaj se pravi zatajiti davke?...« Vse to so nedolžnemu dekletcu skrivnostni pojmi in sam očka ne vé drugega pojasnila, kakor da bolj in bolj vznemirjen odpravi malo vpraševalko: »Ali res morajo take drobne frklje že vse vedeti? Vprašaj moža, kadar se boš poročila! Dekleta morajo molčati, če jih nihče ne vpraša!« — Kjer se taka reč venomer ponavlja, tam se bo razvil značaj z naslednjim prepričanjem: »Ničesar ne vem, ničesar ne razumem, ničesar se ne morem naučiti!« In nevarnostno območje se bo lahko pozneje v življenju obeležilo z geslom: »Nikar se ne približuj učenim rečem!...« Ljubeznivi očka pa bo divji, če punčka ne bo napredovala v gimnaziji, in bo venomer trdil: »To ni po meni, jaz sem mož zdravega razuma in sem tudi pri otroku pazil, ga je vedno razumno govoril!...« Ne, ljubeznivi očka ne more niti slutiti, kaj je zagrešil v notranjosti svoje hčerke.

Kdor dalje zasleduje te zadeve, bo spoznal, da se bo poznejše oblikovanje življenja usmerjevalo z bojaznijo pred tako zgodaj ustvarjenimi nevarnostnimi območji, kakor tudi po hrepenenju po onih smotrih, ki so bili takisto že zgodaj zastavljeni. Da, še več: človeški smotri se dajo v veliki meri izvajati od strahu pred nevarnostjo. Kdor se boji «sramote» zavoljo revščine, hlepi predvsem po denarju. Kdor se boji, da bi jo kdaj polomil zaradi malovednosti, hlepi po znanju. In kdor je kdaj občutil pekočo bolečino in sramoto zaradi tega, ker so ga zasmehevali, ima en sam smoter v življenju: da bi bil od vseh občudovan. In če se zdaj vprašamo, kaj je skupnega pri različnih nevarnostnih območjih, doženemo, da se vse to dá označiti z izrazom «poraz» ali «minus» ali čim podobnim. In zdaj ni več tako važno, kaj občuti posameznik za svoj poraz ali za svoj minus, — gre zgolj za to, da ima vsak človek tak svoj osredek, kateremu se hoče za vsako ceno izogniti. In sicer je nagon k begu pred takim minusom tem bolj neizprosni, — posledki, ki nastajajo iz strahu, pa za vse življenje tem bolj uničujoči in človek tem manj svoboden, čim globlje in čim bolestneje mu je bil v njegovi mladosti tak poraz ali minus v njegovo dušo vžgan. Kjer je strah večji kakor ostanek poguma, tam je tudi nesvobodnost in strahopetnost večja kakor svoboda in ustvarjalna moč: tu smo na meji živčnega razkroja. In čim bolj gire svoboda, tem bolj se bližamo strahotnemu področju, ki se navidezno kaže kot popolna prostodušnost, je pa v resnici popolna zakrknjenost. Približali smo se področju duševne zmedenosti.

Vsak beg se torej razodene kot beg pred porazom. In sicer pred onim porazom, ki pomeni posamezniku najhujši minus, pravcati pekel na zemlji. Kdor beži v samoto, stori to zato, da se umakne svojemu porazu ali svoji pomanjkljivosti. In kdor čuti potrebo, da se vrže v pustni vrvež, stori to iz enakega vzroka. To tem bolj, kolikor bolj je k temu prisiljen in čim manj ima notranje svobode, da bi v danem primeru storil tudi nasprotno.

Ampak življenje je tako urejeno, da se nevarnostno območje tem bolj širi, čim bolj

se mu umikamo. Kdor se boji smežnosti in ne mara javno govoriti, se boji tudi vsake priložnosti, kjer bi se lahko izvežbal v javnem nastopanju. In tako se kmalu niti v najožjem krogu ne bo upal govoriti. In čim bolj pekoče mu je pri srcu, ko se tega ogiba, čim bolj se vsemu odteguje, kadar gre za razgovore v treh ali celo med dvema osebamama, tem bolj brezupno se umika v osamljenost. Njegova občutljivost zoper nevarnost je vedno večja, rad bi se izogibal v vedno večjem loku. Strah pred javnostjo se izpreminja v strah pred ljudmi. Tako se potem zgodi, da se pomanjkljivost takega značaja, ki sama na sebi ni dosti pomembna, razvije v hudo živčno bolezen.

Toda ta nevarnost vsebuje navsezadnje vendarle precej dragoceno jedro našega življenja. Kajti čim večje postaja nevarnostno območje, tem potrebnejše bo, da čezenj napravimo križ. Tak obračun se izkaže kot edina možnost, da si spet pridobimo svobodo, ustvarjalno silo, dejavnost in živahnost. Pogumno je torej treba pogledati nevarnosti v oči, tisti nevarnosti ali nevšečnosti, katere se ogibamo in pred katero hočemo zbežati. Sleherni beg pred porazom je beg pred obračunom z lastno bojazljivostjo. Obračun z lastnim strahopetstvom pa je prav tisto, kar sicer imenujemo razvoj, zorenje, rast in ustvarjalno moč. Zato je beg pred porazom prav isto kakor beg pred življenjem.

Kdor se leta in leta ogiblje ljudi, si mora lepega dne priznati, da je takšno vedenje nastalo iz strahu pred prepiri, sovraštvi, razočaranji in blamažami, vsekakor pred samimi porazi. In bo spoznal, da se tako bojazen venomer le stopnjuje. V takem usodnem trenutku se mora bojazen pred ljudmi prevreči v strah pred osamljenostjo. Tak človek si mora priznati, da tako ne more dalje živeti, sicer bo končal kot posebnost, sitnež ali celo kot težak bolnik. In strah pred neuspehom v lastnem življenju (da, morda že samo spoznanje, da dosedanje življenje ni bilo kaj plodovito in uspešno), mu bo ustvaril prepričanje, da je njegovo življenje brezpomembno. In kar mu je pravkar bilo še najvažnejše, namreč izogi-

banje porazov, mu zdaj postane ravno-dušno.

Z neke vrste obešenjaškim humorjem je tak človek spoznaval, da nima prav za prav ničesar iskati v življenju in da mu ni čisto nič mar, če se ljudje nad njim muzajo. Vzrok, zakaj se je umaknil ljudem, zdaj odpade. Strah pred porazom izgine, kakor izgine tudi hrepenenje po uspehih. Bankrot lastnega življenja razveljavi vse obveznosti, ki smo jih prej imeli do samega sebe. In ker nimamo več strahu pred porazom, se mu izpostavljam, ne da bi se zanj menili — in zdaj spoznamo, da je vse tisto, kar smo doslej imeli za poraz ali pomanjkljivost, bila sama domišljija, sama pustuta utvara. Zdaj nismo več podložni, ako se sami ne smatramo za take.

Zmota, malovednost, ponesrečen poizkus javnega nastopa, — to so zdaj hipoma tako nedolžne reči, da se vsakemu človeku lahko sleherni dan primerijo. In če nas celo ljudje zasmehujejo, tedaj pač to še ni nikaka smrtna obsodba, marveč živimo lepo dalje, preprosto, skromno, brez velike domišljivosti in brez velikih zahtevkov. In ker se nikakor ne jezimo, če se nam kdo posmehuje, se takoj pokaže, da tudi drugim ni več do tega, da bi nas brez pravega vzroka zasmehovali. Tako lahko vsak izmed nas postane razumen človek, ki doživi svojo pravo vrednost ravno tisti trenutek, ko je domnevno že obračunal s svojim človeškim dostojanstvom. Šele kadar se strah pred življenjem stopnjuje do skrajnosti, nastopi pogum razdvoja. En sam okret, — ali prav tedaj, ko smo prepričani, da nas bo požrl tisti lev, katerega se tako bojimo, — prav tisti trenutek se izkaže, da strahotni lev nima ostrih zob, da sploh ni krvoloč, marveč da je pohleven kakor konjiček. In prav hitro se naučimo čvrsto sedeti v sedlu in se napotiti v novo življenje. Beg pred življenjem je prav za prav beg pred smrtjo. Je namreč beg pred korakom, katerega po lastni sodbi kar ne moremo preživeti. Kdor pa neha bežati, kdor se zna postaviti nevarnosti po robu, tisti takoj preizkusi, da je uničevanje, pred katerim je na begu, v resnici življenje samo.

ALI VERJAMETE V SVOJE SPOSOBNOSTI? Ali ste pazljivo prečitali zgornje vrstice? Če imate sami dovolj samozavesti, počutite o tem tiste, ki jim primanjkuje. Dajte jim prečitati zgornje nasvete. Dandanes potrebujemo močnih in neustrašenih ljudi, ljudi z jeklenimi živci. In taki članki so za omahljivce v veliko korist.

Kako Vam je všeč naša «Bredica, ki vzgaja starše»? Ali ni Vaša hčerka ali Vaš sinko prav tak? In kaj pravite k «Vitezu copatarjev»? Priznajte, da bi tudi pri Vas bilo marsikdaj lepše, če bi napravili po zgledu tega viteza. Članek «Kako je treba živeti» je potreben za Vaše zdravje. In ali niste tudi Vi našega mnenja, da so nam v sedanjih časih zelo potrebni dobri prijatelji in da Vam bo članek «Pot do uspeha» prinesel marsikakšno korist. Nalašč vprašajte v knjigarni, koliko stane angleški izvod te knjige. Znatno več, kakor pa je naročnina Vašega «Prijatelja». Če dobro premislite, boste radi priznali, da boste imeli že od enega samega dobrega nasveta, ki ga dobite v «Prijatelju», več koristi, kakor pa Vas stane «Prijatelj». Če pri tem pomislite, da so zgoraj omenjeni članki objavljeni v tej številki in da bo takih nasvetov med letom precejšnje število, boste gotovo rekli, da je letna naročnina 62 dinarjev zelo nizka za toliko koristnega gradiva. Pri tem pa še nismo omenili zanimivih povesti in šaljivih prigod, ki jih dobite v «Prijatelju». Končno pa naj omenimo še prilogo «Za pridne roke». Koliko novih pobud za lepa, praktična in cenena ročna dela!

Ceprav so se cene tiskarskim izdelkom in papirja znatno podražile, vendar naročnine nismo zvišali. Edino, kar želimo od Vas, je to, da nakažete naročnino naprej. Tudi mi moramo danes vse naprej plačati. Za Vas je morda težko 62 dinarjev takoj nakazati. Toda premislite samo na koristi, ki jih imate od «Prijatelja». Večina naročnic je že ugodila naši želji in nakazala naročnino že prejšnji mesec. Hvala vsem za njihovo uvidevnost! Tiste, ki tega še niste storile, pa prosimo, poiščite položnico, ki je v prvi številki. Če ne morete nakazati za vse leto, pa nakažite 32 dinarjev za pol leta. Če ste položnico izgubili, jo dobite pri poštnem uradu za 25 par. Na to položnico zapišite: «Prijatelj», uprava, Ljubljana, štev. 16.104. Torej nikar ne odlašajte s plačilom!

NA OGNJIŠČU

Tistega deževnega dne, tiste družbe in njenih besed se spominjam tako živo, kakor da je bilo včeraj; tako mi je ostal vtisnjen le še kak spomin iz mladosti.

Že prejšnji večer sem bil prišel v Brda. Po prašni cesti s Furlanske ravnine, med njivami in hišami, potem čez Preval, kjer se pokrajina spremeni, kakor da je nastala iz bridkih solz in veselih pesmi, pa po poti, ki se je v mraku kakor siv trak vila med jagredi. Travniki, njive, na prvi vzpetini gozda akacij, nad njimi prvi vinogradi in hiše s sadovnjaki.

Bilo je spomladi, drevje je pravkar zazelenelo, zemlja je dišala. Tiho, nikogar na cesti, sam sem hodil svojo pot, le iz neke krčme na križišču je sijala luč, udarjala govorica in pesem. Nad griči drobni glasovi zvonov, kakor da nekdo tiho hodi skozi nastajajočo noč in mu na najtanjšo struno igra srce. Na obzorju temne silhuete dreves, dolga prošnja procesija, nebo pa zastrto z gosto tančico, skozi katero se je medlo svetil zadnji krajec meseca...

Zarana me je prebudil dež, ki je škropotal po strehi, pel kakor drobni, monotoni udarci bobničev; kakor svilen plašč je šumel mimo okna, zapiral razgled, bičal mlado listje in zagrinjal pokrajino v siv mrč in otožno melodijo.

Med hišami, tesno stisnjenimi druga k drugi, ni bilo nikogar. V šumot kapelj se je le zdaj pa zdaj razlegnil glas človeka ali živali in zopet utihnil. Spodaj je na velikem ognjišču gorel ogenj, lizal v sajasti kotel na verigi, plameni so obkroževali lonce, ki so prekipevali. Včasih je kakor porojena iz tihote nenadoma zavela sapa, težke kaplje so udarjale na šipe, iz dimnika je buhnil dim, napolnil prostor in se gostil pod stropom.

Sedeli smo na ognjišču, na nizkih klopek ob steni, v polkrogu okoli ognja, tiščali dlani med kolena, nekoliko sključeni od ugodja suhote in toplote, in govorili. Govoril je prav za prav en sam, starec Gušto, ki je nekoč klal živino po vaseh, to in ono doživel in slišal. Mi smo ga le poslušali in mu trgali govor s smehom in opazkami. Tam je sedel v kotu prav za kotlom, s cigareto med prsti, ki si jo je zdaj pa zdaj zvil iz lesene tobačnice, majhen in sivolas. Živahne oči so mu venomer prebirale obraze; kazno je bilo, da človeku nekam šegavo prodirajo v dušo.

Govor mu je tekel kakor namazan, zgodba je sledila zgodbi, vse so bile »resnične«, vse so se pripetile njemu, naj jim kdo verjame ali ne. In nejevernih ljudi, ki sicer radi poslušajo, a za vsak nič zmajejo z glavo, je nič koliko na svetu. In vsak doživljaj, ki ga je pripovedoval in zanj navajal žive in mrtve priče, je mrgolel od čudovitih neverjetnosti, a jih je tako spretno povezal z znanimi kraji in ljudmi, tako prepričevalno poudarjal, da je še najbolj nejeverne poslušalce za trenutek potegnil s seboj. A nobeni izmed dogodivščin ni manjkalo tistega prvobitnega humorja, kakršnega je dandanes nekaj le še na tem kosu zemlje. Pripovedovanje je sililo na smeh kljub temu, da je bila skoraj vsaka zgodba prežeta z neko grozo, kakor da jih je rodila domišljija ob polnočni uri naravnost iz vina in teme, in jim je bolj kumoval objestni zlodej kakor veseli vinski bratec.

«Gušto!» se je oglasil plavalasi dolgin, ki je vtikal konec veje v ogenj, da si prižge cigareto. «Pa veruješ v hudiča?»

Starcu so se rahlo zožile sive, vražje oči; potegnil je dim iz cigarete in ga v gostem oblaku puhal predse.

«Če bi ga ne bilo, kako bi zlezel v človeka, da govori iz njega in uganja še druge reči?»

«A! Pa je vate kdaj zlezel?»

«Ko bi bil, bi ti ga pokazal», se je starec zarežal. «Videl pa sem človeka, ki je bil obseden od hudiča.»

Plavalasec si je prižgal cigareto. Pri tem je pomežiknil drugim, češ: zdaj boste slišali.

«Vraga!» je vzkliknil. «Kje?»

Zgodba je bila že stara. Poznala so jo že vsa Brda. Starec je to vedel, a ga ni motilo. Pripovedoval je iz nekega notranjega gona, zaradi katerega drugi zgodbe pišejo, iz užitka, ki ga je občutil pri tem. Imel je dovolj humorja, da ga ni užalilo norčevanje.

«To je bilo takrat, ko je še živel rajni Tona», je začel. «Saj veste, bil je zmerom z menoj, kamor sem se ganil. Pomagal mi je pri delu; za to pa ni zahteval drugega plačila kakor nekaj pijače. Veliko je ni prenesel, več ko enkrat sem ga pustil ležati v jarku. Veliko sva skupaj doživela, prenekatero uganila, včasih je on potegnil mene, drugič jaz njega, a sva si vendar ostala dobra prijatelja.

«Ti, sem mu dejal nekoč, ko nisva imela pametnega dela, veliko sva že doživela, marsikaj preizkusila. Kaj praviš, Tona, pa bi šla enkrat pogledat tudi tja, kjer izganjajo hudiča?»

«Na Staro goro?»

«Fej!» je starec nejevoljno izpljunil. «Tam so že pred sto leti izgnali zadnjega hudiča. Kažejo ga v tleh pod glavnim oltarjem, a je tako klavrn, da ga ni vredno pogledati... Hudiča še danes izganjajo v Klavžetu, to je daleč za Vidmom, tam nekje pri Svetem Danijelu... Tona, ki je bil kuhan in pečen vedno za menoj, je bil takoj pripravljen. Odšla sva na pot. Cesta je bila huda, a ne zaradi daljave in vročine, ampak ker prej že dolgo nisva nič použila. Kdor hoče izganjati ali videti hudiča, ne sme prej dva tedna nič jesti, a ne trdim, da zato nisva tem več pila. S težavo sva dospela, v Klavžetu pa toliko ljudi, da se je vse trlo, zakaj bil je velik praznik, vse je tiščalo v cerkev, ker je vsak hotel videti ali izganjati vraga. S Tono sva se spogledala. Kaj pa zdaj? Ali bova morala suha nazaj in sva se zaman postila? Tedaj se v diru pripelje lepo oblečen gospod v krasni kočiji, v katero sta bila vprežena dva najlepša vranca. Ustavi in naju vpraša: 'Kaj pa vidva tu?' Tona in jaz mu odgovoriva: 'Hudiča izganjava.' Gospod stopi iz kočije in pravi: 'O, ravno prav, da vaju najdem. Hudiča imam tu notri', pokaže na prsi. 'Take uganja, da nimam miru ne ponoči ne podnevi. Ali mi ga moreta izgnati?' Takoj sva bila pripravljena, niti malo nisva podvomila v uspeh. Ali sva se mar zaman postila? 'Če mi to storita,' je dejal gospod, 'vama bom dal za jed in za pijačo, kolikor bosta hotela.' Jaz pa: 'Če je tako, je najbolje, da takoj stopimo v krčmo.' Gospod je bil zadovoljen. Sedli smo za mizo. Krčmarica nam je donášala jedi in pijače. Ker sva bila s Tono pošteno lačna, sva jedla in pila za tri, gospod pa jedi ni pokusil, le gledal je debelo, zakaj hudič se mu je začel gibati v trebuhu. Preden sva bila s Tono sita, je začel hudič usipati skozi njegova usta tako grozne kletve, menda so bile madžarske, da so se nama ježili lasje. 'Zdaj je čas', sva dejala. Pustila sva jed in pijačo

in začela z molitvicami, ki vragu niso všeč. Takoj je pomagalo. Gospodu se je debelo pogrezalo, hudič mu je začel lesti navzgor, vedno više, nazadnje ga je že čutil v grlu. 'Moli!' sem rekel Toni. 'Mar boš zastonj jedel in pil?' Molila sva in gospoda škropila z blagoslovljeno vodo, hudič pa mu je medtem lezel iz grla. Pol mu ga je že viselo iz ust, a pol ga je bilo v njem, da je postal ves zaripel v obraz in se je davil. Mrzlo me je spreletelo po hrbtu. Kaj pa zdaj? Tedaj se spomnim, zgrabim križ in udarim z njim gospoda po hrbtu. Počilo je, kakor da bi sprožil sto topov. Hudič je treščil z vsemi štirimi na tla. Mislil sem, da se je ubil. Pa je že poskočil na noge in milo zapiskal, in ves nag, črn, kosmat, rogat in repat, kakor je bil, je stekel iz izbe, pa naravnost na voz, udaril po konjih in z njimi zletel v oblake...

«Ali ni šel v pekel?» je vprašal nekdo.

Starec ga je ostro pogledal in nehal pripovedovati, akotudi svoji zgodbi še ni bil postavil pike.

«In gospod?»

«Gospod se je razpočil», je rekel dolgin. «Ali nisi slišal?»

«Kdo je pa plačal račun?» se je oglasila gospodinja, ki je devala na ogenj.

Nastal je smeh. Gušto je bil medtem odprl tobačnico na kolenu in si s trdimi, nerodnimi prsti zvijal novo cigareto. Ni trenil z obrazom, nobeno še tako pikro vprašanje ga ni spravilo iz ravnovesja. Pod zgubano kožo lic mu je drobno drgetalo, kakor poredna misel; kazno je bilo, da iz bogatih spominov izgreba novo zgodbo.

«Kaj pa jež, ki ti je s celo družino kradel hruške?»

Starec je obliznil cigareto in si jo prižgal ob žarečem oglu, ki si ga je bil vzel na dlan. Vsi smo gledali vanj. Ali bo po prvem potegljaju dišečega dima začel pripovedovati o ježu, ki se je v jesenskih nočeh s celo družino valjal po njegovih hruškah in jih na bodicah odnašal v brlog? Morda je izkopal kako drugo zgodbo?

Zunaj je deževalo brez prestanka, enakomerno; dolgi, sivi curki so se risali na šipe. Sedeli smo na ognjišču, v dimu, v suhoti in toploti, od ugodja rahlo sključeni, tiščali dlani med kolena in poslušali. V polenu, ki se je vlažno solzilo, je tiho cvililo.

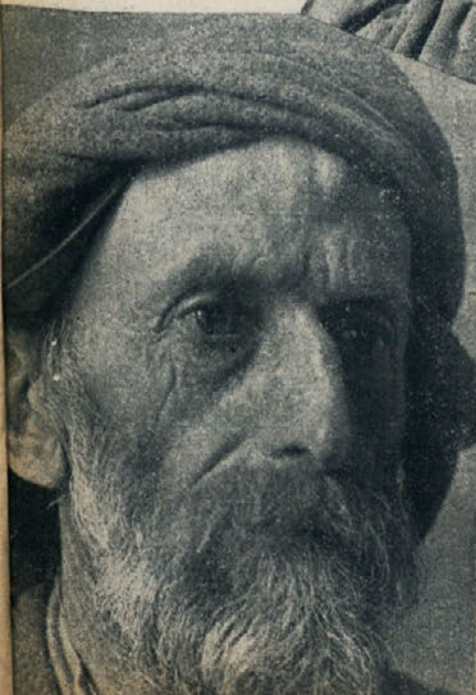

Ptice naše prijateljice

Obrazi današnje RUSIJE

Po vsem svetu se danes piše od dneva do dneva o Rusiji, ki je napadla malo sosedo Finsko. Mirno lahko rečemo, da ni človeka, ki bi tega ne obsojal. Posebno mali narodi ne moremo odobravati, da veliki narodi s svojo silno premočjo teptajo in gazijo pravice malih.

S to vojno najbrže tudi ruski narod ne soglaša in jo v srcu obsoja. Toda ruski narod vodijo danes vlastodržci-samozvanci, ki gospodujejo velikanski državi. Priti pa

prevratu prišlo daleč iz Rusije v roke, smo spoznali grozote bojev izza revolucije in slavaspeve prvim pionirjem novo nastajajoče industrije in novega poljedelstva. Ruski filmi, kolikor jih je doslej prišlo v naše kraje, so zbudili mnogo zanimanja. Sodba je bila deljena; gotovo pa ni mogoče odrekati moderni ruski filmski industriji velikih umetniških kvalit, kakor ji tudi ni mogoče očitati, da bi ne znala izkoriščati obilja, ki se ji ponuja v pogledu dogodkov, krajev in tipov na vsem območju Zveze sovjetskih republik. Spominjamo se zlasti dveh filmov, ki sta bila pri nas najmanj hvaljena, ki pa jima je poleg polne umetniške vrednosti pritikal prilastek dveh odličnih kulturnih filmov. Kulturnih namreč v tem smislu, da sta nam na svojevrsten način prikazala ljudsko življenje na jugu Rusije in med ruskimi cigani («Žena za tisoč rubljev» in «Cigani»).

Vsega, kar premore Rusija v narodnem žitju, vsega tega ogromnega zaklada nam seveda ne more predstaviti en sam film in tudi ne ena sama knjiga. Ali imate sploh kaj pojma o obseznosti Rusije? Dovolite, da vam njeno širino nakažemo z naslednjim podatkom: vsako popoldne ob 17. uri krene iz Moskve transsibirski vlak na najdaljše železniško potovanje na svetu. Vlak je sleherni dan poln potnikov in prispe v dve sto in tridesetih urah v Vladivostok. Od Moskve tja do obale Tihega oceana traja torej vožnja čez rusko zemljo devet in pol dneva, skoraj toliko, kakor od Londona do San Franciscosa. Ekspres dirja čez sibske ravnine, požira stotine in tisoče kilometrov. Koliko čudovitosti ostane potnikom, ki zahajo v brzovlaku, docela neopaženih... Samo ta naša kratka navedba nam pove, kako prostrana je Rusija, ki obsega nič

mora dan, ko bo tudi taki diktaturi odzvonilo. Za nas so Rusi Slovani. Režimi se menjavajo, narod pa ostane. Zato se pomenimo o Rusih brez politike! Ne govorimo o boljševiki ali komunistih, marveč o ljudskih tipih prostrane države.

Rusija je ogromno prostranstvo, ki ga ne moremo nikoli docela spoznati, temveč samo slutiti. «Sveta Rusija» so pravili pred revolucijo. «Večna Rusija» pravijo danes ne samo Rusi, temveč tudi ves drugi svet. Kajti kaj je Rusija? Narodi ne menjajo svoje nature, ali pa jo tu in tam spremenijo prav naglo. Lahko se reče, da politika posameznega naroda, ki ima svoje pogoje v zemljepisni legi, v plemenskih lastnostih, šegah in običajih, v različnih potrebah in nalogah, v življenjskih možnostih in v naklonjenosti ljudstva do mirnega, ustaljenega življenja v toku stoletij, da taka politika le malo izpreminja svoje glavne cilje. V posameznih dobah lahko narodni voditelji ali celotne vlade tako rekoč elektrizirajo naravna stremjenja svojih narodov in jih lahko tudi umirijo. Ali če gledamo z vidika večnosti, ne morejo posamezne vlade v posebno veliki meri izpreminjati zgodovinskih, zemljepisnih, gospodarskih, političnih in duševnih zakonov, ki so osnovna gonilna sila narqdv.

Današnja Rusija nam je sfinga, ki pa bolj in bolj izgublja svojo skrivnost. Seveda jo v glavnem spoznavamo le po njenem vedno večjini političnem uveljavljanju v Evropi in pa po bolj ali manj hrupni propagandi, ki govori o velikanskem pionirstvu v pogledu tehnike in poljedelstva, za kar ima dane vse pogoje. O življenju ljudstva samega vemo malo, prav malo. Iz velikih epopej

o ruskem narodu — iz del Leva Tolstaja, Dostojevskega, Gogolja, Saltykova in drugih — smo spoznavali duševno plat ruskega naroda, točneje rečeno, njegovega plemstva, — medtem ko so nam vsi ti klasiki ruske literature predstavljali življenje preprostega naroda le mimogredé. Šele ruska moderna, ki je nastopila tamle okrog pričetka novega stoletja, je začela zajemati globlje iz najširših plasti in nam je predstavila življenje ruskega malega človeka: kmeta, splavarja, ladjarja, pristaniškega delavca, potepuha, bosjaka. Tam gori od sibirskih tajg do Črnega morja se je širilo območje modernega ruskega pisatelja.

Maksim Gorki, ki se je povzpел od pekovskega vajenčka in potepuha do najslavnejšega ruskega epika zadnjih desetletij, je po svojih dragocenih umetninah, ki jih je našel na dnu ruskega življenja, postal živa vez med rusko predvajo in porevolucijsko literaturo. Po prevratu so nam prišli v goste slavni moskovski «Hudožestveniki». Ko so nam zaigrali Gorkega dramske slike «Na dnu», se nam je predstavila in neizbrisno vtisnila v spomin galerija tipov, ki jih je predmestna podzemna beznica zbrala iz velikega mesta, z dežele in iz katorge. V romanah in črticah, kolikor nam jih je po

manj kakor osem milijonov štirijaških kilometrov, — a to se pravi: še več kakor Zedinjene države z Aljasko, Kanado in Mehiko skupaj. Dve tretjini tega ogromnega prostiranja so brezkončne stepe in divji pragozdovi ali tajge sovjetske Azije. V tem širnem prostiranju, ki je na zemljevidu le velik črn madež, izgubi človek pravi smisel za mero prostora in časa in se — čim dalje potuje po Sibiriji — bolj in bolj zaveda, da je to pionirski svet, ki se mu šele odpira bodočnost. Od južnega Urala do Bajkalskega jezera prodira kmetijstvo v stepe. Traktorji vlečejo pluge po ravninah, kjer je bila zemlja doslej deviška, nedotaknjena. Sibirija ima za zdaj komaj 6 % prebivalstva celotne Rusije, toda v njej je že obdelanih 12 % celotne ruske površine. Najboljši in najbolj pristopni deli deviške zemlje so že zasedeni; nastala so nova mesta, vasi in traktorske postaje, od koder dovažajo vlaki ali prenašajo letala v zapadno Rusijo obilje vsakdanjega kruha v najrazličnejši obliki.

Ne vemo, ali so današnji prebivalci ogromne Rusije srečni ali nezadovoljni. Za nas je glavno: živijo. In letni prirastek prebivalstva vse Rusije, ki šteje zdaj že čez 180,000.000, je vsako leto nekaj manj kakor dva milijona duš. Samotni lovci v tundrah, bosjaki po sibirskih степah, orači na deviški zemlji, zdravo zagorele kmetice v severnih sibirskih predelih, modri starci daleč za Uralom, splavarji na Volgi, krasne Gruzinke, bistrooki Čerkezi, ribiči ob Črnem morju in ostro rezani orientalski tipi po južnih republikah sovjetske zveze, trobentači in gajdači na veselih svatbah, kozaki pri svojih vžigajočih džigitovkah, zala kmetka dekleta pri šolskem pouku — to je le drobec iz ruskega življenja, ki ga skušajo prikazati naše slike

Jana:

En dan

V PLANINAH

Jasen dan je vstajal izza gora. Sonce je s prvimi žarki poljubilo nasprotne bregove in jih rožnato pobarvalo. Visoko nad vrhom je zaplaval črn ptič in poletel proti jasnemu nebu. Doline in dolinice so bile pokrite s svežim, iskrečim se snegom, le nekaj smuči

se je vodilo proti koči, ki je še vsa zaspana stala malo pod vrhom. Prav takrat je splozelo sonce s strehe na okna, da so zablesketala kakor čisto srebro. Veter se je igral z dimom, ki se je prav po malem dvigal iz dimnika.

Sončni žarki, ki so se sprva ustavili na šipah pri oknih, so smuknili skozi špranjo v oknicah še v sobo in se poigrali na zaspanem Nad.nem obrazu, ki se je še v snu držal na smeh. Najprej so se odpočili na čelu, potem so šli čez oči, da je Nada v sanjah zamahnila z roko, kakor bi hotela odgnati sitno muho. Nazadnje so se ustavili pod nosom in jo prav neusmiljeno poščegetali.

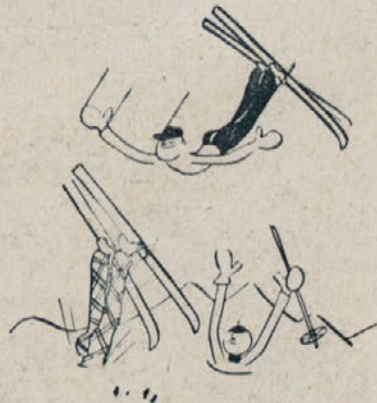
«Čih, čih, čih», je zadonelo po sobi in zbudilo še druga tri dekleta, ki so spala na sosednjih posteljah.

«Kaj pa noriš?» se je oglasila Majda, največja zaspanka. «Zakaj nas sredi noči budiš iz spanja!»

«Bog pomagaj, bi mi rajši rekla, kot pa da na vse zgodaj sitnariš. Sicer pa nismo več sredi noči, saj je zunaj že svetel dan. Prepričana sem, da so fantje že vsi na smučeh.»

V odgovor na to se je iz sosednje sobe oglasilo globoko smrčanje in spravilo vsa dekleta v dobro voljo.

«Le poslušaj jih, kako smučajo», se je smejala Jelka, medtem ko je stopila k oknu in odprla oknice, da je sončna luč na mah poskočila v sobo in osvetlila mračne kote.

«Joj, kako je lep!» so zaklicale vse štiri hkrati, skočile k oknu in z glasnimi «jeji» in «joji» občudovale prebujajočo se zimsko naravo. Iz sosednje sobe pa se je vedno oglašalo globoko smrčanje.

Zdaj so se dekleta hitro oblekla, in Metka, ki je znala imenitno kuhati, je zakurila v štedilniku in pristavila vodo k ognju. Ko je zavrela in je bila miza že pogrnjena za zajtrk, so pograbile pokrovke in lonce, in v tišino zimskega jutra je zazvenela najubrajnejša budnica ter vrgla zaspance iz toplih postelj.

Po obilnem zajtrku je bilo sklenjeno, da izlet zaradi naporene poti prejšnjega dne ne bo preveč dolg, da bodo danes predvsem preizkusili, kaj vse so od lanskega leta že pozabili. Marko, ki je bil ta dan dežurni, je glasno vzdihoval, ko je mazal vseh šest najst smučič in jih nosil na sneg. Ko so prišli drugi za njim, so se tiho zazrli v dolino, ki je bila še vsa odeta v meglo in so iz meglenega jezera le posamezni vrhovi blesteli v soncu. Okrog njih se je ivje, ki je ležalo na snegu, prižigalo in ugašalo v tisočih drobnih lučk.

Klanec, ki je bil še pred eno uro deviško bel in nepohojen, je bil zdaj razrit od mnogih smučič, in na dnu dolinice so bile druga zraven druge razvrščene velike luknje. Bregovi so odmevali od veselega smeha, ki je spremljal vsak padec. Dekleta, ki so bile posebno spretna za to, so kakor sneženi možje hodile navzgor in skoraj z zavistjo gledale fante, ki so se v drznih smukih spuščali v dolino. Ko so enkrat vsi štirje spet izginili za ovinkom in jih dolgo ni bilo na spregled, je Majda, največja lenoba, odpela smučič, sedla na deske pred kočico in dvignila svoj zardeli, še malo pegasti nosok proti soncu. Kakor bi mignil, so bile tudi druge tri pri njej. In ko so se čez nekaj minut spet prikazali fantje, so videli osem smučič, ki so se sušile v soncu, zraven njih pa od raznih krem se blesteče širili obraze.

«To je misel», se je navdušil Peter, in ni frajalo dolgo, pa so tudi fantje ležali zraven njih in zdaj pa zdaj kritizirali, kdo je bolj zagorel.

Po kosilu, ki je bilo sicer skromno, a je vendar teknilo bolj kakor vsaka pojedina v

Po veselem smučanju eno ali dve uri resnega učenja za izpit.

Za prijeten počitek ni treba mehkih blazin.

mestu, so odšli na kratek izlet. To je bila priprava za naslednji dan, ko so nameravali iti na sosednji vrh v štiri ure oddaljeno kočico gledat, kdo in kaj prebiva tam. Ko so po mnogem trudu prišli na vrh, so posedli po smučeh in se v nemem sožitju zazrli v dolino. Ko je zašlo sonce in so se prve mračne sence splašile na bregove, so se odpeljali h kočici in potem še nekaj časa zrl skozi okno na svetle zvezde, ki so se užigale na nebu. Tiha pesem je zazvenela v noč, pesem v pozdrav luni, ki je priplavala čez gore in z medlo svetlobo oblila hribe in doline in vso noč čula nad kočico in osmimi ljudmi, ki so spokojno, v sladke sanje zaviti zaspali v njej.

MAMO SO ODPELJALI

b desetih zvečer so mamo odpeljali. Še se je slišal polagoma zamirajoči ropot oddaljujočega se rešilnega voza. Pavlina in Mira sta ostali sami. Spogledali sta se. Bili sta blede kakor smrt in objokani. Plamen sveče, ki je stala na mizi, je nemirno trpoel in razsvetljeval le sredo sobe, koti pa so bili polni skrivnostnega, grozotnega mraka.

Postelja, kjer je ležala mati, je bila vsa razrita. Na pomečkani rjuhi je bilo polno rumenkastih drobtin od ocvrtega piščanca, ki ga je mama hotela opoldne jesti, pa ga ni mogla. Na stolu je ležal v modro cunjjo zavit kos opeke, s katero si je grela hrbet. Na koncu postelje je ležala njena naglavna ruta in srajca, ki si jo je preoblekla, je še kiselkasto dišala po znoju.

Pavlina se je opotekla k postelji, pograbila materino srajco, jo privila na prsi, poljubljala in se spet razjokala: «Mamica, zlata mamicaa...»

Tudi Miri so tekle po licih debele solze, toda premagovala se je in ni glasno zajokala. Tiho je odmaknila stol od postelje, pogladila blazino in jecljaje hotela pomiriti starejšo sestro:

«Sssaj bodo v bolnici mamo pozdravili, boš videla...»

Pavlina pa se ni mogla potolažiti. Zmeraj huje je jokala. Zarila je obraz v blazino in tožila:

«Mamica, mamica ljuba. Ne bo ozdravela. Morda bo še ponoči umrla. Nikoli več ne pride k nama v to sobo. Sami bova ostali. Čisto sami.»

Zdaj se tudi Mira ni mogla več premagovati. Vrgla se je počez na posteljo in zateglo jokala. Tako sta jokali, omamljeni od žalosti in utrujenosti. Nista slišali ure, ki je nekje zunaj počasi odbila enajsto. Po cesti je ropotaje privozil tramvaj. Nekje v hiši se je prebudil dojenček in zajokal. Sveča na mizi je polagoma dogorevala.

Polagoma je tudi njun jok začel pojemati in prešel v zateglo ihtenje. Utrujenost je premagala žalost. Ko je sveča dogorela in ugasnila, sta Pavlina in Mira kar tako, oblečeni in objeti, ležali na materini postelji in že spali.

Zjutraj ju je zbudil ropot mesarskih voz, ki so vozili meso na tržnico. V sobi je bilo še čisto temno, le skozi ozke špranje težkih železnih oknic se je medlo svetlikalo jutro. Te oknice je mati navadno zvečer, preden so legli, odprla, da je bilo v sobi svetlejša in se ni zjutraj predolgo zaležala. Onidve pa sta zvečer na to pozabili. In prav to ju je najprej spomnilo vseh težav, ki jih je nenadoma naložilo življenje na njune mlade slabotne rame.

Bili sta tako utrujeni in zbiti od prejšnjega večera. Od joka sta čutili težo v glavi in oči so ju pekle. Tako sta nekaj časa negibno obležali in tiho strmeli v temo, ki je ob oknih začlenjala siveti. Najrajši bi tako ležali ves dan in še vso naslednjo noč in še in še prav do takrat, ko bi jima sporočili, da je mama ozdravela. Toda saj to ni bilo mogoče. Vstati morata. Pripraviti si bosta morali zajtrk. Čeprav jima ni nič do jedi, jesti vendarle morata, saj jima je od lakote že skoraj slabo. Včeraj nista nič večerjali in opoldne sta jedli tako malo, ker nista utegnili, ker sta morali neprestano streči bolni materi. Potem pa bo treba oditi v šolo, seveda, kakor vsak dan.

Pavlina je vstala in odprla oknice. Zunaj se je prebujalo sončno jutro pozne pomladi. Na gimnazijskem vrtu onkraj ceste je pel škinkavec.

«Mama!» jo je spet bolečina zgrabila z vso silo, da so ji roke omahnile in je onemoglo obslonela na okenski polici.

«Če nama umre, bova kakor beračici, ko nimava nikogar. Najbrž bova morali v sirotišče, kaj misliš?» je tiho rekla Mira, ki je še vedno sedela na postelji.

«Molči vendar!» je skoraj kriknila in se pognala od okna. «Mama bo ozdravela. V bolnišnici ozdravijo vsakega. Danes ji je najbrž že dosti bolje.»

Zakurila je v peči, da skuha zajtrk. V sobi namreč ni bilo štedilnika, in je mati večerjo in zajtrk kuhala kar v navadni lončeni sobni peči, kosilo pa so jemali v javni kuhinji. Toda kuhanje v peči je bila velika umetnost, ki ji Pavlina in Mira nista bili kos. Trikrat je morala Pavlina iznova zakuriti, ker je ogenj hipoma ugasnil, vselej, kadar je pristavila lonec z vodo. Nazadnje se je lonec z vodo prevrnil. Spoznali sta, da tako ne bo nič z njunim zajtrkom.

«Pojdi k sosedu in poprosi za malo kropa,» se je končno domislila Pavlina.

Mira je prinesla kropa in z njim sta polili zmleto žitno kavo. Kavo sta potem pokrili in pustili, da bi se izčistila. Pa se kar ni hotela izčistiti. Ko sta končno prilili surovega mleka in jo nalili v skodelici, je bila še vedno polna gošče. Toda saj danes nista ne mogli in ne utegnili misliti na to, ali je kava dobra ali ne.

«Ti ostaneš doma, da boš pospravila,» je odločila Pavlina. «V šoli te bom že jaz opravičila. Morda pride tudi kdo iz bolnišnice kaj povedat,» je pristavila po kratkem molku, «potem moraš takoj priti v šolo pome.»

V šoli je Pavlina najprej opravičila Miro, potem pa je odšla v svoj razred. Sprva je hotela stopiti k učiteljici in jo prositi, naj je ne vpraša, ker se ni utegnila pripraviti, pa se je premislila. Tako bridko ji je bilo govoriti o materini bolezni, posebno tukaj v šoli. Gospodična bi jo gotovo o vsem natanko izprašala, in ona bi morala na vse odgovoriti. Pri vsakem vprašanju bi morala iznova seči v svoje izmučeno srce, da bi iznova zakrvavelo iz nešteti ran, kakor včeraj zvečer, zdaj, ko se je komaj rahlo umirilo in pozabilo tu v razredu, ki je bil poln sonca in dekliskega smeha, kakor vse druge dni. Rajši bo molčala.

Tiho je sedla na svoj prostor. Njene misli so bile tope od bridkosti. Zagledala se je skozi okno. Bilo je v začetku junija, in na šolskem vrtu so cvetele prve rože. Rasle so tik visokega belega zidu, in zato so se zdeli njihovi cveti še bolj živorodeči in veliki. Sonce je toplo sijalo, in po jablanah, ki je komaj odcvetela, so se sprelevale sinice. Mislila je na mamo. Kako ji je zdajle? Ali vidi tudi ona še to svetlo božje sonce? Ali še tako strašno trpi kakor včeraj? Ali, ali... Tedaj je vstopila razrednica.

Odmolili so.

«Sedite!» Razrednični glas je bil vsakdanji.

Za računsko uro je bilo treba pripraviti zvezke in peresnike.

Pavlina je iskala pod klopjo. Vse je že trikrat prebrskala. Peresnika ni bilo nikjer. Pozabila ga je doma. Morala je prositi tovarišico, ki je sedela v isti klopi, naj ji posodi svojega starega.

«Pozabila sem svoje doma,» je zašepetala opravičujoče, «vsa sem zmešana, našo mamo so včeraj zvečer odpeljali v bolnišnico.»

Dekletce ji je odstopilo svoj boljši peresnik in se zazrla vanjo z velikimi sočutnimi očmi.

«Ali bo umrla?» je tiho vprašala.

Pavlina je zmignila z rameni in se zagledala skozi okno. Solze so ji kakor rahla koprena zastrle pogled.

Učiteljica je razlagala nekaj o trikotnikih in četverkotnikih. Risala jih je na desko. Nenadoma se je njen pogled ustavil na Pavlini, ki je še vedno gledala skozi okno.

«Ponovi, sem rekla! Slišiš ali ne?» Učiteljin glas je bil oster.

Pavlina je mehanično vstala in prazno buljila vanjo.

«Ponovi, sem rekla! Slišiš ali ne?» Učiteljin glas je bil še ostrejši.

Pavlina je nekaj zajecjlala. Rdečica ji je planila v obraz. Glava ji je klonila vedno nižje. Končno se ni mogla več premagovati. Zajokala je.

«Kaj pa je s teboj danes?» se je učiteljica začudila.

Pavlinina tovarišica je vstala in povedala: «Njena mama je zbolela. Včeraj zvečer so jo odpeljali v bolnišnico.»

Pavlina je omahnila na klop in glasno zaihtela. Njeno ubogo srce, ki je prej s silo tajilo v sebi bolečino, se je odprlo na stežaj, in vse, kar je bilo bolečega v njem, se je izsulo v obupen jok. Pogledi sošolk so sočutno viseli na njej.

«Zakaj mi nisi tega prej povedala?» je mehko rekla učiteljica. Stopila je k mizi. Vzela je iz miznice knjigo, v katero je zapisovala rede, in jo odprla.

«Pojdi domov,» je rekla, «če bi mami ne bilo bolje, ostani kar doma. Tvoje rede tako imam. Saj bi se zdaj ne mogla učiti.»

Pavlina ni dvignila glave. Še vedno je jokala. Soseba jo je opozorila: «Pojdi domov, saj je rekla gospodična.» Vse njene reči je lepo pospravila in zložila: «Tako, vidiš, vse imaš pripravljeno, pojdi, no...»

Pavlina je dvignila svoj objokani obraz.

«Pojdi domov,» je ponovila učiteljica, ko je ujela njen vprašujoči pogled.

Z robcem si je otrl solze, potem pa je počasi vstala, vzela svoje reči in s sklonjeno glavo odšla proti vratom.

Doma je v veži naletela na gručo žensk iz hiše. Nekaj so se glasno pogovarjale. Ko so jo zagledale, so potihnile.

«O, ti reva, ali so te iz šole pustili domov? Prav je tako,» je zajaskala debelušna Smrečnica, ki ni imela svojih otrok in ni menda še nikoli v svojem življenju doživela ničesar posebno bridkega.

Pavlina je hotela tiho mimo njih, pa je niso pustile.

«Popoldne gresta pač z Miro k mami v bolnišnico, kajne? Oh, sirote, le kako, da je tako hitro zbolela. In če bi umrla, kaj pa potem?»

«Nimata prav nikjer sorodnikov? Kakšne tete ali strica? Prav nikogar? Hm, hm.»

Pavlina se je s težavo prerila do vrat stanovanja in jih trdo zaprla za seboj.

Mira je pometala. Ni se začudila, da je sestra tako zgodaj prišla domov. To se ji je zdelo samo po sebi umevno.

Pavlina ne more več jokati. Vse še neizjokane solze so okamenele v njej in se strnile v velik strahotno težek kamen, ki ji leži na srcu, katero komaj še utriplje.

«Če mama umrje, bom umrla tudi jaz,» je prepričevalno rekla Miri, ko se je ta vrnila z dvorišča.

Mira jo je pogledala s široko razprtimi očmi.

«Kako pa to misliš?» je vprašala otročje, «ali bi se utopila?»

»Tega ne vem. O tem še nisem razmišljala. Umrla bi. Kako, to je pa vseeno.»

*

Popoldne sta obiskali mater v bolnišnici. Dolgo sta morali spraševati in jo iskati po sobah. To spraševanje

in iskanje je bilo tako grozno. Nenehoma sta se bali, da jima bo kdo povedal, da je mati v tisti nizki, na samem stoječi stavbi, pred katero se žalobno sklanja vrba žalujka. Slednjič pa sta jo vendarle našli v veliki bolniški sobi. Zdaj šele sta zadihali. Na dnu src je spet vzplamnelo svetlo upanje: mama bo ozdravela.

Materina postelja je bila v kotu, nekoliko odmaknjena od drugih. Vsa bleda in neskončno izmučena je ležala njena glava na kupu blazin. Ko je zagledala hčerki, se ni zganila. Bila je preveč slaba. Le oči je za spoznanje bolj razprla, in v zenicah se ji je svetlo utrnilo.

«Mamica! Mamica!» Težko sta se premagovali, da nista zajokali, toda vedeli sta, da tega ne smeta. Tu pri mami ne smeta jokati. Sedli sta na rob postelje in božali mater roko, to ljubo, dobro shujšano roko. Materin pogled je svetlo sijal vanju. Bilo jima je tako dobro. Celo večnost bi tako sedeli pri materi. Vse grenko in boleče se je nekam razgubilo. Bridke misli so splahnele, kakor da bi jih nikoli ne bilo. Le mamin pogled je ostal, svetel in lep, in je toliko pripovedoval. Toliko. Miri je bilo tako lepo, da se je nehote skoraj glasno zasmejala. Potem pa se je prestrašila lastnega glasu in plašno umaknila pogled pred sestrinimi očitačimi očmi.

«Ali sta jedli?» sta kakor iz neskončnih dalj zaslišali rahli materin glas.

«Seveda,» je prikimala Mira, «špinačo in krompir. Samo kava zjutraj se nama je skazila, tako gosta je bila.»

«Zakaj nista prosili sosedo, da bi vama jo skuhalo?» Materin glas se je razdrobil v nerazumljiv šepet. Bolesno je trznila z glavo in si pokrila obraz z dlanjo.

Tedaj je zazvonilo. Prišle so strežnice z metlami in začele izganjati obiskovalce. Mira in Pavlina sta vstali. Še enkrat sta pobožali materino roko: «Mama, zbogom!»

Mati je s trudom dvignila glavo in skušala z roko seči pod blazino: «To, tukaj, vzemita.»

Pavlina je iskala pod blazino mesto nje. Našla je zalepljeno pismo. Na njem je bil s svinčnikom napisan naslov. Napisala ga je mati s slabotno, tresočo roko.

«To nesita botrici, še danes, zdajle, takoj!»

Pavlina je neodločno držala pismo v roki. Materine oči so prosile. Njene posinele, izsušene ustne so se pregibale, kakor da bi rade ponovile: «K botrici nesita, zdajle, takoj!»

Prikimala je: «Da, mamica!»

Šli sta proti predmestju, kjer je bila botrina vila. Dan je bil tako sončen in lep. V parku so se igrali otroci. Lovili so se, kričali in se smejali. Dekletca so bila oblečena v svetle, lepe rožaste oblekice. Vse je bilo tako lepo in veselo!

Mira je počasi šla za sestro. Vročina jo je dušila. Njena temna suknena obleka je bila pretopla za te dni. Mama je obljubila, da jima sešije takšne svetle rožaste oblekice, potem pa je zbolela. Lasje so ji grdo viseli ob ušesih. Prerahlo si je zjutraj zavezala petljo. Včasih ji jo je zavezovala mama.

«Pavlina, popravi mi no lase, saj vidiš, kakšna sem.»

Pavlina pa je niti pogledala ni.

«Ah, saj je dobro, kar za ušesa si jih zatlači. Jaz te ne morem frizirati. Zdaj ne. Tako me skrbi, kaj je v tem pismu. Najrajši bi sedla na tla in umrla, kar tukaj, sredi ceste.»

«Pa ga odpri in poglej!»

«Ko pa ne morem. Zalepljeno je. In tudi bojim se, oh, tako se bojim!»

«Daj ga meni! Jaz ga znam tako odpreti, da se ne bo poznalo. Če ti ne boš hotela brati, bom pa jaz.»

Sedli sta na klop. Mira je z glavnikom odlepila ovitek.

Potegnila je iz njega pismo in ga razgrnila. Pavlina je videla, da je napisanih samo nekaj vrstic. Kako strahotno zveržena je bila mamina včasih tako lepa, ljuba pisava. Vidi se, kako težko je pisala. Iztrgala je sestri pismo iz rok.

«Spoštovana gospa! Z menoj gre hitro h koncu. Umiram. Moji hčerki bosta ostali čisto sami. Prosim, zavzemite se zanju in jima pomagajte v najhujšem.»

Pavlina in Mira sta strmeli v pismo. V teh nekaj bolno zverženih besed, ki so bile zanju tako grozne. Sonce je hipoma ugasnilo. Mladozelena drevesa, smejoči otroci v veselih svetlih oblekah, rože v gredicah, in na vsaki je bilo napisano z živo srčno krvjo: Z menoj gre hitro h koncu! Umiram! Ko bi vsaj mogli jokati. Dobro, hladilne solze, kje ste? Ne, niti teh ni. Okamenile so in se izpremenile v skale, ki leže na srcu. To drobno ubogo človeško srce, kako vzdrži! Toliko teže in bridkosti leži na njem, pa še vedno živi, še vedno utriplje...

Mira se je prva znašla. Vtaknila je pismo nazaj v ovojko in ga zalepila.

«Pismo morava na vsak način oddati. Mama je tako hotela.»

V oknih botrine vile se je smejalo sonce. To so bila široka in visoka okna, kakršna imajo samo gosposki domovi. Šli sta skozi vrt po beli peščeni stezi in skoraj nista opazili gredic, ki so bile polne cvetk, lepo izbranih po barvi in vrsti. Odprla je služkinja. Milostiva je legla, pogledala bom, če se je morda že zbudila. Izročila sta ji materino pismo.

Čakali sta na verandi, ki je bila prepolna oken, na katerih so bili beli zastori s čipkastim vložkom. Tam je bila tudi belo pregrnjena miza z narezanim kolačem in s krožnikom češenj, ki so najbrž ostale od obeda. Lepo in prijetno je bilo gledati vse to. Še lepše in prijetnejše je bilo neprestano živeti v takšnem okolju. Botrica je bila pač srečna.

Steklena vrata so se odprla. Na pragu je stala gospa botra. V rožasti domači halji. Lase je imela še nekoliko razkuštrane od ležanja. V roki je mečkala pismo in bila je nekoliko razburjena.

«Da, ljubi moji, kaj pa naj jaz naredim z vama, če je vajina mati bolna? Menda le ne bo tako hudo, kaj? Mene so že imeli trikrat na operacijski mizi. Vso so me skoraj razrezali, pa sem še zmeraj tukaj. Se bo že pozdravila, bosta videli,» ju je tolažila, ko je videla, da komaj zadržujeta solze.

«Sta morda lačni?»

Pavlina je odločno odkimala. Gospa pa se je vzlic temu obrnila in zaklicala proti kuhinji: «Tončka, zavij tiste koščke kolača in češnje, ki so ostale.»

«Pa čevljičke imaš že precej izhrojene,» je pogledala Miro pod noge. «Tončka,» je naročila služkinji, ki je prišla po kolačke in češnje, da jih zavije, «pojdi no gor v sobo in poišči rjave čevlje naše Medi in še one sandale pa ono modro obleko, ki je na plečih obledela, in vse skupaj zavij. Tako,» se jima je nasmešnila, «nekaj bomo že signali za vaju. Nič ne jokajta, čez teden dni bo mama že zdrava. Če bi bili kdaj lačni, kar pridita, štirinajst dni ostanemo še v mestu, da Medi konča šolo, potem pojdemo na počitnice.»

Služkinja je prinesla dva precejšnja zavoja. Vzeli sta jih in se zahvalili. Potem sta šli. Botrica je še malo postala med odprtimi vrati in gledala za njima. Potem je zavzdihnila: «Oh, Marija, kakor da človek nima svojih križev in težav!» in odšla k Tončki v kuhinjo.

Onidve pa sta šli svojo pot. Zavoja sta bila težka, nerodna. Le čemu sta jih sploh vzeli? Saj jima ni bilo do ničesar. Spet sta šli skozi park. Tam sta sedli na klop.

Opazovali sta otroke, ki so se igrali, in vrabce, ki so se podili za krušnimi drobtinami. Čez nekaj časa je Mira odprla zavoj, kjer je bil kolač in češnje. Začela je jesti. Kolač je bil zelo dober, češnje pa še boljše. Polovico je dala Pavlini.

Pavlina se je sprva branila, potem pa je začela jesti. Drobline je metala vrabcem, ki se jih je vse polno nabralo okoli klopi.

Domov sta prišli šele v mraku in še takrat neradi. Misel na dom ju je plašila. Kaj bi tam, ko je tako prazno in žalostno. Toda nič drugega jima ni ostajalo. Čez noč nista mogli ostati zunaj. Zgodaj sta legli. Toda zaspata nista mogli. Tako tesno jima je bilo, kakor da neprestano nečesa pričakujeta. Vsak šum zunaj na cesti in v hiši ju je splašil. Oknice so bile odprte. V kot pri vratih je medlo sijala plinska svetilka. Stojalo za obleke se je počastno risalo iz teme, kakor prikazen.

«Ti, ali se ti ne zdi, da stoji tam pri vratih nekaj belega,» je zašepetala Mira sestri v uho in se stresla od groze.

«Neumnica, pusti me, da zaspim,» se je zlezila Pavlina in si še bolj pritegnila odejo. K vratom pa se ni upala pogledati.

«Poglej, poglej, joj, mene je tako strah! Zdi se mi, da se premika.»

Pavlina se je s silo zbrala in pogledala k vratom.

«To je vendar brisača,» se je oddahnila. «Sama si jo obesila tja, neumnica, kaj več ne veš?»

«Oh, mene je bilo pa tako strah!» se je oddahnila Mira.

«Česa?»

«Če bi mama umrla in...»

«Molči, molči!»

Noč je bila polna strahotnega molka.

Ko sta naslednji dan obiskali mater, sta jo našli prav tako blede, izmučeno in skoraj negibno, kakor prejšnji dan. Le njene oči so živele. V njih se je svetlo utrinjalo.

Povedali sta, kako sta opravili pri botrici. Dobra je, dala jima je kolača in češenj, obleko in čevlje, in še naj prideta. Drugo sta zamolčali. Mati je lahno prikimala, zadovoljen usmev ji je legel na usta.

«Srečna je,» je z grenkobo pomislila Pavlina. «Zdaj misli, da lahko brez skrbi umre. Oh, mama, mama.»

Toda mama je živela še tretji, četrti, peti, šesti, sedmi in osmi dan, zmerom enaka: blede, shujšana skoraj do kosti, slabotna in negibna. Vsak dan sta jo obiskali. Dve uri sta sedeli ob njeni postelji, in to sta bili najlepši uri celega tistega dneva. Vsak dan so ju potem doma sosede radovedno spraševale: «No, kako je mami? Je že kaj bolje?» Same med seboj so se pa potem čudile: «Le kaj drži to žensko tako dolgo pri življenju? Menda samo skrb in ljubezen do otrok.»

Deveti dan sta pa prihiteli domov vsi nasmejani in srečni. Sami sta poiskali sosede in pripovedovali vedno iznova in obe hkrati:

«Mama bo ozdravela. Zdravnik je rekel. Danes je že smela jesti mlečno jed. Še štirinajst dni, potem bo pa prišla domov. Zdravnik je rekel.»

Na dvorišču so se žogali otroci.

«Ti, Pavlina, jaz se grem pa malo igrat.» Mira je stekla na dvorišče. Pavlina je počasi odšla za njo.

«Ampak veš, ne igray se predolgo,» je rekla pokroviteljsko, «dosti opravkov imava. Pomeniti se bova morali, kako bova pospravili in uredili stanovanje, preden pride mama. Štirinajst dni mine kar hitro. Vse morava zelo lepo pripraviti, da bo vesela.»

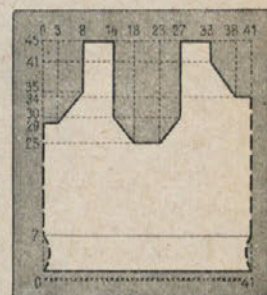
Tako lepo jima je bilo. Ta dan sta po dolgem času prvič spet čutili, da sije toplo, zlato sonce tudi zanju.

Za pridne roke

2
1940

Slika 25 a.

Slika 25 b.

POPIS ROČNIH DEL JE NA
STRANEH 86 in 87.

Slika 25. Pletena spodnja jopica.

Pletena karirasta JOPICA

(Slika 26)

To praktično jopico, ki jo oblačimo čez bluzo in na športno krilo, pletemo z angorsko volno v dveh barvah, in sicer s črno in belo, z modro in belo ali pa z modro in sivo volno. Usnjeni pas in gumbi so lahko rdeči ali pa modri.

Za to jopico potrebujemo 150 g črne ali modre in 150 g bele ali pa sive angorske volne, 5 gumbov in usnjen pas.

Karirastisti osnovni vzorec pletemo z dvema klobučema različne barve. Število petelj mora biti deljivo s 6.

1. vrsta: Pletemo z osnovno barvo (z modro ali črno) same desne petlje.

2. vrsta: Naredimo izmenoma po 3 leve petlje z osnovno barvo — menjamo nit — in po 3 leve petlje z drugo barvo. Nit leži pred ročnim delom in je ne smemo preveč nategniti. Tako menjavamo po vsakih 3 petljah barvo. Na licu so videti torej same desne petlje.

3. vrsta: Delamo izmenoma po 3 desne petlje s svetlo in po 3 desne petlje z osnovno barvo. Nit, s katero ne pletemo, leži za ročnim delom.

4. vrsta: Pletemo jo kakor drugo vrsto. Tako pletemo dalje in menjavamo barve kvadratov po vsakih treh vrstah.

Najprej naredimo zadnik, za katerega nasujemo na spodnjem robu primerno število petelj ter snemamo, dovezemamo in zazankujemo po kroju.

Na obeh prednikih moramo napraviti rāzporek za žep in v naslednji vrsti priplesti žepno podlogo.

Rokav pričnemo pri zapestju in pletemo najprej 8 cm visoko, izmenoma po dve desni in po dve levi petlji. To so zapestki, ki jih potem zavijemo. Dalje delamo rokav po kroju v osnovnem vzorcu.

Nato sešijemo jopico ob straneh in na ramah ter sešijemo in všijemo rokave, ki jih na rami nekoliko napuščamo.

Zdaj obkvačkamo vse robove z gostimi petljami, in sicer z osnovno barvo.

Obrobo na obeh prednjih robovih in ob vratni izrezi kvačkamo precej trdo z gostimi petljami v kratkih vrstah sem in tja. Delati jo pričnemo z osnovno barvo na spodnjem robu in vrinemo pri prehodu na vratno izrezo nekaj krajših vrst, da nastane topi kot. Na obrobi desnega prednika naredimo sproti 5 gumbic. Preden obrobo prišijemo, jo obkvačkamo krog in krog z gostimi petljami. Ko šivamo obrobo na jopico, jo ob vratni izrezi nekoliko napuščamo, pri okroglini pa natezamo.

desno, drugega pa levo. Pri tem upoštevamo tudi ovoje druge, osme, dvanaajste in šestnajste vrste, iz katerih naredimo v naslednji vrsti (tja grede) po 2 desnozasukani petlji, torej napravimo iz dveh zaporednih ovojev 4 petlje. Vzorec na narisku se ponavlja v širino in višino, kolikor je pač treba.

Levi prednik začnemo plesti na spodnjem robu, potem pa ob straneh, ob rokavni izrezi in ob vratni izrezi po kroju dovezemamo in snemamo.

Desni prednik pletemo tako kakor levega samo obratno. Zadnik ima spodaj dva razporka, ki sta oddaljena vsak po 5 1/2 cm od sredine in sta po 10 cm visoka. Zadnik pričnemo spodaj in ga pletemo zaradi razporkov 10 centimetrov visoko v treh delih. V vsakega izmed teh dveh razporkov všijemo potem trikotno kozico, katere spodnja stranica (kjer jo pričnemo plesti) je dolga 9 cm, obe ostali pa po 10 cm (kakor razporek).

Rokave pričnemo plesti na spodnjem robu ter potem petlje po kroju dovezemamo, snemamo in zazankujemo.

Ko jopico sešijemo, obkvačkamo vse robove z gostimi petljami in naredimo na desni prednik zanko, na levega pa prišijemo gumb.

Večerna jopica

(Slika 27)

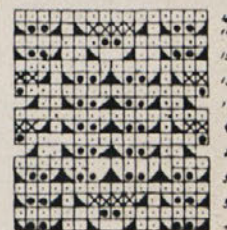
Narisek vzorca za večerno jopico na sliki 27.

Zanjo potrebujemo približno 225 g barvastega merceriziranega kvačkancea, 2 dolgi pletenki, kvačko in 1 gumb.

Čipkasti vzorec jopice kvačkamo po narisku na sliki 27/a. Vsak vzorčni oddelek je po 16 petelj širok, število nashutih petelj mora biti torej deljivo s 16. K tem petljam moramo nasnuti še 2 robni petlji. Prvo petljo v vsaki vrsti predenemo, zadnjo pa levo podpletemo. Ti dve robni petlji v narisku nista navedeni. Ko pletemo vrste sem in tja, se vrstita vedno po 1 vzorčna vrsta in po 1 vrsta levih petelj. Narisek vzorca beremo za vzorčne vrste od desne proti levi, pri čemer pustimo prazne kvadrate vneimar. Vsak kvadrat pomeni po 1 petljo, ki jo podpletemo tako, kakor je označeno na narisku. V povratnih vrstah (levih petelj) podpletemo prvega izmed dvojnih ovojev

Slika 27 a. Narisek vzorca.

Posamezni znaki pomenijo:

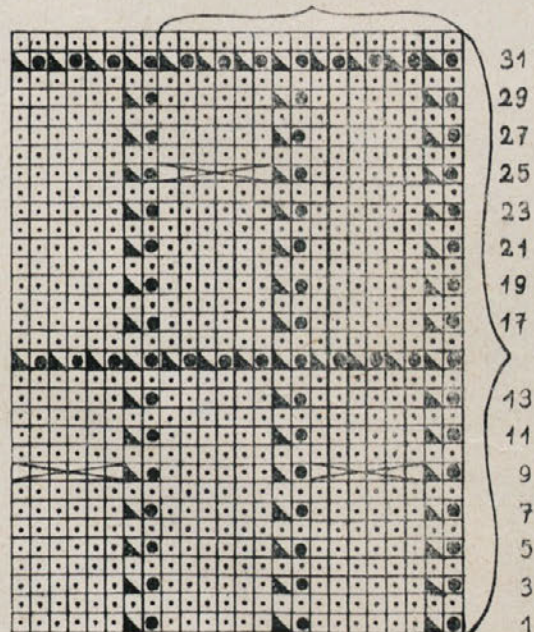
- ◻ desna petlja
- ◼ ovoj
- ◼ 2 petlji hkrati desno spletemo
- ◼ 1 petljo predenemo, 1 petljo podpletemo in potegnemo predeto petljo čez podpleteno
- ⊗ desno zasukana petlja
- ◻ prazen kvadrat ne pomeni nobene petlje.

Slika 27.

Večerna jopica IN BLUZI

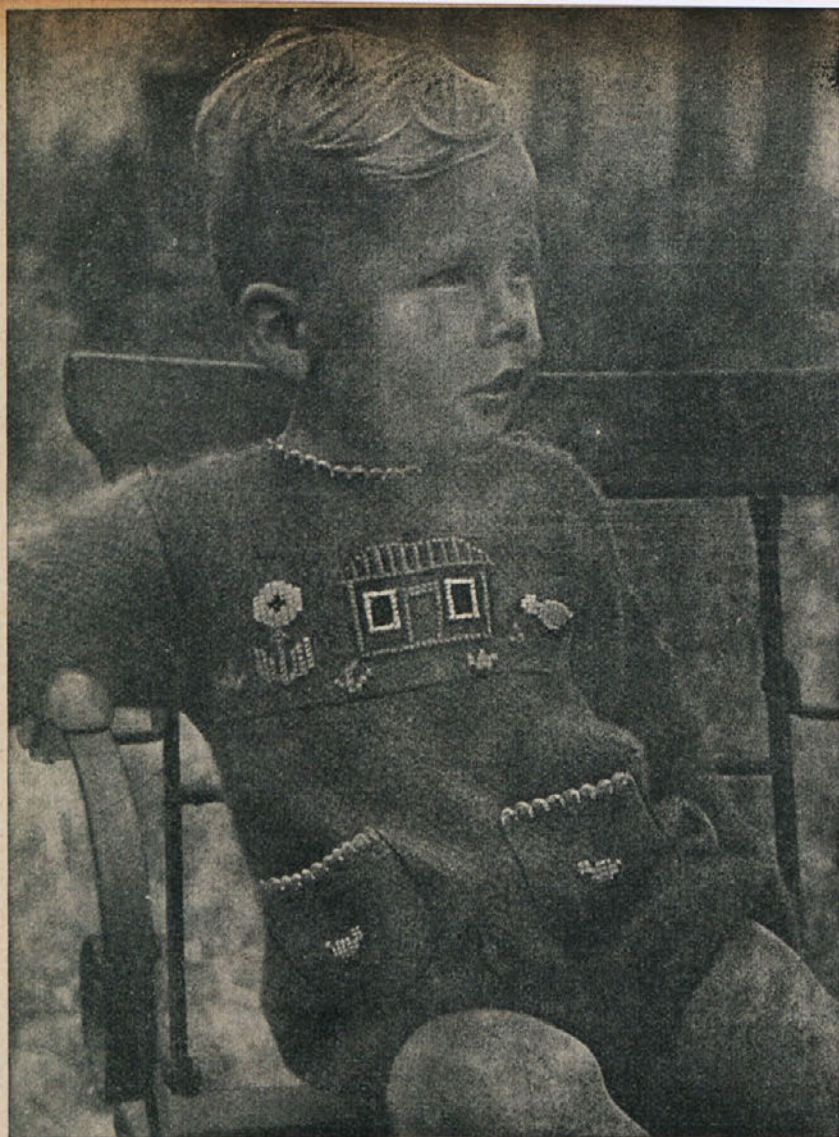
Slika 28 a

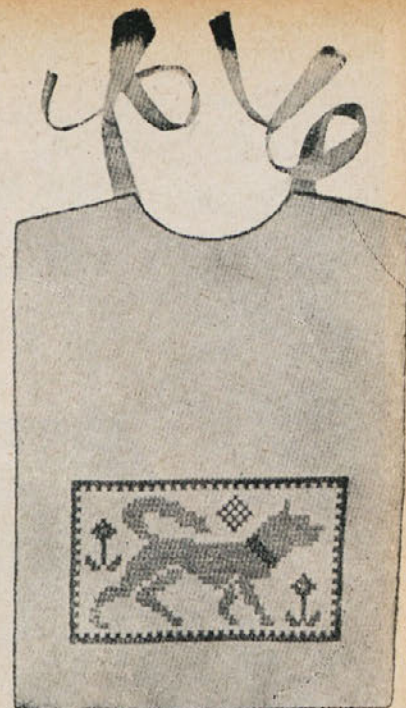
Slika 28.

Slika 29.

Slika 30.

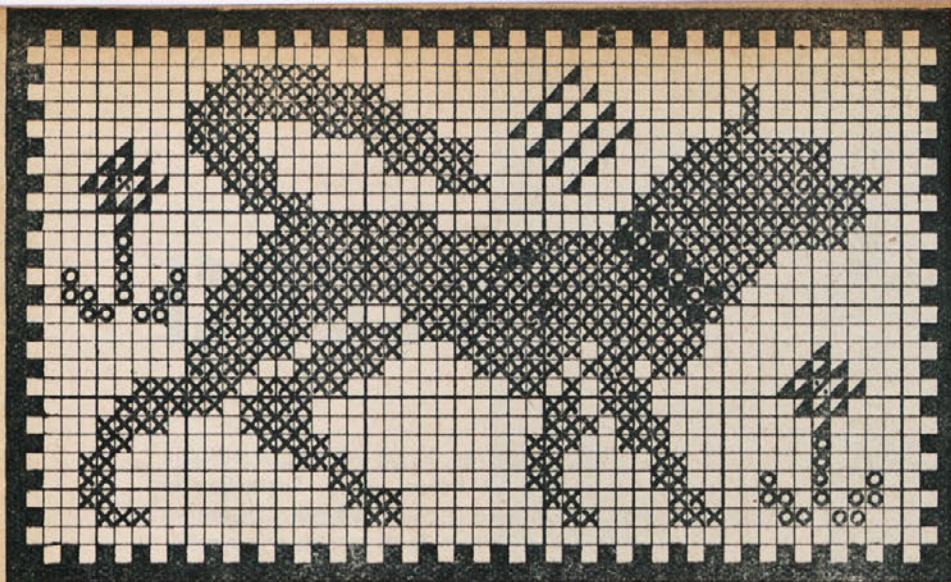
Slika 33.

Slika 31.

Slika 32.

■ = svetlomodra × = svetlorjava ○ = modrozeleno ▲ = rumenkasto rdeča ½ = rumenosiva

Slinček ZA VAŠEGA MILJENČKA

Slika 33. Za ta slinček potrebujemo kos lanenega platna 13×10 cm in prav tolikšen kos flanele za podlogo. Vezemo s prejšnjo mulin in porabimo 2 predenci svetlomodre in svetlorjave

ter po 1 predence modrozeleno, rumenkasto rdečo in rumeno-sivo barve.

Vzorec vezemo po narisku s križnim vbodom.

Slika 34.

Slika 35.

Slika 36.

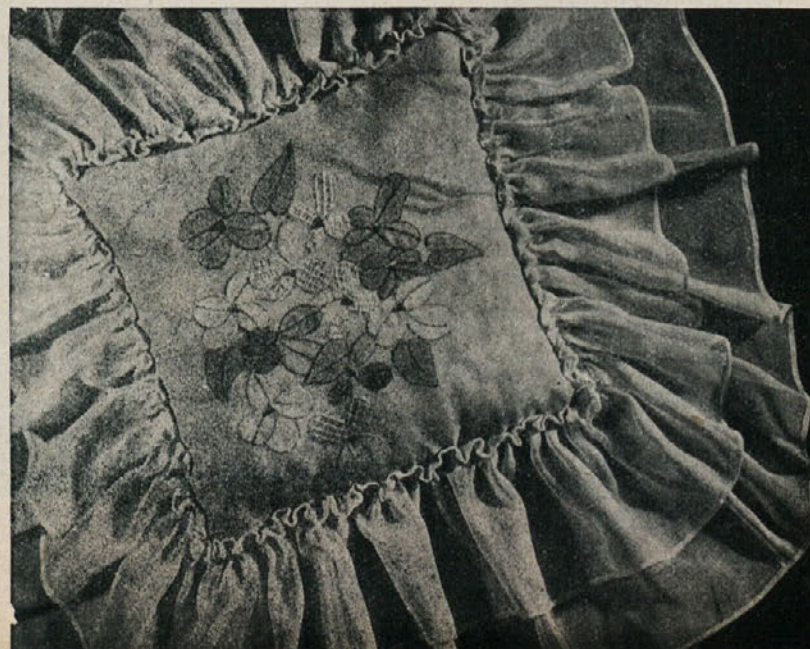
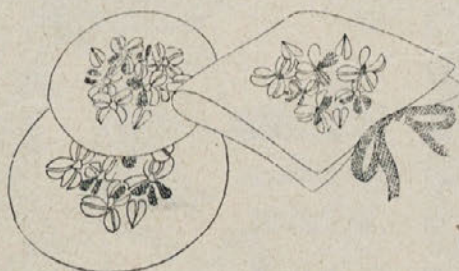
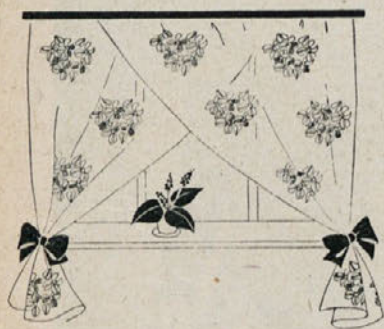

Slika 37.

Lepi VZORCI

za prte, blazine, senčnike in zastore

Slika 38. Lep cvetni vzorec, ki ga vezemo s senčnim in okrasnim vbodom na belem voalu. Sestavljen je iz večjega in iz manjšega šopka, za katera izberemo nežne pastelne barve. Prt in blazino povzdignejo razen vzorca tudi precej nabrane volane. Manjše slike kažejo, za kaj lahko vzorec še porabimo. Odlikanico «Ultra» za prt, ki ima v premeru 90 cm, in za blazino, ki meri 30 × 30 cm, lahko naročite pod BI-H 6962.

Slika 38.

Mrežasto kvačkan prt

Za ta preprosti in okusni prt potrebujemo 300 g kvačkanca št. 20 in primerno kvačko. Ker je vzorec čisto preprost, ga delamo lahko kar po sliki. Ves prt kvačkamo v vrstah sem in tja, le predzadnjo luknjičasto in zadnjo gosto vrsto na robu delamo naokrog, potem ko je prt že narejen.

Za nasnutek naredimo verižico iz 597 zračnih petelj in napravimo v prvi vrsti prvi dvojni stebriček v šesto zračno petljo (če štejemo od kvačke), potem pa do konca vrste v vsako zračno petljo po enega. V prvi vrsti imamo torej 593 dvojnih stebričkov. Nazadnje skvačkamo 4 zračne petlje in obrnemo.

2. vrsta: Naredimo po 1 dvojni stebriček v predzadnjega in v tri naslednje stebričke prve vrste, nato pa izmenoma po 1 zračno petljo in po 1 dvojni stebriček v drugi naslednji stebriček prve vrste kar do vštete petega stebrička pred koncem vrste (prvi stebriček prve vrste, ki ga nadomešča 5 zračnih petelj, tudi štejemo, nazadnje pa napravimo po 1 dvojni stebriček v zadnjo 4 stebričke prve vrste.

3.—5. vrsto delamo kakor drugo vrsto in kvačkamo pri tem vedno stebriček na stebriček.

6. vrsta: Naredimo 4 zračne petlje, nato po 1 dvojni stebriček v drugi in v tri naslednje stebričke prejšnje vrste, potem osemkrat izmenoma po 1 zračno petljo in po 1 dvojni stebriček v naslednji stebriček prejšnje vrste, zdaj stoosemintridesetkrat izmenoma po 3 zračne petlje in po 1 dvojni stebriček v drugi naslednji dvojni stebriček prejšnje vrste, nato osemkrat izmenoma po 1 zračno petljo in po 1 dvojni stebriček v naslednji spodnji dvojni stebriček, nazadnje pa 4 dvojne stebričke.

7.—33. vrsta: Kvačkamo jih kakor šesto vrsto. Pri 138 praznih kvadratih pride dvojni stebriček na dvojni stebriček.

V 34. vrsti se začne lik v sredini. Najprej kvačkamo kakor po navadi, potem pa napravimo 34 praznih kvadratov; nato naredimo 1 zračno petljo, 1 dvojni stebriček v srednjo izmed treh naslednjih zračnih petelj, 1 zračno petljo in 1 dvojni stebriček v naslednji dvojni stebriček, potem 68 praznih kvadratov, po 1 dvojni stebriček v naslednje 3 zračne petlje, potlej dvojni stebriček v naslednje 3 zračne petlje in še en dvojni stebriček. Zdaj končamo vrsto s 33 praznimi kvadrati in z običajnim robom.

35. vrsta: Začnemo jo tako kakor po navadi, nato pa naredimo 33 praznih kvadratov, po 1 dvojni stebriček v 8 spodnjih dvojnih stebričkov, potem 3 zračne petlje in naslednji dvojni stebriček, 66 praznih kvadratov, 1 zračno petljo, 1 dvojni stebriček v sredo izmed 3 naslednjih zračnih petelj, trikrat izmenoma po 1 zračno petljo in po 1 dvojni stebriček v naslednji spodnji dvojni stebriček, nato 34 praznih kvadratov in običajni konec.

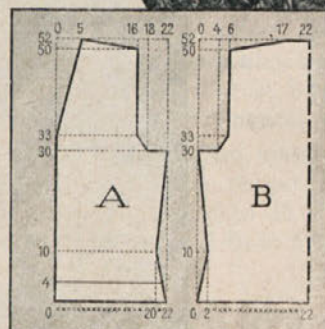
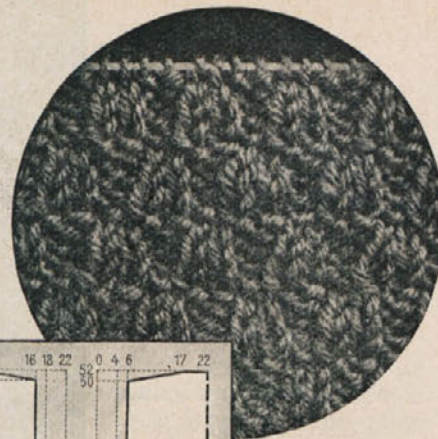
Dalje delamo po sliki. Za prazne kvadrate kvačkamo po 3 zračne petlje in po 1 dvojni stebriček, za ožje presledke po 1 zračno petljo in po 1 dvojni stebriček v drugo naslednjo petljo, za polne kvadrate pa po 4 dvojne stebričke.

V 115. vrsti je lik na sredi končan, nakar naredimo 33 vrst tako kakor prvih 33, samo obratno.

Nato obkvačkamo prt s praznimi kvadrati, ki morajo biti v isti višini kakor kvadrati v sredini. V petljo na vogalu naredimo po dva dvojna stebrička, ki ju loči 7 zračnih petelj. Nazadnje naredimo še krog dvojnih stebričkov, v vsako spodnjo petljo po enega, v vogalu pa pet.

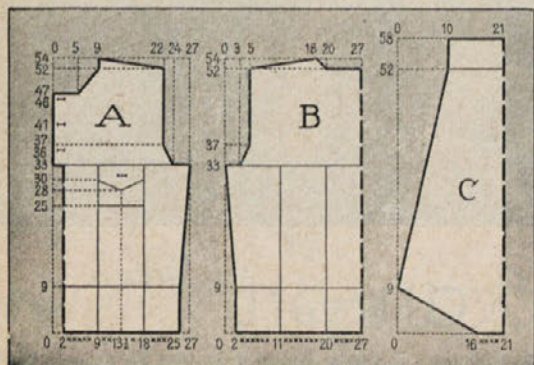
Slika 40 a.

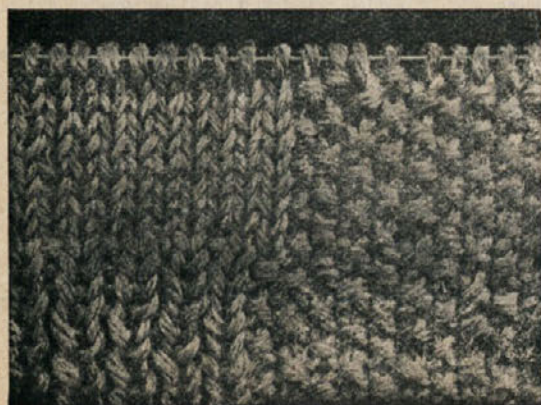
Slika 40 b.

Slika 39.

Slika 39 a.

Slika 39 b.

Slika 40.

Usoda Antona Šolarja

Čeprav je bila njegova smrt precej nenavadna in je umrl v tujem kraju, vendar ni vzbudila nobene pozornosti. Tistih predpisanih osem in štirideset ur so ga hranili v mračni mrtvašnici, potem pa so ga pokopali že takoj po jutranji maši. Ko je ležal na mrtvaškem odru, so ga prihajali gledat nekateri ljudje — največ otroci — a ne iz usmiljenja, ali da bi mu izkazali poslednjo čast, temveč iz radovednosti. Košček sveče, ki mu jo je prižgala stara, pobožna ženica, je kmalu dogorel. Potem je vso ledeno-mrzlo decembrsko noč ležal tiho in negibno, z na pol priprtimi očmi, ves čas v temi.

Anton Šolar bi nikoli ne bil ležal tako sam in zapuščen v tej mrtvašnici, ko...

Stara, vsakdanja zgodba!

Hribovska zemlja je trda in skopa. Človek mora prekleto garati, da izkoplje iz nje tisto malo kruha, ki je potrebno, da nekako živiš od ene zime do druge. Anton Šolar je to vedel že takrat, ko je zadnje leto hodil v šolo.

Že tedaj se ga je zemlja oprijela kakor klop. Blatna in lepljiva, se je prijemala njegovih rok, nog, obraza, vsega telesa. Naj se je boril z njo z lopato, z rovnico ali motiko, nikoli je ni mogel ugnati. Kakor svinec težka, mu je ležala v udih, kadar je zvečer legel v posteljo.

Nekega večera v zgodnjem poletju, ko je ležal na kozolcu v svežem, dišečem senu, je izpred hleva zaslišal materin glas. Govorila je jezno in glasno:

«Ne boš me prepričal, ne! Preveč ga mučiš, saj dela kakor živina. Kako naj zmore? Otrok je šel!»

Anton je prisluhnil. Vedel je, da govorita o njem.

«Tiho bodi!» jo je jezno zavrnil oče. «Zmerom ga zagovarjaš. Potuho mu daješ. Edini sin je, in še ta naj se spači v lenuha. Tudi jaz sem moral že zgodaj prijeti za delo. Ali sem mar jaz kriv, če si za vsako pošteno opravilo za nič in če nimava več otrok, ki bi pri delu že lahko pomagali! Sam tudi ne morem vsega.»

Mati ni odgovorila. Slišal je samo še očetove težke korake, ki so se oddaljili nekam za hlev.

Večkrat sta se prepirala, in vselej se je prepir končal s tem očetovim očitkom in materinim molkom. Nekoč jo je Anton našel po takem prepiru za drvarnico. Slonela je ob steni in tiho jokala.

«Zakaj jočete, mati?» jo je vprašal, čeprav je vedel.

Ni mu odgovorila. Samo objela ga je in privila k sebi. Ko je zakašljala in pljunila, je Anton videl, da je pljunek krvav.

Tisto zimo je mati umrla. Preden je za vedno zatisnila oči, mu je hotela še nekaj povedati, a je samo težko zahropla.

Oče ni bil dolgo sam. Oženil se je že po veliki noči in se takoj ves pomladil. Druga žena, mlada in močna, mu je rodila otrok, kolikor jih je hotel. Vsako leto enega.

Bila je kočarska hči, ki si je s to poroko utešila privzgojeni in podedovani glad po zemlji. Zakraljevala je na posestvu s strastjo človeka, ki je nepričakovano dosegel svoj cilj in je zato pripravljen, braniti svoje tudi za ceno lastnega življenja. Pred njeno neomajno voljo, da hoče gospodariti, je moral kloniti celo mož. Omamila ga je s svojo pridnostjo, svojim zdravjem in svojo mladostjo. Pozabil je, da je še pred kratkim živel z drugo ženo. Na to razdobje svojega življenja se je spomnil

samo tedaj, kadar je ugledal Antona. Takrat se ni mogel otresti nekega neprijetnega, temnega občutka krivde. Opazil je, kako mačeha izriva fanta iz hiše. Ni se mogla sprijazniti z mislijo, da je tudi Anton član družine, da bo tudi on moral nekoč dobiti svoj del kakor njeni otroci. Zato ga je sovražila iz dna duše in mu je to sovrašтво z užitkom pokazala večkrat na dan.

Anton je molčal. Tudi očetu ni nikoli potožil. Vedel je, da oče ni tako pogumen, da bi ga ščitil, čeprav je videl krivico, ki se je godila sinu. Tako se je primerilo, da Anton še sam ni vedel, kdaj je postal čisto navaden hlapec.

Tisti dan sta se z očetom srečala na hlevskih vratih. Anton je pravkar prinesel iz hiše kovčeg z obleko in ga porinil pod posteljo.

Strupeno se je nasmejal očetu in rekel:

«No, koliko boste dali plače svojemu novemu hlapcu?»

Oče se je prvi hip zmedel. Očitek je bil težak in ga je zadel v živo. Samo za trenutek ga je zapeljala vest, potem pa so se mu oči jezno zablistale.

«Tiho bodi, smrkavec!» je siknil skozi zobe.

«Ne! Ne bom vam več tiho», je nenadoma vzkipeł Anton. Jeza je z vso silo planila iz njega. «Ali mislite, da me boste zgarali do smrti, kakor ste mater? Naj vam delajo tisti, ki imajo pravico pri hiši. Vaša mlada žena in vaši pankrti.»

«Ti, ti...» je izjecljal oče, skočil k njemu in ga s pestjo udaril v obraz.

Smrtno bled je Anton pograbil gnojne vile in zasopihal:

«Samo še enkrat udarite! Takoj vam jih poženem med rebra.»

Oče je opazil besnost, ki je sinu sijala iz oči. Tiho se je okrenil in s težkimi koraki odšel čez dvorišče.

Po tem dogodku se je Anton še bolj zaprl vase. Odkar je umrla mati, ni bilo pri hiši nikogar, ki bi ga lepo pogledal. Pogrešal je tople besede bolj ko košček kruha. Ko je ob tihih večerih ležal na postelji in prisluškoval skrivnostnim glasovom prihajajoče noči, je sanjal z odprtimi očmi.

Spomin na mater mu je že nekoliko obledel. Namesto njega mu je v srcu raslo hrepenenje po lepšem življenju, ki je bilo skrito nekje v širokem svetu, po mehkih ženskih rokah, po ljubezni...

Sredi maja, ko je trava opojno dišala in so iz gozda valovile vonjave mladega smrečja, so se mu sanje o ljubezni nenadoma izpolnile.

Napajal je živino, ko sta stopila na dvorišče brusač s krošnjo na hrbtu in njegova hči. Na kmetijo je kak tujec le redko zašel, tak pa celo ne. Dekle je Antona ošinilo s porednim pogledom in stopilo v hišo vprašat gospodinjo, če hoče, da ji nabrusita škarje ali nož. Za plačilo da zahtevata samo malo mleka in kruha in prenočišče. Dekle se je kmalu vrnilo s celim naročjem take ropotije.

Brusač je bil že star in okoren. Globoko je vzdihnil, ko je postavil krošnjo na tla in se pripravil k delu. Antonu je bilo kar malo nerodno. Stal je v hlevu in skozi na pol priprta vrata opazoval dekle. Vsaka njena kretnja je čarala pred Antona lepe oblike njenega dekliškega telesa. Kri mu je šinila v obraz, ko se je zasačil pri drzni misli, da bi stopil k njej in jo objel čez pas. Dekleta, ki jih je poznal iz soseščine, so bila vsa drugačna. Na njih

ni bilo nič tako toplega kakor na tej brusačevi hčeri. Tudi od mladih sosed je težka gorska zemlja neizprosno terjala svoje.

Stopil je k brusaču, izvlekel žepni nož in zaprosil dekleta:

«Pa še meni nabrusite tole.»

«Bomo, bomo», je zagostolelo dekletu in ga zopet pogledalo poredno in veselo, da se je Anton nerodno prestopil. Ni vedel, kaj bi ji odvrnil. V zadregi je molčal in ni šel prej za delom, dokler ga ni mačeha opomnila, naj nastelje živini.

Anton se je zdrznil in odšel v hlev. Sram ga je bilo in na tihem je preklel mačeho, ki ga je z rezkim glasom nenadoma zopet vrgla v pusto vsakdanjost.

Zvečer sta brusač in jegova hči odšla spat na kozolec. Anton je z dvorišča gledal za njima. Njemu se ni ljubilo k počitku. Sedel je na prag pred kletjo in se predal sladkim mislim.

Ni sedel dolgo, ko mu je veter sem od kozolca prinesel glasove tihe pesmi. Pela je brusačeva hči. Takoj je spoznal njen glas. Vstal je in prisluhnil. Pesem je čudno sladko donela v noč. Pripovedovala je o belih cestah, veselih vozniških in brhkih natakarih. Anton se je raznežil. Dekletov glas ga je privlačeval z neodoljivo silo. Tiho, skoraj po prstih je odšel proti kozolcu.

V tisti opojni noči se je Anton Šolar iztrgal iz objema težke gorske zemlje.

Naslednje jutro ga je oče zaman klical in iskal. Ni ga bilo več. Brez sledu sta izginila tudi brusač in njegova hči.

Tisti čas je bil Anton že daleč v dolini. Nosil je brusačevo krošnjo in veselo korakal poleg dekleta, ki je vse žarelo kakor mlado majniško jutro. Stari se ni dosti menil za to, kaj počne njegova hči. Našel je v Antonu dobrega učenca, in tako mu, po nekaj tednih tudi delati ni bilo treba več. V jeseni se je nekaj prehladil. Anton in Agata sta ga pustila v mestni bolnici, kjer je čez nekaj dni umrl.

Za Antona se je šele sedaj začelo tisto življenje, o katerem je včasih sanjal. Ob ognju njegove ljubezni je Agata cvetela kakor roža. Vsak dan sta bila v drugem kraju, saj je svet tako velik. Nič, prav nič jima ni kalilo sreče. Bele ceste in bele hiše, svoboda in sonce, dekletova ljubezen, tihe noči, ko sta živela samo ob sebi, vse to ga je opajalo kakor pravljica. Tri leta so minila kakor trije sončni dnevi. Potem je moral Anton k vojakom.

Bredica vzgaja svoje starše

Bredici je bilo šele pet let, pa je bila že zelo razumna. Pred njo se je smelo prav previdno govoriti o rečeh, ki niso bile za otroško uho.

Posebno dobra lastnost Bredice je bila, da ni zlepa česa pozabila.

Starši so jo čisto pravilno vzgajali. Izgovarjali so sami in tudi Bredica je morala izgovarjati vsako besedo tako, kakor se je glasila. Nič ni veljal kluhek, otko, poljupček, Koka, Edita, ampak samo kruhek, očka, poljubček, Zorka, Bredica.

Do tod torej — pametni starši.

Starši so tudi učili otroka, da mora reči vselej «prosim» in «hvala». Bredica ni nikoli dobila ničesar, za kar ni prej prosila; in tudi ni smela obdržati, če je pozabila reči «hvala».

Povedali smo že, da je imela Bredica dober spomin. Torej — ali ni imela prav, če je to, kar se je zahtevalo od nje, želela tudi od «velikih», zlasti od očke in mamice? — Zakaj moram jaz, tako se je spraševalo dekletce, vedno reči «hvala» in «prosim», mamica in očka pa tega ne rečeta?

Velike vprašujoče otroške oči so pogledale nekega jutra pri zajtrku najprej očeta, nato mater. Nekaj očitno ni bilo v redu. Očka se je držal go-drnjavo, mama pa ni bila tako vesela kakor sicer.

Ko je gospodinja nalila svojemu možu kavo, ne da bi zinila besedo, in jo je mož prav tako brez vsake besede sprejel, ni bilo to Bredici všeč. Ona je svojo skodelico lepo primaknila in rekla glasno, razločno in s takim poudarkom, da starši tega niso mogli preslišati:

Osemnajst mesecev je v tujem svetu hrepenel po Agati. Ves nesrečen je že bil od hrepenenja. Ko se je v najhujši zimi vrnil, je našel krošnjo, Agate pa ne.

«Kam je šla?» je vprašal s trdim, hripavim glasom.

«Ne vemo», so mu rekli. «Pred tremi meseci je odšla z mladim ciganom. Vesel fant je bil in harmoniko je imel. Tako lepo je igral, da so se nam srca topila.»

Zadnjega stavka že ni slišal več. Pograbil je krošnjo in odhitel po cesti. Sredi polja je obstal. Pogledal je po zasnježeni pokrajini in globoko vzdihnil.

«Preklete življenje!»

Izza sivkastih hribov na vzhodu se je plazila noč. Njene sence so lezle po snegu, temne in mrzle. Prinesle so s seboj strupen, oster veter. Anton je vztrepetal. Zeblo ga je...

V hiši nad cesto je kmet kuhal žganje. Anton se je zatekel k njemu, da bi se pogrel.

«Čisto sem že otrpnil», je rekel kmetu, ki ga ni nič kaj prijazno sprejel. «Malo naj se ogrejem, potem pojdem itak svojo pot.»

Kam bo šel, ni vedel. Konec je bilo njegovih sanj. Sedel je h kotlu in zagrebel glavo v dlani. Misli so se mu prepletale in mešale s spomini, da nobene ni mogel do kraja domisliti. Vsaka se mu je kakor nož zarezala v srce. Izza prstov so mu pričele kapljati solze. Kmet ga je začudeno gledal.

Nenadoma je vstal, si otrl oči in rekel kmetu:

«Lepo in dobro britev imam. Napraviva kupčijo! Dajte mi liter žganja zanjo.»

Kmet se ni obotavljal, ker mu je bila britev všeč. Anton je zopet sedel in pil. Najprej počasi, potem pa je sunkoma vlival žgano pijačo v sebe, dokler je je kaj bilo v steklenici.

Le s težavo si je oprtal krošnjo in se opotekel na plano. Brezizrazno je gledal v kmeta, ki mu je nekaj dopovedoval. Odšel je navzdol proti cesti. Spotikal se je in padal. Ostri, zmraznjeni sneg mu je do krvi opraskal zapestje. Hodil je dolgo, prekoračil cesto in zavil med njive. Težko je hodil. Svinčena utrujenost mu je zlezla v ude. Ko je zopet padel, se ni več pobral. Sključil se je, ker ga je pričelo mraziti.

«Stisni se k meni, Agata, da naju ne bo zeblo», je zamomljal. Potem je zaspal.

Tam so ga našli ljudje, ko so zjutraj šli v cerkev.

«Prosim, mamica.» Celo očka, ki je bil zatopljen v časopis, je pogledal. In potem, ko je Bredici mama nalila, je rekla ta še bolj razločno: «Hvala, mamica.» Mama je pred očitajočim pogledom svoje male hčerke skoraj osramočena povsila glavo. Potem je sedelo troje ljudi pri kavi: dva velika človeka in en majhen. Vsak je mislil svoje. — Velika dva človeka sta si pridržala svoje misli zase, dekletce pa je pogledalo najprej mamo, potem pa očeta:

«Zakaj pa morajo samo otroci vselej reči «prosim» in «hvala», veliki ljudje pa ne?»

Nekaj časa nista — — velika človeka — — rekla prav nič, potem pa je mamica vzela Bredico v naročje, jo iskreno poljubila in rekla s pogledom na «vzgojitelja»:

«Da, Bredica, imaš čisto prav, očka je to samo — — pozabil.»

Vitez copatarjev

Vso gostilniško posebno sobo so zadimili. Saj ni čuda, ob tako važnih razgovorih zakonskih mož, kadar ubeže svojim boljšim polovicam. Od politike, preko šefov v službi so končno dospeli do najzanimivejše točke, do pogovora o ženskah vobče in o zakonskih ženah posebej. Saj, če so takole možje med seboj, v sosesčini dobrega vinca, kaj lahko pozabijo, da pripadajo prav za prav «molčečemu» spolu.

Nu, razume se, da so se s «sočutjem» spominjali vseh tistih revežev, ki zakonsko breme teže prenašajo, kakor bi bilo treba. Marsikatera zasmehljiva in pikra opazka je kronala to «sočutje» in noben od njih ni hotel veljati za copatarja.

Pristav Novačan je bil edini, ki se ni mešal v pogovor. Z levo roko si je podpiral brado, z desno pa je sem pa tja dvignil kozarec k ustom in se tiho predse smehljaj.

«Ti,» ga je nagovoril tovariš Lojze, «tako oholo pa tudi ni treba gledati na nas. Bog ve, če...?!»

Vsi so se zakrohotali. Če...?!

Novačana so poznali vsi, da je bil kot študent presneto «udaren» in bojaželjen fant, pa tudi še danes se zdi kaj podjeten.

Tem bolj pa se je vse omizje začudilo, ko se je nagovorjeni veselo namuznil, zmajal z glavo in menil: «Jaz ohol? Res ne vem, zakaj naj bi bil? Če verjamete ali ne, tudi jaz sem član zasmehovane bratovščine copatarjev in sem ravnokar premišljal, kako bi vam dopovedal, da to ni tako zaničevanja vredno, kakor se vam zdi.»

«Ti?» Obrazi so se vsem neverjetno podaljšali.

Novačana je to čudenje razdražilo. Zato je postal bolj odkrit, kakor je morda spočetka nameraval.

«Jaz, da! Med copatarjem in copatarjem je včasih velika razlika. Saj ni treba, da bi mož v ženi vedno videl zmaja, ki ga je treba krotiti. Potrebno razumevanje, obzirnost, človečnost privedejo marsikakega moža do spoznanja, da je zakon dvojna vprega, kjer ne gre, da bi eden vlekel na levo, drugi na desno. Znano vam je, da sem že dve leti poročen, in sicer zelo srečno. Zadovoljen sem s svojo ženo. Tudi v svoji vlogi kot copatar se počutim tako prijetno, kakor se le more počutiti človek v položaju, ki si ga je sam ustvaril.

Moja žena je poosebljena dobrodušnost in zelo pametna. Toda zelo nagle jeze je. Ko pa se jeza poleže, se prav tako strastno kesa, kakor se je prej razburjala. Rečem vam, ni ena najslabših. Kaj pomaga pridigati o premagovanju! To je v krvi, in če se tak človek včasih ne sprosti, lahko resno zboli.

No, vsega tega v začetku nisem hotel uvideti. Tudi mi moj možki ponos ni dal, da bi popuščal. Lahko si tedaj mislite dramatične prizore, ki so se med nama odigravali.

Slednjič sem pa le spoznal, da je to najkrajša pot v nesrečen zakon. Vneto sem razmišljal, kako bi zaustavil temperament svojega vročerknega vražička.

To je bilo preklicano težko, lahko mi verjamete! Po njem mnenju sem bil zmerom jaz kriv.

Zadnjič je močnato jed samo zato zažgala, ker sem nekaj minut prepozno prišel. Ondan sem pa prišel prezigodaj, kar jo je spet spravilo docela iz ravnotežja. Posledice so bile iste. No, da, nekaj ur pozneje mi je z objokanimi očmi padla okrog vratu in me skesano prosila odpuščanja.

Že sem imel klobuk v roki, da bi ves jezen odšel, pa me je le premagalo. Potegnil sem jo na divan in ji rekel: «Naj bo, ljubica! Spet je vse v redu. Zdaj pa poslušaj! Tako ne sme in ne more več iti dalje. Končno bova sita teh prerekanj, in to bo za oba zelo mučno. To mi lahko verjameš!»

V potrdilo me je vgriznila v uho. Zelo dražestna zna biti, samo če hoče.

Potem sem nadaljeval: «Najpametneje bi bilo seveda, da bi vsako krivdo, ki jo v svoji ljubeznivosti zvališ name,

tudi res kar prevzel. Toda potem bi se pripravil ob vse lepe sprave, ki bi jih nerad pogrešal. Še nikoli v svojem prejšnjem življenju se nisem tako nerad prepiral in tako rad spravljal.»

«Dragi angel moj, ker sva že pač poročena, morava deliti življenje z vsemi dobrotami, mukami, pravicami in dolžnostmi. Tu ni pomoči. Toda kot jurist se vprašam: zakaj naj bom vedno le jaz krivec? Je to pravičeno? In logično? Moja pamet pravi: ne in še enkrat ne! Nikar mi ne ugovarjaj, dragica, pusti, da povem do konca. Torej po natančnem premisleku sedanjih okoliščin ti predlagam delitev. Enkrat jaz, enkrat ti, kakor pri šahu: poteza za potezo.

Jutri na primer naj bo moj dan. Vse, karkoli se bo jutri zgodilo, prevzamem jaz na svoja pleča. Jutri sem odgovorni urednik, sem dekle za vse. Če boš jutri svoje svinčnike ostrila z mojo britvijo ali zabijala s petami mojih najboljših čevljev žeblje v steno, ne bom mignil z očmi. Mea culpa, mea maxima culpa! Molče bom priznal svojo veliko krivdo!

Pojutrišnjem pa je tvoj dan. Razumeš? Takrat vzameš ti nase vse, kar se bo zgodilo. Potem pa nobenih izgovorov! Vsako razlaganje, vsaka debata je izključena. No, kaj praviš? Ali ni to sijajna ideja?»

Žena je «ustmeno» zapečatila dogovor.

Prvi teden je prešel mirno. Nič posebnega ni bilo. Da je ravno na moj dan nekdo ukradel služkinji košaro z vsemi nakupi, medtem ko je klepetala s svojim narednikom, to me je precej nezasluzeno zadelo. Toda požrl sem ta hudo neprebavljivi grizljaj s tiho vdanostjo.

Prihodnji teden je bil že živahnejši. Dnevi moje žene so sicer potekali v miru, moje pa je gotovo sam vrag naročil. Dve prismojeni kokoši, kos mesa, ki ga je naš Pluto ukradel mesarju, gospod, ki je spodrsnil na naših ne dovolj obrisanih stopnicah, obisk dveh starih, sitnih tet in nepričakovani vpad moje tašče ter njena revizija perila, vse to in še več je prišlo na moj račun. Toda prenesel sem.

Slednjič se je vendar nekaj zgodilo na njen dan. Opoldne pri kosilu sem hotel ravno vzeti kozarec vina v roko, ko mi je žena v istem hipu položila na krožnik kos pečenke. Rdeče vino se je seveda razlilo po mojih novih, svetlosivih hlačah, kar me je toliko bolj zadelo, ker še niso bile plačane. Posvetil sem jim samo žalosten pogled in jih prepustil ženi-nemu čiščenju brez zle besede, kdo je krivec.

Videl sem, kako zelo se je morala premagovati. Junaško in mirno je prenesla. Rad priznam, da me je to strašno veselilo. To je bil uspeh prve vrste. Popoldne in zvečer je bila hladnejša ko sicer. Ponoči sem prišel od seje pozno domov in sem jo kljub temu našel bedejo. Vezla je. Kakor vselej, mi je voščila prijazno «lahko noč», a vendar sem imel občutek, da «nekaj v zraku visi». Naredil sem se neumnega, legel v posteljo in takoj zaspal, ker sem bil utrujen.

Šele proti jutru sem se prebudil. Pomel sem si oči in videl pri slabi luči nočne svetilke, da sedi moja žena v postelji, strastno vihti roke in nekaj nerazumljivega mrmra. Prebudil sem jo docela in jo vprašal, kaj ji je. Ni mi odgovorila. Legla je in mi pokazala hrbet.

Ali je tako živo sanjala, ali je bedela, ne vem. Zjutraj sem jo spomnil na to. Toda nič ni hotela vedeti o tem. Pri kosilu ni okusila grizljaja. Zvečer je vzela samo nekaj slaščic. Ne pije, ne jé, kaj ji je? Morda je bolna? Prevzel me je strah. «Kaj pa je vendar s teboj?» sem ji rekel. «Če se ne počutiš dobro, ti bom poklical zdravnika.»

Melanholično je odmajala z lepo glavico. Kaj še, saj bi tudi zdravniku ne dala odgovora. «Danes», je pristavila, «si bom pripravila posteljo v sobi za goste, da te ne bom spet motila s svojimi sanjami.»

Vzroji sem. Nesmisel, prav tega je še treba! Toda trmo-glavo je vztrajala. Čisto iz sebe je bila. Končno sem jo ven-darje preprosila, da tega ni storila.

Prihodno noč zopet ista komedija. Pomislite! Zbudil sem se nekako ob dveh po polnoči. Mesec je sijal v sobo, in svo-jim očem nisem verjel, kar sem zdaj zagledal. Kaj ti ne stoji moja žena v lahni nočni obleki pri oknu in nekaj drgne, drgne!

Ko sem se docela predramil, sem spoznal, da ima v eni roki moje rdeče hlače, v drugi cunjo, ki jo zdaj pa zdaj po-moči v neko steklenico; po sobi se širi duh po bencinu.

«Kaj pa počneš?» ji zakličem potem, ko sem jo že dalje časa opazoval.

Preplašeno se je zdrznila in se mi počasi približala. Z ob-upnim krikom se je nato vrgla na mojo posteljo in rekla: «Ne spravim tega madeža iz hlač in ne spravim. Vse sem poskusila.»

Jean Moura

PARFUMIRANI ROBEČ

Preklicani parfumirani robeč! Ko bi ga ne bilo, bi oče Škrjanec ne bil za-pustil svoje stare žene in jo mahnil za-neko rdečelasko, ki je samo postopala brez dela in je dobrega očeta Škrjanca, piskroveza in lepilca porcelana, ki je dotlej mirno živel na deželi v ženinem komedijantskem vozu, potegnila za se-boj prav v Pariz, v to mravljišče vse-ga dobrega in zlega.

Pa je prišla vojna, in rdečelaska je že pri prvem alarmu ob prihodu so-vražnih letal izjavila, da bo odšla s tistimi, ki jih bo magistrat evakuiral tja nekam k Rokavskemu zalivu ali v Bretanjo.

Tega pa oče Škerjanc nikakor ni maral. Zato ji je kar na kratko odgo-voril:

«Morje pa ni za mojo naravo in za moje živce. Ga predobro poznam!»

Zdaj se je dekle pošteno ujezilo:

«Če hočeš ostati, ostani», mu je za-brusila. «Jaz pa na vsak način odja-dram. Ne bom tu izpostavljala svoje kože!»

Čudno je bilo, da to pot stari Škrja-nec ni popustil. Ni in ni.

Rdečelaska je odšla.

On je ostal.

Ni pa ostal zato, da bi se prosto-voljno nastavil bombam, temveč zato, ker si je bil vtepel v glavo, da se vrne spet k svoji stari, ki je prebivala v svojem komedijantskem vozu v neki prijazni vasi, ki se je izgubljala sredi prostranih travnikov.

Dve sto kilometrov poti ga ni plašilo. Prehodel bi jih počasi, vsak dan nekaj.

Oče Škrjanec je pregledal svoje čevlje, ki niso bili več v najboljšem stanju in so mu zato povzročali malo skrbi, vzel palico in krenil na pot, ne da bi se še enkrat ozrl po brlogu, v katerega se je bil pred dvema letoma vkrcal z zapeljivo rdečelasko.

Njegova stara! Ah, ta bi ga prav go-tovo ne bila pustila čisto samega z

bombami, letali in smrtonosnimi pli-ni... Ona, ona bi mu rekla:

«Ne zapustim te, možiček! Če moraš umreti, bom umrla s teboj!»

Skoraj dvajset let sta se oče Škrja-nec in njegova žena, ki so ji rekli mati «Bonbon», to pa zaradi velikih rožna-tih sladkorčkov, ki jih je prodajala po vseh vaških semnjih in žegnanjih, sko-raj dvajset let sta se torej oče Škrjanec in mati «Bonbon» imela rada od vsega srca, kakor se pač moreta imeti rada dober mož in dobra žena.

*

Pa se je pojavila tista vražja rdeče-laska — in vse se je obrnilo v zlo. Z nagonom hudobnih ljudi je to zanikrno pegasto dekle brž spoznalo, da je oče Škrjanec mehak človek, ki se ne zna braniti. In ker je mislila, da je bogat — nekoč je slišala, kako je prešteval novce v svojem komedijantskem vozu —, si je bila po tistem prisegla, da ga bo spravila v Pariz. Vendar bi se ji ne bilo posrečilo, ukrasti ga materi «Bon-bon», če bi ne bilo tiste zadeve z rob-cem...

Ali ni stari bedak, oče Škrjanec, iz gole nepremišljenosti vtaknil v svoj žep rdečelaskin robeč, in to prav tisti dan, ko ji je — še zdaj mu je presneto žal za tiste novce — podaril stekleničico parfuma! Stara je doma kaj kmalu zavohala dišavo in tudi takoj vedela, od kod prihaja.

Oče Škrjanec je najprej lagal, za-klinjajoč se na vse načine, da diši sa-mo po kleju za lepljenje porcelana, ne pa po vijolicah. Ko pa mu je stara zmagovito potegnila iz žepa parfumi-rani robeč, se je ujezil, da mu je lica zalila rdečica, in začel kričati:

«No, če je pa tako, pa rajši grem!»

Oh, kolikokrat je pozneje obžaloval te nepremišljene besede! Kaj neki ga je bilo takrat vžigati, da jih je blek-nil?...

Tako je oče Škrjanec obračal svoje spomine in korakal, korakal... Dolgo

Objela me je, in grenke solze so se ji kotrljale po licu: «Ne misli slabo o meni, možiček», je stokala. «Toda nebesa so mi priča, da res ne morem nič za to. Res ni moja krivda! In moram ti to povedati, moram, če ne, zblaznim!»

Ali si sploh morete misliti, kako sem se moral premago-vati, da se nisem glasno zasmeljal in užalil njenega srca, ki me z vsakim vlaknom ljubi. Vidite, od tiste ure dalje sem copatar. To se pravi, molče se predajam vsem njenim trenutnim izzivanjem. Do sedaj mi to še ni škodilo, in ženica je od takrat še mnogo ljubkejša in prisega, da sem vzor moža. Torej kaj hočete še več!

«Tako,» je pristav Novačan sklenil svojo povest, «lahko si domišljate, kar si hočete, lahko me imenujete žalostnega viteza copatarjev, če vas veseli. Toda le med nami prosim! Zelo bi mi bilo namreč žal, če bi moral komu pokvečiti lepi nos!»

pot je bil že pustil za seboj, ko je ugo-tovil, da so njegovi stari čevlji jeli zi-jati, da že od vseh strani sili pesek vanje in da ob vsakem koraku ne-usmiljeno ječe: klok, klok.

Dnevi in dnevi so minuli. Poti ni ho-elo biti konca in noge ubogega mo-žakarja so pričele otekati, otekati.

Čedalje bolj so ga bolele. Tako so mu naposled nabrekli, da jih že ni več mogel spraviti v svoje stare, raz-trgane čevlje. Toda oče Škrjanec je navzlic temu hotel naprej. Zdaj mu je počila koža. Ob vsakem koraku je mo-ral zavzdihnuti. Kako naj nadaljuje pot s takimi razbolelimi in onemoglimi nogami?

Oče Škrjanec je sedel na pobočje ob cesti in čakal. Bil je lep, sončen dan v poznem oktobru.

«Bo že prišel kakšen voz mimo in me vzel s seboj...»

Sezul si je čevlje. Njegove gole, trud-ne, okrvavljene noge so počivale na ze-lenih travi...

Nenadoma se je oče Škrjanec srepo zagledal po cesti. Tale stari konj, ki spotoma zmiguje z glavo, tale zeleni komedijantski voz, ves vegast in škri-pav, in tale stara ženska, ki sedi spre-daj na debeli konjski odeji... Mati «Bonbon» in njena hišica!

Postavil se je na gole noge, iztegnil roke in zakričal:

«Tončka! Tvoj stari, ali ga še po-znaš?»

Kako je le mogla tako hitro biti tu, ta mati «Bonbon», s svojim revmatiz-mom in s svojimi starimi, betežnimi, trdimi nogami?

Gledala je okrvavljena moževa sto-pala in rekla:

«Kakšen pa si vendar, ubogi moj možiček? Moj Bog, kakšne so tvoje noge!»

In takoj ga je hotela obvezati.

Izginila je v svoj komedijantski voz in se brž spet prikazala s skledo vode in krpo fine tkanine. Ta krpa fine tkanine — je bil rdečelaskin parfumirani robeč.

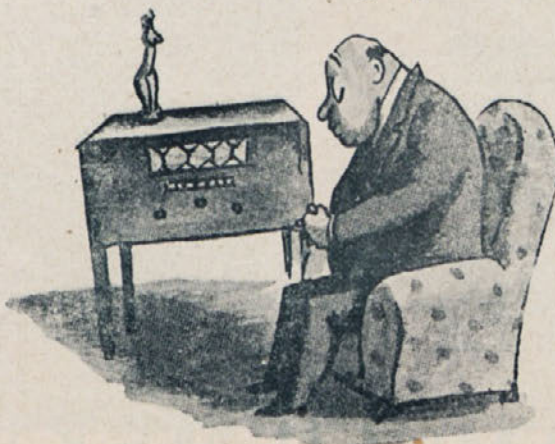
Prevedel d'Artagnan.

Slavni tenor Leo Leoni poje v radiu novi šlager: „Pojdiva skupaj Milena“
... in kako so ga poslušali:

Gospodična Lili:

«Zakaj pa ne, zakaj pa ne?
Sem ko nalašč za te deklét
Moj Leonček, s teboj
bi Lili šla takoj...»

Gospod finančni svetnik spi,
ne mara takih melodij.

In kritik glasbeni besni, divjá,
razbil bo amplion na kosa dva.

Teta Meta —ta uživa,
o preteklih časih sniva...

Mojstru Kozlu se želodec
spet obrača,
ko takrat, ko se je z ladjo
vozil do otoka Brača.

In gospod profesor — ta strmi,
pohujšanja mladine se boji.

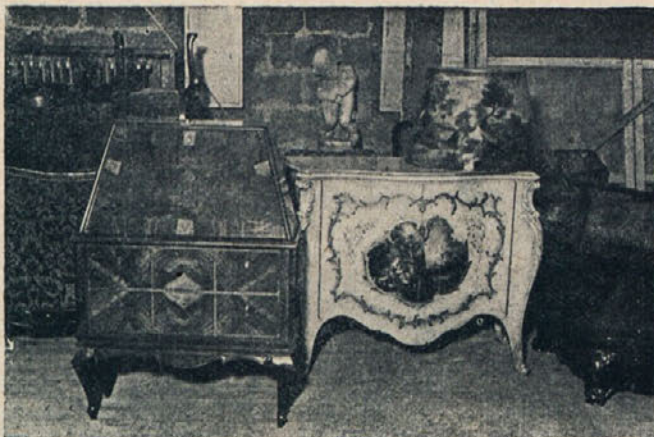
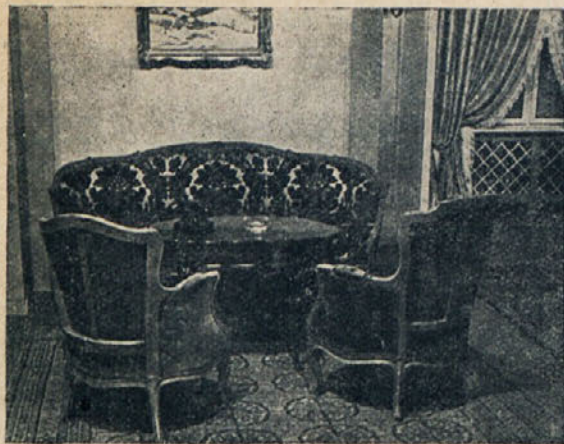

Vsa srečna pa sta on in ona
ob sladkih zvokih ampliona,

oba prešinja misel ena:
jaz tvoj sem, moja ti, Milena!

Tenor Pavlini pa se smeje
in zlobno sam pri sebi deje:
«Takole še takrat jaz nisem kričal,
ko v makrih sem plenica tičal!»

ZA KULISAMI FILMSKIH KULIS

O umetniških problemih gledališkega odra imamo že obširno književnost. Zastopniki in teoretiki raznih smeri so že razložili svoje stališče v knjigah in ga uresničili na odru, nakar so se spet vnele učene razprave o realistični, dinamični, konstruktivistični in drugih scenah.

Filmska umetnost še nima teh književnosti in tudi — kakor je podoba — sploh nima velikih teoretičnih problemov. Res je, da igrajo gledališča že več ko tisoč let in da so prva teoretična spoznanja bila znana že starim Grkom in Indom, ko živi filmska umetnost komaj nekoliko desetletij. Res je pa tudi, da je postal film umetniška hrana ali, če hočete, nadomestilo umetnosti za široke plasti prav v dobi, ko je vsaka zasebna podjetnost do popolnosti kupčijska zadeva in ko postaja seveda tudi umetnost za ljudstvo izpred vsega predmet kupčije, ne pa umetnost. In tako se je zgodilo, da je trgovsko stališče ustvarilo v filmu tudi to, kar bi lahko imenovali njega slog, in da je namesto ognjevitih razprav in obširne književ-

nosti odločevala prav za prav kupčija o tem, kako so se razvila načela filmskega igraltva, načela filmske režije in načela ustvarjajočega okolja filmskih kulis.

Kako je torej s temi filmskimi kulisami? V devet in devetdeset primerih izmed sto so realistične, to se pravi, si prizadevajo, da bi v gledalcu vzbudile dojem resničnega okolja, tiste resničnosti, ki se v njej dejanje odigrava. Nastale so resnične notranjštine hiš, resnične ulice, da celo cele mestne četrti in pokrajine, ki naj bi pričarale dojem najvernejše resničnosti.

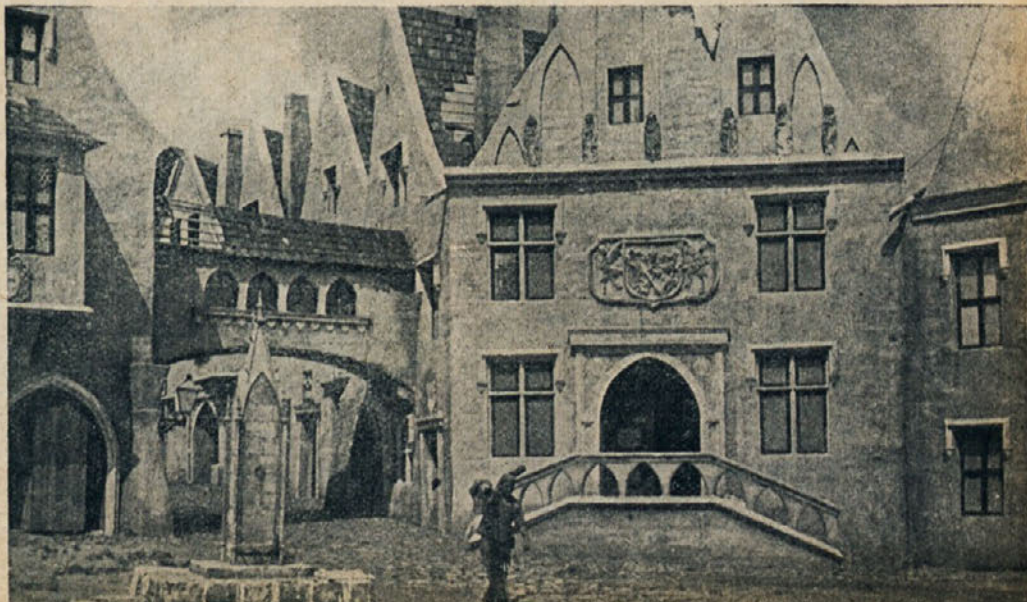
Iz celotnega namena stvariteljev teh filmov pa izhaja, da to ni raznolična resničnost, resničnost brez izjeme, ampak večidel zgolj resničnost določenega okolja, tistega bleščečega, srečnega, elegantnega, izkratka popolnega okolja dandanašnjega sveta. Pa tudi tam, kjer se prikazuje okolje zločina ali pa bede, je zmerom poskrbljeno za to, da bi se še v zadostni meri pokazala zlata pena tega sveta, prav tako kakor mora v zgodovinskem filmu priti do veljave romantična dražest stare, davno zašle minulosti.

Ali pomeni to, da ta realistična filmska kulisa ne more ugajati človeku, ki je prepojen z duhom moderne dobe in z njeno umetnostjo? S tisto umetnostjo,

ki od Gauguinovih časov ne priznava nobene resnice razen resnice «umetniške laži»? Nikakor. Tudi tam, kjer ni Gauguinove «umetniške laži», ni treba, da bi bila sama estetična puščava. Treba je samo, da gledamo na to realistično filmsko kuliso kakor na izraz «umetniške laži», seveda nehotne, ne pa namerne, da bi odkrili v njej dosti svojstvenega čara — nekako tako, kakor uporabljajo v moderni upodabljaajoči umetnosti realistične pomočke za posebno močne učinke, ki so pravo nasprotje naivnega realističnega dojemanja. Posebno močno se pa pojavi ta drugotni učinek filmske resničnosti, ki ni bil v namenu ustvarjalcev, če vidimo filmsko kuliso samo, brez igralcev, ne v končanem filmu. Tu smo že precej oddaljeni od te prvotne sladke realnosti, ki so jo bili zamislili ustvaritelji filma, in dostikrat se čutimo že čisto blizu tistega, kar nam s svojimi književnimi deli in slikami pripovedujejo moderni umetniki.

Kos trga iz 14. stoletja. Zgodovinska resničnost je bila zaradi varčevanja ponostavljena in zaradi čim večje učinkovitosti stilizirana.

Ta slika nam kaže, kako različni predmeti so spravljeni v filmskih delavnicah na istem kraju, kjer čakajo, da pridejo spet na vrsto.

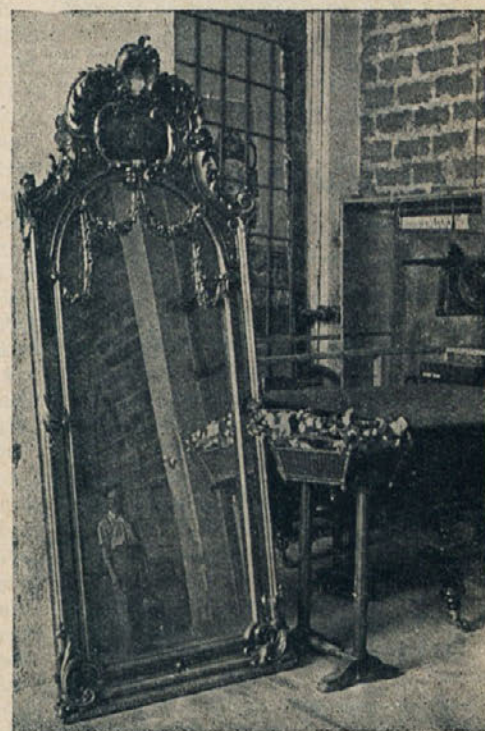

Na sliki vidimo srednjeveško ulico, tik nje pa del mestnega obzidja s stolpom — dve stvari, ki nikakor ne sodita skupaj. Toda v filmu tega tudi nikakor ne vidimo skupaj, v njem «igra» ali samo ulica ali pa samo mestno obzidje s stolpom.

Zakulisni svet je zmerom pester in fantastičen, svet filmskega zakulisja pa še v veliko večji meri. Naše slike nam kažejo nekoliko zakulisnih koticov iz čeških filmskih delavnic na Barrandovem pri Pragi.

Filmske stavbe so že zelo popolna specializirana stroka, ki je dovršeno prilagojena potrebam dandanašnje filmske proizvodnje. Med temi potrebami je na prvem mestu ta, da filmske stavbe čim manj stanejo in čim bolj učinkujejo. Naša slika nam to nazorno kaže: razen pročelij hiš ni niti trohice nepotrebnega materiala, tako da se dajo te kulise z majhno izpremembo porabiti tudi za drugačno okolje.

Vilko Ukmar, ravnatelj opere.

Ivo Peruzzi:

Operno pismo

(Iz pogovora z direktorjem Vilkom Ukmarjem.)

Spoštovani gospod urednik!

Vaše zanimanje za delo našega opernega gledališča me je zelo lepo presenetilo in hvaležen sem Vam za pozornost, ki ste jo kot predstavnik Svoje cenjene revije pokazali za trenutni položaj naše Opere in posebej za moje novo delo, ki mi je bilo naloženo s tem mojim položajem. Zelo rad Vam odgovorjam na stavljena mi vprašanja in Vam — čeprav v skromnem obsegu — odstrem zaveso pred sočasnimi delovanjem našega opernega organizma.

Prvi počutki na »glasbenem prestolu«.

Odkrito priznam, da sem s težkim srcem nastopil to mesto, ker sem se predobro zavedal velike odgovornosti, ki je zvezana s tem mestom — odgovornosti do članov gledališča, katerim je treba opore in smernic, da se prav razvijejo, a nič manj odgovornosti do občinstva in do vse slovenske javnosti, ki upravičeno zahteva, da Opera čim višje in popolneje reprezentira nazven slovensko kulturo. In še z druge strani sem z nemirom v srcu prihajal na to mesto. Kot dolgoletni kritik sem si namreč ustvaril podobo operne umetnosti tako visoko, da se mi je zaustavil korak, ko mi je bilo kar čez noč in brez prave priprave naloženo, da stvarno uresničim te svoje ideale, pa mi je bil izročen v roke organizem, ki je bil opesal in je bil preveč utrujen, da bi takoj dosegel zamišljeno umetniško raven.

Tako ni ostalo nič drugega, kakor da sem se vpregel v ta voz z zavestjo, da bom moral voditi delo, ki še dolgo

ne bo skladno z mojo lastno notranjo predstavo, — da bom moral vzeti nase vse očitke javnosti, ki je sledila prej moje kritično delo, pa mi bo nekje v svoji nestrpnosti sedaj upravičeno očitala neskladnost dejanskih uspehov z onimi, za katerimi sem stremel v svojih spisih. Toda odločil sem se kljub vsemu — zavedajoč se, kaj vse se da s pravo močjo doseči, in upajoč, da je z neomajno voljo vzlic uporju vendarle možno približati se zastavljenim idealom. In tako se je delo pričelo. Zdi se mi, kakor da sekamo sproti stopinje v skale, da se borimo z uporno snovjo in z nasprotnimi viharji dan za dnem. A delo napreduje. Resda počasi; a prepričan sem, da bo nekoč ta trud poplačan, in da bo zaživela naša operna umetnost nekje blizu naših idealov, v radost in ponos vse naše javnosti.

Ali je dober, stalen in izključno slovenski ansambel opernih solistov že mogoč?

Takemu idealu smo se že močno približali, in je tudi že dejansko možen. Vedeti moramo, da smo Slovenci izrazito pevski narod, ki je prava zakladnica glasov. Z vso skrbjo bi bilo treba tedaj posvetiti delo oblikovanju še neizbrušenih pevcev, ki jih je polno med našim ljudstvom, in si tako za bodočnost zagotoviti trajen dotok izvežbanih pevcev. Prepričan sem, da bi tako vzlic temu, da bi nam marsikakšen slavec odletel v toplejše kraje, vendarle ostalo na domači Operi dovolj najboljših glasov, ki bi se po vrednosti mogli meriti s pevci velikih tujih Oper, še zlasti, če bi nam dala usoda tudi še nekaj prvoorostnih pevskih ozgojiteljev. — Na taki osnovi bi bilo mogoče — seveda s primerno večjo denarno subvencijo — že danes postaviti dober, stalen in izključno slovenski ansambel opernih solistov, ki bi bil zavdanja vreden.

S katerimi močmi?

Znano je, da sta danes stebra zagrebške Opere slovenska peva Gostič in Križaj, da se mudi v Beogradu Rijavec in prav tam tudi Mezotoba, da se danes ponaša Dunaj z Drmoto in Rusom, da čaka v Rimu na angažma Golobova, da vodi Opero v Aussigu Fratikova itd. Če bi izbrali še iz poznane ansambla ljubljanske Opere dobre moči, ki jih je mnogo — bi se dala sestaviti skupnost pevcov solistov, ki bi se lahko kosala s svetovnimi gledališči.

Iz izredno lepega pevskega materiala, ki je kar edinstveno bogato posejan med slovenskim ljudstvom, bi bilo dalje mogoče sestaviti pevske zbor, ki bi mu po zvočni lepoti bilo težko kje najti enakega. Na podobno umetniško raven pa bi bilo mogoče doigniti tudi orkester. Saj je na primer med prvimi instrumentalisti beograjskega orkestra, ki si je v zadnjem času pridobil sloves, na vodilnih mestih pet Slovencev. Mnogo dobrih godbenikov pa je raztresenih

še drugod po svetu. Zato je verjetno, da bi mogel tudi naš orkester samo z domačimi močmi zadostiti vsem umetniškim pogojem, ki jih postavlja čista estetska volja.

Sedanji križi in težave.

Mislím, da po vsem tem ne bo treba dosti dokazovati, da so glavne težave pri uresničevanju takih smotrov zagazdene v pomankanju denarnih sredstev. Prav gotovo je vzlic izredni zavzetnosti za gledališko umetnost ljubljansko občinstvo premaloštevilno, da bi moglo z obiskom kriti visoke izdatke, ki bi bili zvezani s sodelovanjem takega idealnega umetniškega ansambla, čeprav bi se nedvomno obisk pri taki umetniški kakovosti močno dvignil. Zato bi morali priskočiti na pomoč slovenski javni činitelji, ki so odgovorni za življenje slovenskega naroda, in to iz jasne zavesti, da je taka visoka umetniška reprezentanca v korist celotnemu narodu. Malo nas je, in zato se z nobeno drugo silo ne bomo mogli vzdržati na površju tako, kakor s svojo kulturno močjo, ki more biti naša največja obramba v borbi za lastni obstanek.

Iz iste osnove se v glavnem razvijajo tudi drugi križi in težave pri sočasnem gledališkem delovanju. Opera, ki živi svoje samostojno življenje, kakor ga živi naša, potrebuje nujno večji ansambel, da je mogoče tako tu in tam razbremeniti preveliko zaposlenost. Poleg tega pa se z dvojnoasedbo vlog omogoča reden potek dnevnega repertoarja. Pevac je občutljiv človek in je tudi razumljivo zaskrbljen za svoj pevske organ, ki mu je večinoma edini vir dohodkov za življenje. In zato je bolezen tu še celo nevarna. Kakor hitro pa je zasegla enega izmed važnejših pevcev, je s tem prizadela posredno tudi predstavo — in že je razbit tudi dnevni spored. Predvsem zato se dogaja, da se tolikokrat spremeni že napovedana predstava, gotovo v nevoljo občinstva, ki se je morda z veseljem na to predstavo pripravilo, v nič manjšo nevoljo pa tudi vodstvu, ki mu taka neljuba presenečenja pripravljajo veliko nadlog. Tako in še drugače so speljane vse niti težav do enega središča, ki je v premajhni gibljivosti in razpoložljivosti gmočnih sredstev, in semkaj bo treba napeljati vso voljo, da se vrelec poveča v olajšanje življenja vsemu opernemu organizmu.

Mnogo, zelo mnogo nevednosti pa izhaja še iz dejstva, da vsa različna umetniška mesta tega organizma niso prav srečno zasedena in da zato ni mogoče prav razviti celotnega umetniškega dela. Toda ker je bilo ob mojem prihodu vse to že vzpostavljeno, ne ostane sedaj nič drugega, kakor da počakamo na prihodnjo sezono, ko bodo popustile vsaj deloma vezi in ko se bo po svobodnem novem spoznanju dalo marsikaj popraviti.

Idejna smer slovenske Opere.

V bistvu se idejna smer slovenske Opere krije s smermi vseh opernih gledališč, le s to razliko, da je ta idejna smer vezana še posebej na značaj našega naroda in na njega življenjske smotre.

Opera je kot umetniška ustanova svojevrsten pojav, ki so ga z raznih strani osvetljevali že svetovni glasbeni analitiki in teoretiki ter prihajali glede njega do najrazličnejših zaključkov. Ne glede na razna mnenja o večji ali manjši estetski vrednosti te umetniške smeri pa je gotovo tole: Opera je tista vrsta umetnosti, ki prepričuje najbolj s svojo dano obliko, tedaj umetnost, ki ima večji poudarek na vrednosti zgradbe in uprizoritve, kakor na vsebini dramskega dogajanja. Tu prihaja do veljave tisti način umetniškega učinkovanja, kjer harmonična oblika neposredno urejuje in plemeniti dojemalca, ga notranje dviga ter s tem priklepa nase. «Kako» se dviga nad «kaj», in zato je razumljivo, da se vsaka Opera stalno bori predvsem za vrednost uprizarjanja, kateremu hoče dati s čim boljšimi močmi in sredstvi čim popolnejšo obliko. Seveda pa prava umetniška zavest izbira istočasno tudi vsebinsko močne, globoke in čiste umetnine, na katere veže svoja oblikovna prizadevanja.

Vse to spada tudi v osnovno idejno smer slovenske Opere. Toda ta nosi v svojem bistvu še druge smotre, ki so ji naloženi kot predstavitelji slovenskega naroda in njegove kulture pred mednarodno javnostjo. Zato je njeno stremljenje po čim večji umetniški popolnosti povezano obenem s stremljenjem za ustvarjanjem domače operne tradicije. Dolžna je, najvišje operne zglede s tujih tal presajati v domače okolje, pa jih obenem predahniti z domačo miselnostjo in čustvenostjo, da se tako razvije najvišja, a domača slovenska operna kultura. To je ideal, ki se bo mogel uresničiti z močno voljo za dvigom izvajalne, a tudi ustvarjalne moči. Posebno zadnja je pri nas še zelo nebogljenost, kajti prave svoje reprezentativne operne umetnine Slovenci še danes nimamo. Upajmo pa, da nam jo bodo dale nove razmere, v katerih naj bi dvignjena umetniška izvajalna moč naše Opere in slopnjevanje zanimanje za njo (razpis banovinskih nagrad bo gotovo k temu marsikaj doprinesel) izpodbudila tvorce k uspešnemu delu.

Bodoči operni repertoar?

Sestava opernega repertoarja je gotovo težka in zapletena naloga, kajti premnogo dejstev je, ki vplivajo nanjo. Že občinstvo samo je kaj pisano, želje in okusi prav tako. Vsem pa želi gledališče po možnosti ustreči. Nekdo si želi Wagnerja, drugi Puccinija, tretji Masseneta in zopet drugi Mussorgskega. Premnogo jih je zaverovanih v opereto in sploh v umetnost lažje vrste. Ker pa

je z nagnjenostjo opernega vodstva, da se ozira na vse različne želje, zvezana dolžnost, da vzdrži operni spored na neoporečni umetniški višini in da zavestno plemeniti okus občinstva, zato bo bodoči operni repertoar skušal povežati v celoto umetniško čiste operne in deloma tudi operetne tvorbe vseh različnih narodnih glasbenih kultur in stilnih vrst. Seveda bo pa vplivalo na sestavo sporeda tudi dejansko stanje našega opernega organizma, to se pravi, da bo moral biti spored v skladu s sposobnostmi in s posebnimi značilnostmi angažiranih umetnikov ter na posled v skladu z zmožnostjo uprizarjanja naše Opere, ki je v svoji skromnosti vezana bolj na komorno delo in more le izjemoma izvajati operne tvorbe, ki so v zahtevi sredstev prerazkošne.

Vaši sodelavci.

Na to vprašanje bom odgovoril najbolje, če izpovem svoje načelo, po katerem smatram vsakega sposobnega člana tega opernega organizma za nepogrešljivega in na svojem mestu za enakovrednega. Opero gledam kot telo, ki more zdravo živeti le, če so sile vseh sestavnih delov zgoščene v eni volji — v volji za dosego čim višjega umetniškega uspeha. To skupno voljo pa je mogoče doseči samo na osnovi ozke medsebojne srčne povezanosti, iz katere se rodi močna zavest skupnosti in stremljenje za medsebojnim podpiranjem. Na tej osnovi, ki se je v tekoči sezoni že lepo razvila, gledam kot sodelavca vsakega člana naše Opere in skušam upoštevati vsako zdravo misel in vsak predlog, ki je skupnemu delu v korist. Seveda sem pa pri tem v najožjem stiku s člani, ki stojijo na odgovornih mestih, kajti prav ti imajo dolgoletno prakso in morejo mnogo koristiti s svojimi nasveti. Kdor pozna več ko desetletno delo šef-režiserja Cirila Debevca, kdor je zasledoval skrbno umetniško delo naših dirigentov Nef-fata, Štritofa, dr. Švare in še drugih dirigentov in režiserjev, ta si bo lahko predstavljal, da je mogoče z iskrenim sodelovanjem vsakega izmed njih smotrno in uspešno reševati problematiko opernega dela in da so s takim resnim

sodelovanjem že za naprej zagotovljene trdne opore za uspešen umetniški razvoj našega opernega gledališča.

Beli žarki v črnih nočeh.

Upam, da ne bo sprejeto slabo, če izdam, da sem prestal najtršo preizkušnjo, ko sem ob pričetku tekoče sezone prevzel to vodilno mesto v razmerah, ki so bile skrajno težke. Z odhodom prejšnjega ravnatelja je bila naša Opera nekako razmajana; moj prihod pa je bil z zunanje strani sprejet z dovolj očitno skepsjo, da ne rečem celo z odporom z nekih strani. V istem času se je z izbruhom vojne zatresla vsa javnost, in vsestranska zbežanost ni ostala brez občutnega vpliva tudi na Opero. Toda volja je premagala za zdaj vse grozeče ovire, posijali so zopet svetlejši žarki in danes moremo z zadovoljstvom ugotoviti, da smo glavne težave že premostili. V opernem razvoju samem so se razmere zelo ublažile; med članstvom se je dvignilo medsebojno zaupanje in iz občutja prave svobode je zagorela ljubezen do dela.

To pa je najjasnejša znanilka lepših dni.

Vesela fanfara v negotovo bodočnost.

Vzlic občutljivi narabi, ki močno sprejema vse utripe okolice, in kljub temu, da so ta utripanja danes še temno in mrzla, sem vendar ostal neomajen optimist. Prepričan sem, da nobena žrtev ni brezplodna in da mora vselej in vsako pravo delo roditi uspeh, pa čeprav šele čez čas. Zato zrem z jasnim pogledom v bodočnost.

Iz svojega opazovanja sem se prepričal, da imamo Slovenci ravno na glasbenem polju izredne sposobnosti, in zato vem, da je mogoče v pravih razmerah in s pravo previdnostjo te sposobnosti tako zelo razviti, da se nam bo iz njih rodila naravnost zgledna glasbena in še posebej operna kultura. Treba nam je le neomajne volje, močne samozavesti in čiste požrtvovalnosti. Potem verujem v uspeh, ki nam bo zagotovil trajen obstoj med valovi vseh pisanih narodnih glasbenih kultur.

Vilko Ukmar.

Pearl S. Buckova:

EMANCIPACIJA NA KRIŽIŠČU

Zenske se delijo po svojem značaju na tri skupine. V prvo spadajo talentirane ženske, v drugi so žene, ki imajo določen poklic, in sicer poklic gospodinje. Te se zadovoljujejo z materinstvom in gospodinjstvom. Stalno so zaposlene in koristne, vsestransko simpatične. Najštevilnejša pa je tretja skupina tako imenovanih «eksplozivnih» žensk. Te nimajo nobene posebno izražene sposobnosti niti poklica, one se zanimajo za hišo in otroke le mimogrede, tako da jim po opravljenem domačem delu ostane še dovolj časa, energije, spo-

sobnosti in možnosti, ki jih ne znajo izkoristiti.

Ker je taka žena nezavisna in omikana, bi bila rada svojemu svetu koristna ne posredno, ne samo preko svojega moža ali svojih otrok. Ampak na žalost ima za to le redko priložnost. Če pa vzlic temu kdaj poskusi storiti nekaj izrednega, nekaj resnejšega, kakor njene tovarišice, mora slišati: «Draga moja, vi ste res čudni!» Pri tem pa tako govoreče mislijo: «Za Boga, le zakaj ta ženska dela take reči?» — «Misli, da bog ve kako s tem imponira!»

Take stvari ji očitajo, ker mislijo, da ima neke predprave, privilegije. Zlasti orientalske žene se rade pritožujejo: «Kaj pa ve? Ve morate biti srečne. Svobodne ste in enakopravne z moškimi.»

Tem ženam bi jaz odgovorila: «Res smo svobodne in lahko postanemo, kar hočemo: odvete, zdravnice, umetnice itd. Pa je takih vendarle malo!»

«Zakaj?» bi se začudile orientalk.

In res je to težko razumeti. Zakaj se v deželah, kjer je ženskam vse dovoljeno, žena le redkokdaj izkaže? Moški nas povsod prekašajo razen v roditvi otrok. Ženam je namreč odvzet največji blagoslov življenja moških — namreč možnost, da bi šle ven v svet in si neposredno služile svoj vsakdanji kruh. In ta blagoslov je dragocenejši ko vse naše predprave; on je prisilil moške, da napno vse sile in delajo, ker bi sicer gladovali sami in njihove žene. Žene, pa morajo gledati in delati samo na to, da bi možem ugovarjale, ker bi drugače morale gladovati, zakaj možje bi jih ne hoteli hraniti. Iz tega preprostega, ponižujočega razloga so postali moški tvoritelji, vladarji in umetniki.

Resnica je, da morejo in morajo mnoge žene delati doma. Ampak svoje domače delo opravljajo po svojem časovnem razporedu in na svoj osebni način. One ne poznajo duševne discipline borbenega mišljenja niti neusmiljene discipline društvene organizacije. Delo za zaslužek je mnogo bolj suhoparno in naporno in veliko bolj utruja živce kakor vodstvo gospodinjstva. Žena je varna in preskrbljena v svojem domu, kuhanje, pospravljanje in opravljanje z deco so navsezadnje samo prijetno igranje v primeri z negotovostjo in brezobzirnostjo v trgovini, umetnosti itd. Ženi se ni treba nikoli popolnoma duševno osredotočiti. V trenutku, ko otroci dorastejo in odidejo z doma, in kadar ona izvrši svoje mehanično delo, je prosta in tako rekoč — za nič.

Žene se ne izkažejo pogosto. Toda vzroki niso v tem, da so morda moški možgani boljši kakor ženski.

«Zakaj bi delala, če mi ni treba?» me vprašujejo nekatere. Zakaj, ko se sploh ne vidi, da bi se ženske čutile srečne, ko bi kakor moški mogle v polni meri izkoriščati svoje sposobnosti in možnosti? Vselej se razveselim, kadar čujem, da si žena sama služi za svoj obstanek. To ni «sirota», kakor ljudje večkrat mislijo, ampak njej moramo samo čestitati, ker je slednjič prisiljena, da uporablja svoje telo in svojega duha, in ker lahko spozna, kaj je resnična in poštena utrujenost in blagodejna bojazn, da morda ni dovolj dobra za svoj poklic. Ona se navadi živeti v svetu pogumnosti in konkurence ter spozna višek radosti nad opravljenim delom.

Najbolj žalostno bitje naše civilizacije je žena srednjih let, ki so njene dolžnosti v gospodinjstvu že pri kraju, ki so ji otroci odrasli in so odšli z doma, ona pa je še duševno in telesno močna in sveža, a mora čutiti, da ni več potrebna. Vendar pa ne vem, ali naj pomilujemo bolj njo ali pa tiste mnoge mlade ženske, ki niso vzgojene za noben določen poklic in ki se šele po

izstopu iz šole prizadevajo, da bi nekaj postale, za kar so sposobne. Zato se večina njih omoži in krene na isto pot, ki jo je pravkar prehodila petdesetletna žena, da bo po toliko in toliko letih prišla do istega brezsmotnega cilja.

«Kaj je treba, da bi delale?» vprašujejo nekatere. «Saj nimamo posla v javnem življenju.»

Toda jaz ne poznam kraja in mesta, kjer bi ne videla potrebe ženskih sposobnosti. Žene lahko delajo za izboljšanje stanovalniških pogojev, za boljšo vzgojo otrok. Zakaj naj bodo samo moški zdravniki za ženske bolezni, zobni zdravniki, učenjaki ali arhitekti? Ko bi žene ne ostajale samo doma, bi se nikoli ne razvil današnji napeti donos med kapitalom in delom, ker so ženske veliko bolj praktične v stiku z ljudmi kakor moški, imajo več čuta za pravičnost in so bolj pripravne za sklepanje raznih kompromisov.

Jaz sem preveč realista, da bi morda mislila, da bi se narod docela prevrgel na

dobro, ako bi ženske v polni meri vršile svoje poslanstvo. Toda zgodila bi se velika izprememba z ženskami samimi — t. j. z «eksplozivnimi» ženskami. One bi ne bile več razdražljive in zmedene. Njihova energija bi se srečno sprostila v korist mož in otrok.

Žene bi lahko znatno pripomogle, da bi se izboljšali življenjski pogoji v vseh deželah. Ponavljam, da je čisto nesmiselno, če nekatere žene sprašujejo, kako morejo delati, ko nimajo kaj delati. Če hoče žena opravljati podrobno delo, naj se ozre po svoji okolici. Ako bi rada izvrševala večjo nalogo, naj pogleda po svoji državi in svojem narodu ali pa naj pomisli, da je izven mej države še cel velik svet.

Za «eksplozivne» žene obstoje še velike nade. Poslušam njihovo nezadovoljstvo z neko razburjenostjo, kakor zdravnik, ki posluša utripanje vznemirjenega srca. Dobro vem, da je žena, vse dokler toži, še vedno «eksplozivna» žena in da še zmeraj živi.

POT DO USPEHA

Dale Carnegie:

Kako si pridobivamo prijatelje (Nadaljevanje.)

Ne varčujte s pohvalo!

Ali ste že kdaj pomislili, kako je mogoče pripraviti ljudi do tega, da store to, kar vi hočete? Samo eno sredstvo je: vplivati morate nanje, da bodo radi prav to storili, kar hočete vi.

Ne smete me napačno razumeti: Vi seveda lahko nekoga prisilite, da vam da svojo uro, s tem, da mu pomolite revolver pred nos. Vi lahko zaniknega uslužbenca prisilite k delu — dokler stojite zraven —, ako mu zagrozite, da ga boste takoj odpustili. In lahko tudi otroka prisilite, da stori, kar vi hočete, če mu pokažete palico. Toda vsi ti preprosti in začetniški načini rodijo tudi nezaželen odpor.

Glavni nagib za vsa človeška dejanja je predvsem želja, da bi človek nekaj pomenil, da bi nekaj v svetu «predstavljal». To je važno, in naši članki se bodo vedno povračali prav na to.

Kam merijo želje ljudi? V resnici niso bog ve kako velike, ampak človek si vedno nekaj želi. Za te svoje želje noče biti ogoljufan. Skoraj vsi ljudje si želijo te-le dobrine:

1. Zdravje in dolgo življenje.
2. Zadostno hrano.
3. Zdravo spanje.
4. Denar in to, kar se da zanj kupiti.
5. Življenje na onem svetu.
6. Spolni užitek.
7. Uspeh otrok.
8. Občutek, da nekaj «predstavljajo».

Skoraj vse te želje se morejo izpolniti — vse razen ene. In vendar je ta tako velika in močna, tako zapovedljiva kakor — rečimo — želja po kruhu in spanju. To je

želja po veljavi in vplivu, želja, nekaj v svetu «predstavljati». Ta želja razlikuje človeka od živali in je gonilna sila vsega napredka, vse civilizacije in vsega duševnega prizadevanja poedincev. Brez nje bi ne bilo učenjakov ne romanopiscev. In to željo moramo podpirati, moramo dajati še izpodbudo poedincem, da si prizadevajo, da bi jo izpolnili.

Svoje otroke, svoje prijatelje in svoje uslužbence in nameščence oskrbujemo s hrano, toda le redko jim privoščimo hvalo, ki daje moč. Še ne spomnimo se na to, da bi jim privoščili nekaj prijaznih besed priznanja. Morda bo kdo ugovarjal, češ, take reči ne «vlečejo» več, ker pametni človek se za hvalo in za dobrikanje ne meni. Dobro. Toda to nič ne izpremeni dejstva, da je veliko, zelo veliko ljudi naravnost že njih priznanja in pohvale.

Seveda če bi ne bilo treba nič drugega, kakor govoriti laskave besede, bi to znal vsak, in mi vsi bi bili izvedenci in strokovnjaki v občevarju z ljudmi.

Kadar nismo ravno zaposleni s kakim važnim vprašanjem, uporabimo navadno pet in devetdeset odstotkov svojega časa za to, da premišljujemo o samih sebi. Zakaj bi samo nekaj tega časa ne uporabili za to, da bi mislili na dobre sposobnosti in dobra nagnjenja drugih ljudi? Prenehajmo že vendar vedno in vedno premišljevati o svojih uspehih in svojih željah. Namesto tega poskušajmo, da bi razumeli drugega, nikar mu ne delajmo cenjenih poklonov. Rajši mu povejmo, če tako čutimo, svoje poštene priznanje. Bodimo skopi, kadar grajamo, nikoli pa ne, kadar hvalimo in priznavamo. Potem bomo morda doživeli, da se bodo ljudje še na naše besede spominjali, ko jih bomo sami že davno pozabili.

Če hočemo doseči svoj cilj, moramo gledati na želje drugih in jim pokazati, kako bi se dale te želje uresničiti. Mislimo pa že danes na to neizpodbitno dejstvo, če hočemo pri komer koli nekaj doseči. Recimo, da hočete vi svojega fanta odvaditi kajenja. Mar mislite, da se ga bo kaj prijel, če mu boste dopovedovali, kako kajenje zdravju škoduje? Povejte mu rajši, da mu vsaka poedina cigareta zmanjša možnost, da bi zmagal pri nogometu ali v teku na sto metrov! To bo imelo že večji učinek.

Ne zamerite mi, če pravim, da je pri otrocih prav tako kakor pri teletih. Nekoč sta hotela oče in sin spraviti tele v hlev. Pri tem pa sta delala oba to napako, da sta mislila samo na to, kaj bi onadva rada: sin je vlekel tele spredaj, oče pa ga je rinil od zadaj. Toda tele je prav tako kakor onadva mislilo samo na to, kaj nje-ga veseli. In tako se je upiralo z vsemi nogami iz čisto preprostega razloga, ker mu je zunaj na paši bolj ugaјalo. To je videla dekla, ki jima je znala takoj pomagati. Vtaknila je teletu prst v gobec in pustila, da je tele tako dolgo sesalo prst, dokler ga ni lepo spravila v hlev.

Vsako človeško dejanje izvira iz neke človeške želje. Zato svetujemo vsem, naj v poslovnem življenju, v šoli, doma, v politiki in kjer koli drugod skušajo v drugem človeku zbuditi želje, ki jih približajo njihovi lastnim ciljem. Kdor se ravna po tem nasvetu, bo imel svet na svoji strani. Kdor ga zavrne, bo stal ob strani na samem.

Recimo, da hočete jutri pri nekom nekaj doseči. Bodite tako prijazni in napravite, preden boste s tem pričeli, čisto kratek odmor ter se vprašajte: «Kako bom najlaže prišel do svojega cilja? Kako bi mogel na tega človeka vplivati in mu vsiliti svojo misel, kaj bi rad imel od njega?»

To kratko vprašanje vam namreč prihrani veliko nepotrebnega govorjenja, s katerim obrobujete in zagrinjate svoje lastne želje.

Tisoč in tisoč ljudi, ki bi radi prodali to ali ono blago, leta malosrčno in brez poguma okrog, tako da jih noge bole. In kaj je tega vzrok? Vedno isto — ker delajo zmerom to napako, da mislijo samo na to, kar oni sami hočejo. Noče in noče jim biti jasno, da jim niti vi niti jaz ne želiva nekaj odkupiti. Zakaj če bi midva rada nekaj kupila, bi lahko to dobila tudi povsod drugje.

Kneippovo
SLADNO KAVO

Če vam bo čitanje teh člankov prineslo samo ta dobiček, da si boste vedno prizadevali, gledati reči tudi z vidika drugega človeka, potem so izpolnili svoj glavni namen. Ta namen je: odpreti vam oči ter vam pokazati pot k uspehu.

Nekdo je imel skrbi za svojega malega sina. Otrok je bil premalo rejen in ni hotel jesti. Njegovi starši so se zatekli k običajnim sredstvom, to se pravi, da so se jezili in pretili: «Mamica hoče, da to ješ in da ono ješ, in očka hoče, da bi ti rastel, da bi bil velik in močan.»

Mar mislite, da se je mali za te večne predpise in grožnje menil? Toliko, kakor vi in jaz za lanski sneg.

Nihče, ki ima le količjak zdrave človeške pameti, ne bo pri triletnem otroku pričakoval, da bo gledal reči tako kakor njegov tridesetletni oče. Tudi ta oče je slednjič to spoznal in je samega sebe vprašal: «Kaj bi neki moj mali prav za prav rad, in kako bi jaz mogel svoje želje združiti z njegovimi?»

To je bil začetek. In vse drugo je potem prišlo samo od sebe. Mali je imel tricikel, na katerem se je rad vozil, in sicer najrajši na stranskem mirnem potu. Nekaj hiš dalje je stanoval «sovražnik» — malo starejši deček, ki je vselej odrinil malega s kolesa in se potem sam vozil. Mali je pri-jokal k materi, ki je spet vzela «sovražnik» kolo in ga dala malemu. To se je ponavljalo skoraj vsak dan.

Kaj si je torej mali želel? Njegov ponos, njegova jeza, njegova samozavest — vsa ta pračustva človeka so ga silila, da naj bi se nad «sovražnikom» maščeval in ga udaril. Na to mu je rekel njegov oče, da to nekoga dne prav lahko stori, ampak mora tudi veliko jesti, kakor je zahtevala mati. Od tistega dne ni bilo več skrbi, kako bi pripravil dečka do tega, da bi jedel. Jedel je špinačo, kislo zelje, sploh vse s končnim ciljem: da bi bil že vendar dovolj velik, da bi se mogel nad večjim dečkom, ki mu je jemal kolo, maščevati.

(Nadaljevanje na str. 88.)

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1940

OD 3. — 8. MARCA

50% popusta na nemških železnicah,
znatni popusti v drugih državah

Vsa pojasnila dajejo:

**ZVANIČNI BIRO LAJPČI-
ŠKOG SAJMA BEOGRAD,**
Knez Mihajlova 33/l.

OD 3. — 8. MARCA

in častni zastopniki

ING. TONNIES, Ljubljana,
Tyrševa cesta 33 — Telefon št. 27-62

JOSIP BEZJAK — Maribor,
Gospaska ulica 25 — Telefon št. 20-97

Kako je treba živeti

Samo živeti ni dovolj. Potrebna nam je tudi še radost iz življenja in nad življenjem. In pogoj za to radost je zdravje. Na žalost pa je prav malo res zdravih in takih ljudi, ki znajo varovati zdravje, kakor je potrebno. Navadno mislimo, da je zdravje samo stanje brez bolečin. Pozabljamo pa, da je za zdravje potrebna življenjska sposobnost, zaupanje v samega sebe, moč in volja za borbo, za ljubezen in za ustvarjanje sreče.

Toda predvsem pozabljamo, da se pojem zdravje nanaša i na telo i na dušo. Pogoj zdravja ni samo odpornost proti boleznim, ne samo telesna sposobnost za izredne napore, temveč tudi moralna, npravna moč in duševna uravnoveščenost.

Sodobnemu človeku je bolj ko kdaj prej potrebno popolno zdravje, ker mora vzdržati nezaslišana razburjenja, hrup in zmedo današnje družbe. V poklicu in doma smo preobremenjeni s skrbmi in živčno utrujeni. Zato ne moremo presojati zdravja samo s čisto fiziološkega, telesnega vidika. Tudi duševno in npravno zdravje je izraz popolno razvitega človeškega bitja.

Zdravje je odvisno kakor od sposobnosti organov tako tudi od harmonije, od skladnosti njihovih odnošajev. Zdravje se na primer slabša, kadar poopneje žil (arterioskleroza) pokvari krvni obtok. Toda prav tako se tudi poslabša, kadar jeza, strah ali nejevolja vržejo iz ravnotežja živčni sestav naših notranjih organov, možganov ali srca.

Zdravo telo živi v miru. Dokler je zdravo, se sploh ne zavedamo njegovega delovanja. Vsi organi našega telesa imajo izredno občutljive živce. Z njih pomočjo pošiljajo tiha naročila in sporočila samostojnim živčnim središčem, zlasti pa možganom. Ta podzavestna poročila dajejo življenju raznoličnost. Preden nastopi bolezen, izzovejo lahko pri nas občutek, da bo nastala neka motnja. Ako pa poročila prihajajo iz zdravih organov, naš napolnjujejo s srečo, z radostjo nad življenjem.

Mi vsi pa bi morali razumeti neka določena načela. Varovanje ali vračanje zdravja je namreč odvisno od volje za spoznavanje in delo. Zdravje je v bistvu osebna zadeva. Zdravje se ne more kupiti niti pri zdravniku niti pri lekarnarju. Dobiti ga moremo samo za ceno neprestane lastne pazljivosti in sistematičnega osebnega prizadevanja.

Glavno pravilo je: Varuj se strupov! Strupi lahko napadajo od znotraj ali od zunaj. Negovati moramo prebavila, zlasti se moramo varovati zapeke, pokvarjenih zob in in raznega okuženja, če hočemo preprečiti zastrupljenje od znotraj. Veliko težje je preprečiti zastrupljenje od zunaj. Za to mora biti človek odločen, da se odreče kajenju ali da ga vsaj znatno omeji. Treba je močne volje, da se človek odreče pitju žganja pred jedjo ali kadar je utrujen. V sodobnem življenju se uporablja zelo mnogo uspavalnih sredstev. Toda ta uspavala so v mnogih primerih bolj škodljiva kakor ne-
spečnost.

Koliko ima stroškov ON, preden se poroči

Mlad moški sreča dekleta. Leto kasneje se vzameta.

Tukaj vidite, koliko izdatkov mu ona povzroči v tem zadnjem letu:

365 din

60- din

160- din

4890- din

10.000- din

180- din

59-25 din

300- din

178- din

	din
Knjiga o lepem vedenju . . .	60.—
Knjiga o idealnem zakonu . .	90.—
Milo, brisače in ogledalo v pisarni	180.50
Dežnik	150.—
Telegrami	145.75
Bolj pogostno britje in striženje las	178.—
Čiščenje čevljev	60.—
Pravni nasveti	150.—
Poročna prstana in poroka . .	300.—
Plesni učitelj	180.—
Telefonski pogovori	59.25
Fantovščina	580.—
Alkohol za utapljanje živčnih pretresov in polic. kazni . .	365.—
Čevlji, nogavice in kravate . .	710.—
Vožnje s taksiji	340.50
Šopki, sladkarije	525.—
Nove obleke	4.890.—
Noči brez spanja — beg pred samoto	684.—
Kino, gledališče	486.—
«Odpravnina» bivši zaročenki .	10.000.—
Vse skupaj ga stane	20.012.—

523- din

Zdravje zahteva, da izkoriščamo pogoje svoje okolice. Izpremembe okolnih pogojev povzročajo delovanje posebnega fiziološkega ustroja — sposobnosti prilagajevanja. To dovoljuje organom, da se lahko hitro poslužijo sredstev, s katerih pomočjo se lahko postavijo novemu položaju v bran. Kadar na primer raste zunanja toplota, preprečuje ta ustroj avtomatično nadaljnje dviganje naše notranje toplote. Če se srečamo s sovražnikom, prisili naša jeza žleze, da izločajo v obtok krvi neke snovi, ki povzročajo, da nam žila hitreje bije, in zvečujejo krvni pritisk ter količino sladkorja, potrebna mišicam kot gorivo za napad ali za obrambo. Podobno je tudi z bakterijami. Če pridejo v telesno tkivo, povzročijo reakcijo, protidelovanje, ki jih uničuje.

Tako nam ta sposobnost za prilagajevanje

organizma daje moč za boj z boleznimi in za vzdrževanje notranje skladnosti. Vztrajnost in odpornost se povečuje, kakor hitro začnemo krepiti organizem, ki se prilaguje s sistematičnim vežbanjem, t. j. z borbo z okolico in s prilikami. Zdravje je v bistvu posledica naših sposobnosti, prilagajevati se okolici in prilikam.

Naša sreča je, da moremo živeti v našem podnebju. To podnebje je izredno ugodno, ker se menjava toplota s hladom, dež in sneg s sončno pripeko. Vse ugodnosti tega podnebja bi mi izgubili, ako bi hoteli živeti v preveč toplem, suhem in neizpremenljivem podnebju, kakor doma tako v pisarni, v avtomobilu itd. Naši koži je potrebno, da je v stiku z burjo, dežjem in vročim soncem. Pogoj za vzdrževanje stika z naravo pa je močan značaj in vestno

Koliko stroškov ima ONA, preden se poroči

Tole je pa pregled izdatkov, ki jih ima zaradi Njega Ona v istem letu pred poroko.

Kakšno bo to razmerje izdatkov v prvem letu po sklenjenem zakonu, je pa drugo poglavje!

37-50 din

50- din

120- din

260- din

1350- din

300- din

128- din

15- din

150- din

5/36- a.ii

Knjiga o vzgoji za zakon	15.-
Knjiga o življenjskih vzorih	126.-
Aspirin za pomirjenje živcev	120.-
Telegrami bivšemu zaročencu	26.50
Honorar vedeževalki	50.-
Kuharski tečaj, nauk o serviranju	1.350.-
Parfum (Blue Grass, ki ga ima rad On)	150.-
Dopisni kurz o šarmantnosti	160.-
Zdravniški nasveti	320.-
Tečaj za zdravje in lepo to	260.-
Tramvaj, vlak avto	336.50
Kavarne, Petriček s prijateljicami, da se pogovarja z njimi o njemu	128.-
Perilo	932.-
Klobuki	380.-
Čevlji	818.-
Šminka, puder	160.-
Nogavice	255.-
Telefonski pogovori	57.50
Kodranje	220.-
Obleke	5.736.-
Vse skupaj zneso	11.580.50

šole poleg specialistov tudi še zdravnikov, ki bi imeli široko razumevanje za človeka kot celoto in ki bi nas znali poučiti, kako bomo lahko dosegli čim več telesnega in duševnega zdravja?

Te reči bi nam bilo treba poznati, ker nihče ne more za nas izvrševati naše glavne naloge — da bi bili zdravi. V lastno korist bi si morali mi kar najbolj prizadevati, da bi poznali sebe in se posluževali doseženih izkušenj v svojo lastno korist. Toda, da to dosežemo, je potrebno lastno, osebno prizadevanje in osebna disciplina. Nedvomno se nam bodo ti napori poplačali. Marsikoga bodo obvarovali raznih bolezni, vsem pa bodo prinesli več radosti nad življenjem.

MALENKOSTI O VELIKIH LJUDEH

Milton: Slavni slepi angleški pesnik Milton je bil tretjič oženjen, in sicer prav nesrečno. Eden izmed njegovih znancev ga je hotel izpodbuditi in mu je pravil, da se lahko njegova gospa primerja vrtnici.

«Po barvi je ne morem poznati, ker sem slep,» je dejal Milton, «ampak po njenih trnih čutim, da imate prav.»

Voltaire. K Voltairju, francoskemu pesniku in filozofu, je prišel mlad pesnik ter ga prosil, ali mu sme prečitati svoje pesmi. Voltaire mu je seveda to dovolil. Med čitanjem je pesnik Voltaire večkrat privzdignil čepico in, ko ga je mladi pesnik vprašal, zakaj se odkriva, mu je odgovoril: «O, kadar srečam stare znance, imam navado, da jih pozdravim.»

Dumas: Dumas, slavni francoski pisatelj, je sedel v pariškem gledališču in gledal svojo lastno igro. Zraven njega je sedel njegov znanec, s katerim se je v odmoru prav živahno zabaval. Pripovedoval mu je namreč, da je prejšnji večer gledal v tem gledališču igro, ki jo je spisal Soumet.

«Pa kakšna je bila?» je vprašal znanec.

«Slaba», je menil Dumas. «Ljudje so se strašno dolgočasili in mnogo jih je dremalo.»

Njegov znanec mu je pokazal na nekoga, ki je spal, ker menda tudi ni bil bog ve kako navdušen za Dumasovo igro.

Ampak to Dumasa ni spravilo v zadrego; takoj je veselo odgovoril: «Motite se; to je še eden od včerajšnjih gledaliških gostov!»

prizadevanje. Včasih je na primer dovolj, če vstanemo eno ali dve uri prej in se s krepkim korakom izprehodimo po parku ali sicer v prosti naravi.

Vsi vemo, da je treba paziti na hrano. Vemo, da dobivamo snovi, ki so neogibno potrebne za gradnjo zdravega in krepkega tkiva, iz mešane hrane — sveže zelenjave in povrtnine sploh, sadja, žita, mleka in mesa, in da nam jih ni treba izpolnjevati z dragimi lekarniškimi izdelki. Pa se vzlic temu le prepogosto izogibljemo povrtnini in solatam, čeprav vemo, da je to organizmu potrebno. Sami smo odgovorni za svoj organizem. Ali se zavedamo te odgovornosti? Ali izpolnjujemo svoje dolžnosti do organizma pametno in dosledno?

Naše zdravje je odvisno tudi še od duševnih in družabnih pogojev. Varovati se moramo pogostnega razburjenja, nepre-

stanih prememb, navad, prepogostnega obiskovanja kinematografov ali stalnega poslušanja radia. Čuvati se moramo tudi prevelikega hrupa in nepotrebnih skrbi. Razen tega bi morali svojemu notranjemu «jaz» postaviti stroga pravila vsakdanjega telesnega in duševnega napora, načela časti in nesebičnosti. Nesporno je dejstvo, da so zakoni duševne higiene istovetni z npravnimi, moralnimi zakoni.

Na koncu bi rad povedal še nekaj: zdravje telesa in duše ni končni cilj. Glavni značaj zdravja je v tem, da daje vsakemu silo in moč, da razvija prirojene zmožnosti in da v drami življenja dovršeno odigra svojo življenjsko vlogo, pa naj je velika ali majhna. Četudi morejo zdravniki znatno izboljšati naše zdravje, vendar je predvsem naša lastna naloga, da si prizadevamo, da bi bili zdravi. Zakaj ne vzgajajo medicinske

Pomotoma je ta opis postavljen s premajhnimi črkami. Prosimo, da to pomoto, ki se ne bo več zgodila, oprostite.

VEČERNA BLUZA

(Slika 28)

Za to mladostno bluzo, ki jo pletemo v preslegastem vzorcu s frotrino volne kakršnekoli pastelne barve, potrebujemo približno 175 g svile, 2 dolgi pletenki in primerno kvačko.

Vse tri dele života in rokave pletemo po kroju v vrstah sem in tja. Vsak del prične mo na spodnjem robu in naslanjemo zanj primerno število petelj, ki mora biti deljivo s 16, in 2 petlji za rob. Tjagrede pletemo vzorčno vrsto po narisku, nazajgrede (v povratni vrsti) pa delamo same leve petlje. Pri tem prvo petljo vselej predenemo, zadnjo pa levo podpletemo.

Na narisku (na sliki 28/a) predločuje vsak kvadrat po petljo. Kakšne petlje pomenijo posamezni kvadrati, pove pojasnilo pod nariskom. V devetih in petindvajsetih vrstah prekrizamo po 6 petelj (kitasti vzorec). V ta namen predenemo prve 3 petlje teh šestih petelj na možno pletenko, podpletemo naslednje 3 petlje desno, nato pa šele tiste 3 petlje s pomočjo pletenke tudi desno. Vzorčni oddelek osnovnega vzorca je 32 vrst visok in 16 petelj širok in se potem ponavlja.

Preden prične mo pletiti jopice, naredimo košček pletenine za poizkušnjo, ga nategnemo in pomerimo, koliko petelj pride na 3—4 cm. Po tem razmerju se ravna število nasnutih petelj.

Kadar moramo ob stranskem robu petljo dovesti, naredimo iz robne petlje po 2 petlji, tako da jo prvič samo predenemo, drugič pa, še preden jo snamemo, desno podpletemo. Če hočemo pa ob stranskem robu petljo sneti, spletemo po 2 petlji hkrati.

Ker ima zadnik spodaj, približno 5½ cm od sredine, dva razporka, ki sta nekako po 10 cm visoka, ga moramo v začetku pletiti v treh delih. Najprej naslanjemo srednji del in prične mo osnovni vzorec tako, da pride na sredo cel kvadrat. Ko naredimo ta del do konca razporka, napravimo tako visoko še oba stranska dela in moramo pri tem paziti, da se vzorec ujema, ko nad razporkoma vse tri dele združimo. Med oba razporka vsajemo kasneje po eno kozico, ki ima obliko trikotnika, katerega osnovnica je dolga približno 9 cm, ostali dve stranici sta pa tako dolgi kakor razporek. Obe kozici prične mo pletiti na osnovnici ter snamemo potem na obeh koncih.

Ko so posamezni deli narejeni, jih skrbno pritrldimo po kroju na desko, potem pa poškrpimo in počakamo, da se posuše.

Nato vsajemo z ometico na narobni strani najprej kozici med oba razporka na zadniku, potem pa sešijemo posamezne dele života ob straneh in na rami ter sešijemo in vsajemo rokave. Ko sivamo rokave, jih ob stranskem robu natezamo, ob rami pa nabiramo v gube. Dobro je, če podložimo rokave na rami z ozko togo plaso, ki jo položimo v gube.

Potem obkvačkamo vse robove najprej z gostimi petljami, nato pa še z zobčki, za katere delamo izmenoma po 5 podaljšanih navadnih stebričkov v eno petljo, po 2 zračni petlji in po 2 gosti petlji preskočimo. Ti stebrički naj bodo 2 cm visoki.

Nazadnje pritrldimo na prednji rob vsakega prednika po tri vrvice z lesenim zvoncestim okrasom na koncu in zvežemo po dve in dve v petljo. Dobro je, če podložimo zadnik v pasu z ozkim trakeem.

KVAČKANA VEČERNA BLUZA

(Slika 29)

To bluzo kvačkamo s črno ali z modro motno prejo ali pa z vrvice («lacet»). Gumbi so iste barve kakor jopica.

Preslegasti vzorec je sestavljen iz dolgih zračnih in iz gostih petelj. Najbolje je, če naredimo košček vzorca za poizkušnjo, da lahko izračunamo, koliko petelj naj za posamezne dele nasnujemo.

Oba prednika, zadnik in rokave delamo po kroju in jih prične mo kvačkati na spodnjem robu.

Ko naredimo primerno dolgo in rahlo verižico iz zračnih petelj, kvačkamo takole: (glej vzorec na sliki 29/a).

1. vrsta: Napravimo 1 gosto petljo v predzadnjo zračno petljo nasnutka, + potegnemo zanko toliko, da je približno ¼ cm dolga, prevlečemo to zanko z 1 petljo, naredimo v to dolgo petljo 1 gosto petljo, ki objema samo posamezni zadnji člen petlje, ter od + dalje še enkrat ponovimo. Nato napravimo 1 gosto petljo v četrto naslednjo zračno petljo verižice in od + dalje neprestano ponavljamo.

2. vrsta: Obrnemo, + podaljšamo zanko na kvački na ¼ cm in prevlečemo zanko tako kakor prej z eno petljo, napravimo nato 1 gosto petljo v dolgo petljo, nakar od + dalje enkrat ponovimo, naredimo potem po 1 gosto petljo okoli obeh zgornjih členov dveh dolgih petelj naslednjega loka in kvačkamo zdaj izmenoma po 1 lok, ki je sestavljen iz 1 dolge zračne petlje, 1 goste petlje, 1 dolge zračne petlje in 1 goste petlje, in po 2 gosti petlji v naslednji spodnji lok; nazadnje pa napravimo samo 1 gosto petljo.

Najprej prične mo delati zadnik, in sicer na spodnjem robu. Ob stranskem robu snamemo tako, da naredimo na koncu vrste pri zadnjem robu samo eno dolgo petljo in eno gosto petljo, nato pa 1 navadni stebriček v spodnji lok na robu. Ob vrstni izrezi zadnika naredimo za obrobo še eno vrsto, v kateri menjavamo po 2 gosti petlji v lok in približno po 8 zračne petlje (kolikor jih je pač treba, da se izreza lepo zaokroži).

Kadar hočemo ob stranskem robu dovesti, naredimo na začetku vrste prvi lok iz treh dolgih petelj (namesto iz dveh) in napravimo na koncu naslednje vrste v ta lok

razen 2 gostih petelj, ki ju naredimo po navadi, še en lok in 1 navadni stebriček v tretjo dolgo petljo.

Na prednjem poševnem robu prednika (spodaj) dovezemo tako, da napravimo na koncu vrste še en lok in 1 gosto petljo v dolgo petljo robnega loka, v katero sicer ne kvačkamo; na začetku naslednje vrste je prva dolga petlja potem še nekoliko daljša.

Ko so vsi deli jopice narejeni, jih skrbno napnemo po kroju na desko ter jih poškrpimo in počakamo, da se posuše. Nato sešijemo posamezne dele života z narobne strani tik roba ob straneh in na rami ter sešijemo in vsajemo rokave.

Nazadnje obkvačkamo spodnji rob jopice in rokavov z dvema ali pa s tremi vrstami gostih petelj, okoli vratne izreze pa naredimo gosto vrsto 3¼ cm dolgih navadnih stebričkov, ki so videti kakor nabor.

Ko je vse drugo napravljeno, prišijemo na prednji rob levega prednika 6 gumbov, ki se zapenjajo v luknjice preslegastega vzorca.

HLAČNA OBLEKICA

(Slika 30)

Zanjo potrebujemo približno 140 g sivomodre angorske volne, dve dolgi pletenki, klobčič rdeče, nekaj rumene, zelene in temnomodre angorske volne, primerno kvačko, 6 gumbov iz biserovine in 3 manjše lesene gumbce.

Hlačke se zapenjajo v koraku, zivotek pa na levi rami. Oblekica je primerna za majhne dečke in deklice. Pletemo jo po kroju v zrnatem vzorcu takole:

1. in 2. vrsta: Delamo izmenoma po 1 desno in po 1 levo petljo.

3. in 4. vrsta: Pletemo izmenoma po 1 levo in po 1 desno petljo, tako da pridejo nad leve petlje desne, nad desne pa leve petlje. Te štiri vrste se potem neprestano ponavljajo.

Hlačke prične mo pletiti na spodnjem robu hlačnice. Najprej naredimo 2 cm v rebrastem vzorcu, izmenoma po dve desni in po dve levi petlji. Takoj nad obrobo dovezemo v prvi vrsti zrnatega vzorca enakomerno na več mestih po eno petljo: Ko naredimo vsako hlačnico zase in dovezemo pri tem po kroju na obeh robovih do koraka, ju združimo in pletemo dalje v krogu do obramka, kjer vse petlje zazankamo. Kadar ob strani snemamo, spletemo po 2 petlji hkrati.

Obramek delamo v dveh delih, ker se oblekica na levi rami zapenja. Vsak del obramka prične mo pletiti na spodnjem robu.

Rokav prične mo pri zapustu in pletemo za zapestnik najprej 4½—5 cm visoko v rebrastem vzorcu (izmenoma po dve desni in po dve levi petlji), dalje pa delamo zrnati vzorec ter pri tem na obeh koncih po kroju dovezemo.

Tudi žepe prične mo pletiti spodaj.

Ko so posamezni deli narejeni, jih pripremo natanko po kroju na desko in jih pripravimo, nato jih pa sešijemo. Potem nabere mo v koraku na notranjem robu hlačnice primerno število petelj in pletemo na teh petljah 2 cm visoko sem in tja desno. Nazadnje te petlje rahlo zazankamo in naredimo na prednjem robu hlačnic 6 zank. V ta namen kvačkamo 1 vrsto gostih petelj, med katerimi preskočimo šestkrat v enakih presledkih po nekaj petelj z zračnimi petljami, potem neradimo pa še 1 vrsto gostih petelj in obkvačkamo pri tem tudi zračne petlje.

Zdaj obrobimo vratno izrezo in oba žepa z zobci, ki jih kvačkamo z rdečo angorsko volno tako, da naredimo izmenoma po 1 gosto petljo v rob, po 1 zobček (za katerega napravimo 3 zračne petlje in 1 gosto petljo v prvo zračno petljo) in po 1 robno petljo preskočimo.

Nazadnje naredimo na levi rami preunega obramka 3 zanke, na levo ramo zadnjega obramka pa prisijemo 3 primerno velike obkvačkane gumbce.

Na oblekico lahko uvezemo s križci vzorec, v katerega se bo zamaknilo marsikatero otroško oko.

KARIRASTA DEKLIŠKA

OBLEKICA

(Slika 31)

Če delamo oblekico za šestletno deklico, potrebujemo nekako 300 g peščenosive, 50 g bele in 100 g rjave srednje debele volne, 20 g rdeče in 20 g modre angorske volne, 2 srednjedebele in 2 tenke pletenki, primerno kvačko, 8 rjave gumbce in 15 cm belega pikeja za ovratnik (80 cm širokega).

Oblekico pletemo s srednjedebelimi pletenkami po kroju sem in tja desno. Barve se menjavajo takole: Najprej naredimo 9 vrst s peščenosivo volno, nato 2 vrsti z rjavo, 4 vrste s peščenosivo, 2 vrsti z belo in 12 vrst s peščenosivo volno. Zdaj pletemo 2 vrsti z rjavo, 2 vrsti s peščenosivo, 2 vrsti z belo in 12 vrst s peščenosivo volno, nakar se vrstijo barve od + dalje enakomerno.

Ko spletemo obe poli krila, obramek zadnika, levi in desni obramek prednika ter oba rokava — vsak del zase — napeljemo skozi petlje navpične niti rdeče in modre angorske volne. Te niti prepletamo tako, da gremo s šivanko nad desnimi in pod zgornjimi členi levih petelj. Modra in rdeča barva navpičnih črt se menjavata takole: Skozi četrto petljo od stranskega roba začnemo prepletati modro nit, nato preskočimo 2 sosednji petlji in napeljemo rdečo nit skozi naslednjo (sedmo) in sosednjo (osmo) petljo, zdaj preskočimo 1 petljo in prevlečemo rdečo nit skozi naslednji dve petlji (deseto in enajsto). Tako razvrščamo potem barve enakomerno do drugega stranskega roba. Ko prepletamo navpične niti, moramo paziti na to, da jih preved ne nategujemo.

Prednik krilca prične mo pletiti na spodnjem robu na primernem številu petelj ter menjavamo barve tako, kakor smo opisali zgoraj. Kadar hočemo ob stranskem robu sneti, spletemo po dve petlji hkrati.

Zadnik krilca je prav tak kakor prednik.

Levi obramek prednika prične mo pletiti pri spodnji konici pod pazduho. Naslanjemo 3 petlje in dovezemo do višine rame po kroju na obeh koncih tako, da naredimo iz robne petlje po dve petlji. V ta namen podpletemo robno petljo najprej desno, potem pa, preden jo snamemo z leve pletenke, še desnozazankano. Da dobi rama poševno obliko, skrajšujemo vrste tako, da zazankujemo petlje. Prednji ravni rob razporka dobimo, če na robu petlje enakomerno snemamo. Prav tako oblikujemo po kroju tudi vratno izrezo ter pri tem petlje zazankujemo in snemamo.

Desni obramek prednika prične mo na spodnji konici prednjega razporka in dovezemo do vratne izreze na obeh koncih. Gumbnice ne delamo sproti. Ob vrstni izrezi petlje zazankamo, snamemo ali pa dovezemo, kakor kaže na kroju. Prav tako oblikujemo po kroju tudi rokavno izrezo in poševno ramo.

Obramek zadnika prične mo pletiti pri spodnji konici leve rokavne izreze in ga oblikujemo po kroju.

Pri rokavu naredimo s tanjšimi pletenkami najprej zapestek, za katerega pletemo v vrstah sem in tja po dve desni in po dve levi petlji. Nato nadaljujemo rokav z debelejšimi pletenkami v osnovnem vzorcu ter po kroju na obeh koncih dovezemo oziroma snamemo in zazankujemo.

Ko so vsi deli narejeni, napnemo vsakega po kroju na desko tako, da je narobna stran pletenine zgoraj, potem jih pa poškrpimo in počakamo, da se posuše, ali jih pa pripravimo na ta način, da položimo čez pletenino vlažno krpo, po kateri narahlo likamo, ne da bi kdaj pritisnili likalo z vso težo na pletenino.

Zdaj prevlečemo v presledkih, ki smo jih navedli pri vzorcu, modre in rdeče niti navpično skozi zgornje člene levih petelj.

Nato naredimo na desnem obramku prednika tri gumbnice. V ta namen podložimo rob razporka s 4 cm široko plaso podloge, na katero zarišemo s švinčnikom gumbnico in šivamo s strojem dvakrat po tej črti, in sicer drugič tik prvega prešiva. Zdaj šele zarezemo gumbnice in jih na liou obzankamo s peščenosivo volno, nakar ta del še enkrat pripravimo.

Potem sešijemo z narobne strani posamezne dele na ometico. Ko je obramek prišit, ga presijemo še na licu tik roba na prednik. Vratno izrezo in robove obramka obkvačkamo z gostimi petljami, in sicer s peščenosivo volno. Nazadnje prišijemo na levi obramek prednika tri gumbce, okoli vratu pa bel dvojnati ovratnik.

PLETENA DEKLIŠKA OBLEKICA

(Slika 32)

Za to oblekico potrebujemo približno 350 g rdeče srednjedebele in mehke volne, 50 g bele volzičaste svile, 2 primerni pletenki, primerno kvačko in 3 steklene gumbce. Oblekico pletemo po kroju v temle osnovnem vzorcu: Število nasnutih petelj mora biti deljivo z 2.

1. vrsta: Pletemo same leve petlje; prvo (robno) petljo vselej predenemo, zadnjo pa vselej levo podpletemo.

2. vrsta: Delamo same leve petlje.

3. vrsta (lice): Pletemo izmenoma po 1 desno in po 1 levo petljo.

4. vrsta: Delamo same leve petlje.

Te štiri vrste tvorijo en vzorčni oddelek in jih potem neprestano ponavljamo. V tistih vrstah, kjer menjavamo po 1 desno in po 1 levo petljo, moramo paziti na to, da so posamične desne petlje v isti črti druga nad drugo, prav tako tudi leve.

Krilce prične mo na spodnjem robu in naslanjemo zanj primerno število petelj. Pletemo ga v enem kosu, in sicer v vrstah sem in tja, ne da bi kaj snemali, nazadnje pa vse petlje zazankamo.

Tudi obramek prične mo pletiti na spodnjem robu. Ob rokavnih izrezah in ob vratu zazankujemo in snemamo petlje po kroju. Na rami, ki naj bo poševna, skrajšujemo zadnje vrste tako, da ne podpletemo ob roki v vsaki drugi naslednji vrsti nadaljnjo tretjino (oziroma četrtno) petelj, zadnjikrat pa pletemo čez vse petlje rame, nakar vse petlje v eni vrsti zazankamo.

Zadnik obramka pletemo nekaj časa v celem, potem pa zaradi razporka v dveh delih.

Rokave, ki jih prične mo pletiti takoj pri zapustu v osnovnem vzorcu, oblikujemo po kroju. Na obeh robovih dovezemo petlje tako, da naredimo iz robne petlje po dve petlji; prvič jo podpletemo desno, drugič pa desnozazankano.

Ko so posamezni deli narejeni, jih pritrldimo po kroju na desko (z narobno stranjo navzgor) in jih prav narahlo polikamo skozi vlatno krpo, ali pa samo poškrpimo in počakamo, da se pletenina posuši. Nato sešijemo vse dele z narobne strani na ometico in nabere mo pri tem zgornji rob krilca. Potem obkvačkamo vratno izrezo in razporek na zadniku obramka z gostimi petljami in naredimo pri tem na desnem robu razporka tri zanke tako, da preskočimo trikrat po nekaj petelj z nekaj zračnimi petljami, na levi rob razporka pa prišijemo tri steklene gumbce.

Ovratnik in zapestke kvačkamo z belo volzičasto svilo. V kratkih navpičnih vrstah, izmed katerih so nekatere krajše, delamo same goste petlje.

Ovratnik prične delo tako kakor ovratnik, samo da kvačkamo izmenoma po 4 vrste do kraja, po 2 vrsti pa samo do polovice širine, nazadnje pa naredimo 2 vrsti do kraja.

Zapestke delamo tako kakor ovratnik, samo da kvačkamo izmenoma po 4 vrste do kraja, po 2 vrsti pa samo do polovice.

Nazadnje prišijemo ovratnik in zapestke z ometico na obliko, zapestke zavijamo in jih na nekaterih mestih z nekaj šivi pripnemo.

Ovratnik in zapestki so lahko tudi iz angorske volne.

OBLEKICA Z BELIM OVATNI-KOM

(Slika 34).

Za to oblekico potrebujemo približno 400 g srednjedebele rdeče volne, za primerno debeli dolgletniki, z tanjši pletenki, primerno kvačko, 13 gumbov in 13 cm belega pikeja.

Hlačke pletemo na levo desno, na narobni strani levo, blazu pa v rebrastem vzorcu, izmenoma po 1 desnozasukano in po 1 levo petljo.

Hlačke pričnemo plesti na spodnjem robu leve hlačnice in dovezemo do koraka hlačnice po kroju na obeh koncih, tako da napravimo iz ročne petlje po 2 petlji (prve jo podpletemo desno, drugo, se preden jo snamemo, pa desnozasukano); od koraka dalje pa spet na obeh koncih po kroju snamemo in spletemo in ta namen po 2 petlji na robu hkrati. Ko je hlačnica spredaj zadosti visoka, začnemo nazadnje vrste skrajševati, ker morajo biti hlačke zadaj nekoliko višje. Pri tem ne zazankamo petelj, čež katere več ne pletemo, ampak jih ohranjamo na levi pletenki. Ko ima hlačnica pravo obliko, zazankamo samo tiste petlje, kjer bodo hlačke položene v guvo, druge pa naberemo na nit, da bomo kasneje na vrhu obeh hlačnic ukrati lahko dopleti pas. **Desno hlačnico** delamo tako kakor levo, samo obratno. Ko pridemo do začetka prednjega hlačnega razporka, dosnujemo za spodnjo plaso razporka primerno stevilo petelj.

Nato napnemo vsako hlačnico zase na kraj z narobno stranjo navzgor, jo poskrupimo in prav narahlo polikamo skozi vialno krpo. Zdj sešijemo najprej vsako hlačnico zase, potem pa obe skupaj z ometico in spletemo na vseh petljah obeh hlačnic, ki smo jih bili nabrali na nit, pas, zanj plete izmenoma po 1 desnozasukano in po 1 levo petljo in naredimo pri tem pod zgornjim robom več pokončnih gumnic, na desnem prednjem robu razporka pa eno vodoravno gumnico. Nazadnje vse petlje pasu zazankamo ter obkvačkamo levi prednji rob razporka z gostimi petljami.

Nato prišijemo pod levi rob razporka dvojnoto podlogo iz blaga, v katero smo napravili nekaj gumnic, na robu pa pridrmo do podloge med posameznimi gumnicami z nekaj šivi na hlačke. Desni rob razporka podložimo s 3 cm široko plaso blaga in prišijemo zanj 3 majhne gumbce, na pas pa en srednjeverlik gumb. Zdj izpodvihamo rob obeh hlačnic in ju prišijemo z ometico tako, da se na leu sivi ne opazijo.

Hlačke imajo naramnice ki jih pletemo počez v kratkih vrstah, in sicer v rebrastem vzorcu (po 1 desnozasukano in po 1 levo petljo). Te naramnice podložimo potem s trakom in prišijemo na vsak konec po en velik gumb.

Zadnik bluze pričnemo na spodnjem robu in pletemo približno 4 cm visoko s tanjšimi pletenkami rebrastr vzorec (po ena desnozasukano in po ena levo petljo), dalje pa isti vzorec z debelejšimi pletenkami in oblikujemo po kroju rokavni izrezi in vratno izrezo. Za posebno ramo skrajšujemo postopoma vrste.

Prednik bluze delamo malone do naprsnega razporka tako kakor zadnik, potem pa pričnemo plesti navidezni naspranik, pri katerem so na leu same desne petlje, siksakasti okrasek pa tvorijo leve petlje, ki so pomaknjene v vsaki naslednji vrsti za eno mesto proti desni oziroma proti levi. V vsaki črti je po 8 levih petljah.

Ko pridemo do razporka, razdelimo prednik v dve polovici, dosnujemo na robu razporka nekaj petelj in naredimo najprej levo polovico do kraja. Pri tem napravimo ob razporku 5 gumnic, za katere spletemo po 2 petlji hkrati in naredimo takoj nato po en ovoj. Ko je leva polovica narejena, pričnemo delati desno polovico in naberemo zanj ob razporku še dosnute petlje leve polovice.

Rokave pričnemo pri zapestju in pletemo približno 4 cm visoko s tanjšimi pletenkami, izmenoma po 1 desnozasukano in po 1 levo petljo, dalje pa delamo rokav z debelejšimi pletenkami in ga oblikujemo po kroju.

Ko so vsi deli narejeni, jih sešijemo z narobne strani na ometico. Nazadnje obkvačkamo prednje robove razporka in vratno izrezo z gostimi petljami in prišijemo na desni rob razporka 5 majhnih gumbov.

Ovratnik je iz dvojnatnega blaga in ga pripnemo na oblekico z redkimi šivi.

Slika 35. Pletena oblekica iz temnomodre volne. Blaza in pokončni ovratnik se zapenjata na desni strani. Na naprsnem žepu, ki je na levi strani, je začetnica krstnega imena iz rdeče našite vrve. Pas je iz rdečega lakastega usnja.

Slika 36. Deska oblekica, pletena s temnomodro volno. Kratke vrečaste hlačke imajo naramnice in se lahko nosijo tudi k drugačni bluzi, kakor vidimo na zgornji sliki.

Prednik pričnemo plesti na spodnjem robu. Zanj nasnujemo na jeklene pletenke 112 petelj in pletemo v vrstah sem in tja.

1. vrsta: 1 petljo desno predenemo, nato pletemo izmenoma po 1 petljo desno in po 1 petljo levo, nazadnje pa naredimo 1 desno petljo.

2. vrsta: 1 petljo desno predenemo, potem pletemo čez naslednjih 14 petelj levo petljo na levo in desne petlje na desno, čez naslednjih 23 petelj delamo biserni vzorec (na levo petljo prejšnje vrste pletemo desno, na desne petlje pa levo), čez naslednjih 35 petelj pletemo spet tako, da pridejo na desne petlje desne, na levo petlje pa levo, čez naslednjih 23 petelj pletemo biserni vzorec, čez naslednjih 15 petelj spet desne petlje na desne, levo petlje pa na levo. Zadnjo petljo podpletemo v tej in v vseh naslednjih vrstah desno.

Od 3.—34. vrste pletemo tako kakor drugo vrsto (glej sliko 39/a).

Od 35. vrste dalje pletemo s pletenkami štev. 3 tale vzorec: 1 petljo desno predenemo, pletemo nato 15 petelj tako, da so na leu same desne petlje (torej izmenoma eno vrsto desno, drugo levo), naslednjih 22 petelj pletemo v bisernem vzorcu, naslednjih 26 petelj tako, da so na leu same desne petlje, naslednjih 22 petelj v bisernem vzorcu in nato 16 petelj tako, da so na leu same desne petlje.

Oba robova prednika oblikujemo tako, da dovezemo na vsakem robu v deseti vrsti in še šestkrat, in sicer v vsaki deseti naslednji vzorčni vrsti, po 1 petljo in zazankamo v 122. vrsti za žepni razporek po 22 petelj obeh plas, ki jih pletemo v bisernem vzorcu. Za žepni podlogi naredimo v bisernem vzorcu dva po 22 petelj široka in 32 vrst visoka koščka pletiva, ki ju pletemo v 123. vrsti. To vrsto in vse naslednje pletemo samo v bisernem vzorcu.

Na začetku 123. vrste zazankamo za levo rokavno izrezo 8 petelj, vpletemo 22 petelj široko podlogo, pletemo dalje še čez naslednjih 22 petelj, nato pa obrnemo, ker začnemo delati prednji razporek. Ostalih 59 petelj obdržimo za zdaj na pletenki.

Nato končamo najprej levo ramo in snamemo pri tem ob rokavni izrezi na začetku druge vrste in še štirikrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po 1 petljo. Razen tega zazankamo za gumnice v 134., 156. in 178. vrsti petlje od 3. do 6., ki jih v naslednji vrsti iznova nasnujemo.

Za vratno izrezo zazankamo v 182. vrsti prvih 13 petelj in snamemo na začetku druge naslednje vrste in še devetkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po 1 petljo.

Zaradi poševne oblike rame obdržimo na koncu 202. vrste 8 petelj in še dvakrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po 8 petelj več nepodpletenih na pletenki in pletemo še enkrat čez ostalih 7 petelj, nakar zazankamo vse petlje rame.

Desni obramni del nadaljujemo na 59 petljah, ki smo jih pustili na pletenki, in dosnujemo zaradi razporka spredaj v sredini še 8 petelj, ki jih poberemo iz zadnjih osmih petelj plase za gumnice. Ta obramni del delamo tako kakor levega, samo v nasprotni smeri in brez gumnic.

Za žepnice poberemo iz zgornjega roba žepnega razporka 22 vpletenih petelj in pletemo 11 vrst v bisernem vzorcu, pri čemer zazankamo v deseti vrsti za gumnico petlje od 10. do 13. in dosnujemo namesto teh v naslednji vrsti spet 4 nove petlje. Od dvanajste vrste dalje snamemo na začetku in na koncu vrst po 1 petljo, dokler nimamo samo še 2 petlji, ki ju potem zazankamo, in obkvačkamo vnajni rob žepnice z gostimi petljami.

Zadnik delamo do 222. vrste tako kakor prednik, toda brez žepov in brez razporka.

V 223. vrsti zazankamo za rob vratne izrezo, potem ko smo pustili v 222. vrsti zadnjih 8 petelj nepodpletenih na pletenki, vse petlje od 27. do 58. in dokončamo na naslednjih 34 petljah levo ramo tako, da pričnemo na koncu te vrste oblikovati posebno ramo, vsled česar ne podpletemo zadnjih 8 petelj, in končavamo dalje ramo tako kakor pri predniku.

Ob vratni izrezi na tilniku snamemo v naslednjih treh vrstah po 1 petljo.

Desno ramo delamo nato kakor levo, in sicer na 26 petljah, ki smo jih bili obdržali na pletenki.

Za 41 cm široki in 8 cm visoki ovratnik nasnujemo s pletenkami štev. 3 140 petelj in pletemo 30 vrst visoko izmenoma po 1 desno in po 1 levo petljo, nakar vse petlje zazankamo.

Rokave pričnemo plesti pri ramih in nasnujemo zanje s pletenkami štev. 3 po 31 petelj. Pletemo jih v bisernem vzorcu sem in tja.

Na koncu vsake vrste od 1. do 32. dovezemo po 2 petlji, dokler nimamo 95 petelj. Nato snamemo na obeh robovih po dvanajstkrat, in sicer izmenoma v vsaki osmi in vsaki sedmi naslednji vrsti, po 1 petljo. V 211. vrsti je še 47 petelj. Ko naredimo nato še 7 vrst, pletemo še 25 vrst za zapestke, in sicer izmenoma po 1 desno in po 1 levo petljo. Nazadnje petlje zazankamo.

Zdj sešijemo posamezne dele života ob straneh in na ramah, sešijemo in višjemo rokave ter prišijemo ovratnik. Nazadnje oblijemo gumnice in prišijemo 2¼ cm velike temnorjave gumbce.

PLETEN TELOVINK Z OBROBO

(Slika 40)

Vzorec glej na sliki 40a, kraj pa na sliki 40b. Kraj je za prsno širino 88 cm. A = prednik, B = polovica zadnika.

Zanj potrebujemo 210 g melirane (sivo-rjave) volne in jeklene pletenke štev. 8/0.

Telovnik je sestavljen iz treh delov.

Za levo polovico prednika nasnujemo 60 petelj in pletemo od spodaj navzgor v vrstah sem in tja.

1.—20. vrsta: 1 petljo desno predenemo, naredimo nato 1 desno petljo, potem pletemo izmenoma po 2 levi in po 2 desni petlji, nazadnje pa napravimo 1 levo petljo in 1 desno petljo. Tako spletemo rob.

Dalje pletemo kockasti vzorec.

1.—4. vrsta: 1 petljo predenemo, naredimo nato 1 levo petljo, potem pletemo izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji, nazadnje pa napravimo 2 desni petlji.

5.—8. vrsta: V peti vrsti vzorec premaknemo, tako da pridejo na levo petlje desne in obratno. Mimo tega snamemo ob stranskem robu na začetku pete vrste in potem še petkrat, in sicer v vsaki četrti naslednji vrsti, po 1 petljo s tem, da spletemo vsakokrat drugo in tretjo petljo hkrati, bodisi levo ali pa desno.

Ta vzorec od 1.—8. vrste neprestano ponavljamo (glej sliko 3/a). Na začetku 33. vrste (zdaj štejemo vedno od prve vzorčne vrste) in še sedemkrat, in sicer v vsaki osmi naslednji vrsti, dovezemo ob stranskem robu po 1 petljo in pletemo potem samo čez 62 petelj do 124. vrste.

Na začetku 125. vrste zazankamo za rokavno izrezo prvih 13 petelj in snamemo zanj spet na začetku druge naslednje vrste in še petkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po 1 petljo.

Za vratno izrezo snamemo v 130. vrsti (povratna vrsta) in še štirinajstkrat, in sicer v vsaki četrti naslednji vrsti po 1 petljo. Na 28 petljah, ki še ostanejo, pletemo potem še do 219. vrste.

Na koncu 220. vrste pustimo zadnjih 6 petelj, na koncu druge naslednje vrste pa 5 nadaljnjih petelj nepodpletenih na pletenki. Od tu dalje puščamo v vsaki drugi naslednji vrsti izmenoma zdaj po 6, zdaj po 5 nadaljnjih petelj nepodpletenih, spletemo nato še 1 vrsto čez ostalih 6 petelj, nakar vse petlje zazankamo.

Desno polovico prednika pletemo tako kakor levo, samo obratno.

Za zadnik nasnujemo 120 petelj in pletemo do rokavne izreze 124 vrst tako kakor obe polovici prednika in oblikujemo pri tem oba stranska robova.

Za rokavni izrez zazankamo na začetku 125. in 126. vrste po 15 petelj, potem pa snamemo še na začetku 127. in naslednjih sedemnajstih vrst po 1 petljo. Na 76 petljah pletemo potem do 234. vrste.

V 235. vrsti pričnemo oblikovati posebno ramo tako kakor pri predniku, pletemo nato čez ostalih 52 petelj in takoj dalje čez petlje desne rame, nakar vse petlje zazankamo.

Zdj sešijemo z narobne strani vse tri dele života ob straneh in na ramah in spletemo ob rokavnih izrezah, ob prednjih robovih in ob vratni izrezi obrobo.

Za to obrobo naberemo ob rokavnih izrezah po 140 petelj (nabirati jih pričnemo pod pazduho) in pletemo v krogih izmenoma po 2 levi in po 2 desni petlji. V drugem krogu in še trikrat, in sicer v vsakem drugem naslednjem krogu, snamemo na začetku in na koncu kroga po 1 petljo. Ko naredimo 9 krogov, petlje zazankamo.

Na obeh prednjih robovih naberemo za obrobo po 184 petelj, na tilniku pa 20 petelj, tako da imamo vsega 388 petelj. Plesti začnemo pri spodnjem robu desne polovice prednika in delamo v vrstah sem in tja izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji. V peti vrsti naredimo na levi polovici prednika gumnice v taki, da zazankamo petlje od 277. do 284., pletemo nato 8 petelj vzorca, naslednjih 8 petelj za spet zazankamo. V naslednji vrsti nasnujemo iznova vse v prejšnji vrsti zaznane petlje in pletemo po vzorcu do desete vrste. V deseti vrsti zazankamo vse petlje.

Nazadnje obzankamo gumnice z isto volno in prišijemo na desno polovico prednika 2 cm velike temnorjave gumbce.

PLETENA SPODNJA JOPICA

(Slika 25)

Za to jopico potrebujemo 100 g rumene petnitne volne in pletenke štev. 3.

Pričnemo jo plesti na spodnjem robu in nasnujemo 200 petelj. Nato naredimo najprej 30 krogov v vzorcu izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji, potem pa 3 kroge desnih petelj in snamemo v prvem teh treh krogov 2 petlji, da nam ostane za osnovni vzorec pravilno število petelj.

± V naslednjem krogu pričnemo plesti osnovni vzorec takole:

Naredimo izmenoma po 3 desne petlje, po 1 ovoj, po 3 petlje hkrati desno spletemo in napravimo spet po 1 ovoj. Nato pletemo 3 kroge desno, nakar naredimo spet en krog v osnovnem vzorcu, toda tako, da je vzorec premaknjen. Pletemo torej: izmenoma 1 ovoj, 3 petlje hkrati desno spletemo, 1 ovoj in 3 desne petlje. Ko naredimo še 3 kroge desnih petelj, ponavljamo ta 8 vrst visoki vzorec od + dalje (glej vzorec na sliki 25/a).

V 73. vrsti (še štejemo od prvega kroga desnih petelj nad obrobo) razdelimo ročno delo na prednik in zadnik v ta namen zazankamo za desno rokavno izrezo petlje od 93. do 106., za levo rokavno izrezo pa zadnjih 7 in prvih 7 petelj naslednjega kroga (= prve vrste).

Na naslednjih 85 petljah pletemo nato v vrstah sem in tja najprej prednik do kraja. Pri tem pletemo povratne vrste vedno levo in podpletemo zadnjo petljo vsake vrste desno, prvo petljo pa vselej desno predenemo, da nastane vzolstati rob. Ob rokavni izrezi snamemo na začetku in na koncu tretje vrste in še petkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po 1 petljo.

Za vratno izrezo zazankamo v naslednji (štirinajsti) vrsti petlje od 30. do 44. in končamo na naslednjih 29 petljah levo ramo. Pri tem snamemo ob vratni izrezi na začetku druge vrste in še devetkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po 1 petljo. Na ostalih 19 petljah naredimo potem še 39 vrst, nakar zazankamo vse petlje. Desno ramo končamo na 29 petljah, ki so nam ostale, tako kakor levo, samo obratno.

Zdj nadaljujemo na 85 petljah zadnik in oblikujemo rokavni izrezi in vratno izrezo tako kakor pri predniku, samo da zazankamo ob vratni izrezi petlje namesto v štirinajsti vrsti v petinideseti in da pletemo rami na 19 petljah namesto 39 vrst samo 19 vrst visoko.

Ko sešijemo jopico na ramah, obkvačkamo vratno in rokavni izrezi z dvema krogoma takole:

V 1. krogu delamo same goste petlje.

V 2. krogu pa naredimo najprej 1 gosto petljo v gosto petljo prejšnjega kroga, potem pa kvačkamo izmenoma po 3 zračne petlje, po 3 navadne stebričke v tretjo naslednjo gosto petljo, po 3 zračne petlje in po 1 gosto petljo v tretjo naslednjo gosto petljo.

Vašo kožo varujem jaz!

Bodisi da dežuje, da sneži ali pa da pada toča, tudi če oster, mrzel veter brije okrog oglov, vedno je NIVEA pripravljena, varovati Vam kožo. Zato si dobro namažite lice in roke s kremo NIVEA, preden greste ven v naravo. Tako preprečite, da Vam koža ne razpoka ali pa ne postane hrapava. Ker NIVEA vsebuje EUCERIT, ima blagodejen vpliv globoko v kožo. Koža jo popolnoma posrka in zato ne zapusti nikakega mastnega sijaja

POT DO USPEHA (Nadaljevanje s strani 83.)

Neki drugi starši so imeli sina, ki je imel nelepo navado, da je močil posteljo. Spal je pri svoji stari materi, in zjutraj, ko se je prebudila in čutila, da je postelja mokra, je rekla: «Poglej, Rudi, kaj si že spet naredil.» In Rudi je vselej dejal: «To nisem bil jaz, to si bila ti.» Oštevali so ga, mu grozili in vedno in vedno pravili, da njegova mamica tega ne mara. Nič ni pomagalo. Zato so se starši vprašali: «Le kako bi pripravili dečka do tega, da bi imel sam interes na tem, da bi ne močil postelje.»

Premišljevali so torej o njegovih željah. Predvsem si je želel pižamo, kakršno je nosil očka, ne pa smešne spalne srajce, kakršno je imela stara mati. Stara mati mu je res obljubila, da mu bo kupila tri pižame, če se bo poboljšal. Pa še eno veliko željo je imel: lastno posteljo... Tudi temu stara mati ni ugovarjala.

Njegova mati ga je torej vzela s seboj v trgovino in rekla prodajalki: «Tukajle je mlad gospod, ki bi rad pri vas nekaj kupil.» Prodajalka ga je nadvse vljudno vprašala: «Mladi gospod, s čim bi vam smela postreči?» V trenutku je bil Janezek za nekaj centimetrov večji in je važno povedal, da bi rad posteljo — in sicer posteljo za sebe.

Ko je prodajalka pokazala primerno posteljo, ji je mati pomignila, da bi se mali

čutil popolnoma samostojnega kupca.

Drugi dan je imel Janezek posteljo že doma. In ko je prišel zvečer oče domov, mu je tekel mali naproti in kričal: «Očka, očka, pojdi z menoj in poglej posteljo, ki sem si jo kupil.»

Prvo očetovo vprašanje pred novo posteljo je bilo, ali bo zdaj še kdaj zmočil lepo novo posteljo. «Ne, ne, res ne, te-le postelje gotovo ne.» In mali je svojo obljubo izpolnil, zakaj ponos se mu je prebudil. To, kar je tam stalo, je bila njegova postelja, in samo on jo je kupil. In potem je nosil pižame kakor majhen mož in zato se je hotel tudi vesti kakor mož.

In zdaj še neka druga vrsta očetov. Inženir N. ni mogel pri svoji triletni hčerki nikakor doseči, da bi za zajtrk jedla, kar bi morala. Spet običajni prizori. Pa so se starši vprašali, kako bi neki mogli narediti, da bi si želela isto, kar bi radi starši.

Deklica je rada posnemala mater in delala tako, kakor da je že odrasla. Zato so jo starši nekega jutra posadili na pravi stol, na kakršnih sede odrasli, in morala je pripraviti zajtrk. Točno v pravem trenutku je prišel oče v kuhinjo, ko je ravno mešala ovseno kašo. «Glej, očka, danes pripravljam ovseno kosmiče.» In tisto jutro je pojedla dve porčiji namesto polovične, in sicer brez vsakega upiranja, samo zato, ker je bila pri pripravljanju udeležena. Zdajci se ji je prebudila samozavest: saj je vendar sama pripravila zajtrk...

Po pravici pravijo, da ne potrebuje človeška narava ničesar bolj kakor samozavest. To velja povsod, še posebno pa za naše poslovne odnose. Imamo na primer imenitno misel: zakaj se z njo bahamo naokoli, namesto da bi spretno vrgli drugemu vabo, da bi zanjo prijel, ter ga tako spravili v domnevo, da nismo imeli te zamisli mi, ampak on. Boste videli, potem bo namreč prav tako «pridkan» kakor mala deklica, ki ni hotela jesti ovsenih kosmičev, in potem bo hotel imeti ne eno, ampak dve porčiji.

Torej: «vzbudimo najprej v drugem človeku želje, ki nas približajo našim lastnim ciljem. Kdor se po tem nasvetu ravna, bo imel ljudi na svoji strani. Kdor jih zavrne, bo stal ob strani sam.»

(Se bo nadaljevalo.)

Srbske epske narodne pesmi so neizčrpen zaklad narodne poezije. Pri Zvezi društev «Šola in dom», Ljubljana, Dalmatinova ulica 8/I, so izšle v dveh zvezkih. Naročite jih takoj!

Grimmove prayljice v nemščini, I. del, so izšle v II. izdaji. Najbolj priljubljena knjiga med mladino, najprimernejša za pouk nemščine. Naročite jo takoj pri Zvezi društev «Šola in dom», Ljubljana, Dalmatinova ul. 8/I.

Založba Zveze društev «Šola in dom» je izdala naslednje knjige:

- 1.) srbskohrvatske:
 - a) A. Šenoa: Karanfil s pjesni-kova groba;
 - b) Epske narodne pesmi, I. del;
 - c) Epske narodne pesmi, II. del;
- 2.) francoske:
 - a) Perault: Contes de Feés;
- 3.) nemške:
 - a) O. Ludwig: Der Erbförster;
 - b) Grimms Märchen, I. del;
 - c) Grimms Märchen, II. del;

Knjige so najprimernejši dar za mladino srednjih in strokovnih šol. Naročite jih pri Zvezi društev «Šola in dom», Dalmatinova ulica 8/I.

Ali se učite francoščine? Knjiga Perault: «Contes de Feés» je najprimernejša za vajo v jezikovnem pouku. Dobi se pri Zvezi društev «Šola in dom», Ljubljana, Dalmatinova 8/I.

Rešitev ugank štev. 1

Križanka.

Vodoravno: 1. usta; prav. — 2. v; kobilar; t. — 3. ko, pevec; li. — 4. rop; las; Rus. — 5. kleč; n; soba. — 6. otep, šema. — 7. zver; v; nada. — 8. Rok; pir; nad. — 9. za; silen; Ra. — 10. k; bolezen; m. — 11. toda; rama. —

Navpično: 1. krov; zrak. — 2. u; kolovoz; t. — 3. S. K.; petek; bo. — 4. top; čer; sod. — 5. Abel; p; pila. — 6. Ivan; vile. — 7. ples; š; Reza. — 8. car; sen; nem. 9. ar; roman; na. — 10. v; lubadar; r. — 11. tisa; Adam.

Posetnica: Preglednik finančne straže.

Skrivalnica: Ljubite se med seboj!

Zlogovnica: Iznenada, Računar, Lazar, Joe, usmiljenka, Dolomiti, eljen, mlinarica = Mir ljudem na zemlji!

Uganke štev. 2

Veriga.

Iz zlogov:

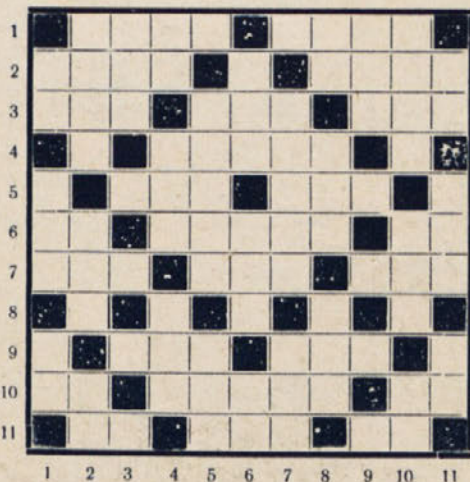
bel, ce, ce, čev, gro, je, je, ko, ko, lje, ni, no, no, se, so, vi, vi sestavi šest zemljepisnih imen, in sicer: 1. postaja na progi Zidani most—Maribor; 2. kopališče na Jadranu; 3. kraj nad Škofjo Loko (roj. kraj nekega našega pisatelja); 4. mesto v Sloveniji; 5. mesto v Sloveniji; mesto v Sloveniji.

Besede uredi tako, da je zadnji zlog ene besede hkrati prvi zlog naslednje.

Magičen lik.

A A A A A Besede pomenijo: 1. pekovo orodje; 2. sad juž. drevesa; 3. svetopis. ime; O P P R R 4. neka evrop. agencija; R T T V V 5. kmetovalec.

KRIŽANKA.

Vodoravno: 1. vozilo; dom. žival; 2. člani rodbine; sogl.; svoj. zaim.; 3. števniki; poljska cvetlica; pogojni veznik; 4. samogl.; ki veruje; samogl.; 5. sogl.; del sobe; tolšča; predlog; 6. predlog; nemarljiv, karta; 7. je v cerkvi; evr. gl. mesto; žen. ime; 8. sogl.; sogl.; sogl.; samogl.; 9. sogl.; se- verna žival; sanje; tona; 10. plosk. mera; jugosl. pristanišče; os. zaimek; 11. pesnitev; svoj. zaim.; vprašalnica.

Navpično: 1. povrat. zaim.; vgriz; pritrdilnica; 2. biograf; del ust; kvar- taški izraz; 3. os. zaim.; predl.; sogl.; sogl.; sogl.; 4. ali; dom. žival; močnik; 5. predlog; mera; morska žival; 6. dvojica; vrsta; kaz. zaim.; 7. samogl.; vrsta preprog; sijanje; 8. kratica za starejši; nerabljen; vzročni veznik; 9. svetopis. ime; sogl.; samogl.; sogl.; samogl.; 10. travnik; rim. pozdrav; tega leta; 11. os. zaim.; žuželka; os. zaim.

Nekoč je mala Milica zvečer molila: «Ljubi Bog, stori, da bo Rim glavno mesto Turčije!»

«Zakaj pa?» je vprašala mama.

«Zato, ker sem to danes v šoli zapisala v nalogo.»

Ženitev v filmu.

Ondan se je oženil slaven filmski igralec. Prijatelj se mu je opravičil, da ne bo mogel priti na svatbo.

«Nič ne de,» mu je odgovoril igralec, «boš pa prihodnjič prišel.»

V norišnici.

Ko je ravnatelj norišnice odpuščal neozdravljivega bolnika, mu je takole govoril:

«I orej, gospod, zdaj se spet lepo vr- nite domov k svoji ženi!»

«Kaj mislite, da sem še zmeraj bla- zen?»

Kar se za hrptom godi...

Striček je vprašal: «In poslušaj, Janko, kolikokrat pa te je oče nasekal?» «Jaz se ne brigam za to, kar se za mojim hrptom godi!»

Zakaj je zaspan?

«Zakaj si danes tako zaspan?» vpraša tovariš gospoda Vodopivca v pisarni.

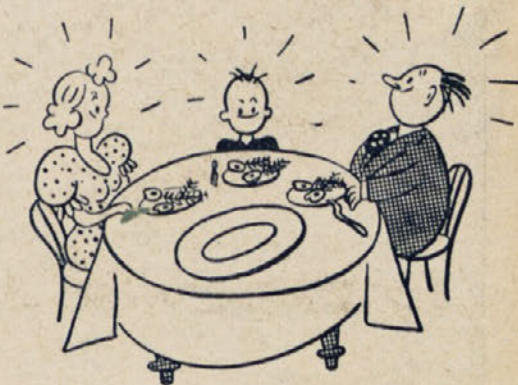
«Ah,» odgovori gospod Vodopivec ne- jevoljno, «nikar se ne čudi! Sinoči smo slavili Jernejev god. Ko sem prišel zju- traj domov in sem se slačil, se je zbu- dila moja žena in rekla: «Poslušaj, za- kaj pa danes tako zgodaj vstajaš? Kaj sem hotel? Moral sem jo pustiti pri tem in se spet obleči ter iti v pisarno.»

Nikamor ne pride.

Ona: «Jaz nikamor ne pridem. Vedno moram sedeti doma!»

On: «Kako to? Saj si bila ta teden trikrat v gledališču!»

Ona: «Že, ampak s teboj!»

Kako se veselo praznuje, Vam pove knjiga: «Veselo praznujmo», ki jo dobite za polovično ceno 15.— din, ali pet knjig za 37.— din. Preberite stran 5 in 14 prve številke «Prijatelja». Nakažite še danes.

Ali je gospodinji potreben mikroskop, da določi razliko med navadno praže- nim ječmenom in «Kneippovo»? Ni, ker se to lahko vidi tudi s prostim očesom, ako zrno zdrobimo. Navadno praženi ječmen ima rumenkasto, močnato jedro (opraženo moko), medtem ko je jedro «Kneippove sladne kave» temnorjavo, svetlikajoče in kristalino od karamel- iziranega sladkorja, ki daje kavi ve- liko redilnost in fin okus.

KNJIGA O ZDRAVILNIH RASTLINAH IZ LETA 1590.

V neki knjigi o zdravilnih rastlinah iz leta 1590. čitamo naslednje: «Uživa- nje potrošnika (divje cikorijske), kuha- nega z ječmenovim sladom, prija onim, ki čutijo kdaj bolečine v želodcu.» Pi- jača iz cikorijske je bila torej že v sred- njem veku znana po svoji zdravilnosti. Ko so z Vzhoda prenesli v Evropo zrnato kavo, je postala cikorijska v po- dobi dobre bele kave s Pravim Franckom sestavni del naše vsakda- nje hrane.

IZDELKI DELNIŠKE TISKARNE

D·D·V LJUBLJANI
MIKLOŠIČEVA C 16
TELEF. 21-32

